

Bezoekers(stromen) onderzoek Natuurgebied De Maashorst

Rapport

Bezoekers(stromen) onderzoek Natuurgebied De Maashorst

Auteur(s):

Anneke van Mispelaar Msc.

Saskia Roos Msc.

Jorien Posthouwer Msc.

Sanne Vaalt Msc.

Projectnummer: 2103-2024

Foto voorblad: eigen foto

Aangeboden aan

Gemeenten Bernheze, Maashorst en Oss en Staatsbosbeheer

6 februari 2024

Inhoudsopgave

1	Aanleiding en het gebied	4	6	Hooge Vorssel	37
1.1	Aanleiding	4	6.1	Huidige situatie	37
1.2	Natuurgebied De Maashorst in het kort	4	6.2	Resultaten	39
1.3	Doel bezoekersstromenonderzoek	5	6.3	Functioneren entrees Hooge Vorssel	43
1.4	Aanpak	5	7	Zuidelijke Maashorst	45
1.5	Nat weer tijdens dataverzameling	5	7.1	Huidige situatie	45
1.6	Leeswijzer	5	7.2	Resultaten	46
2	Methodologie	8	7.3	Functioneren parkeerplaatsen bij entrees Zuidelijke Maashorst	50
2.1	Resono-analyse	8	Bijlage 1 - Lijst met kansen en ideeën voor De Maashorst	52	
2.2	Strava-analyse	8	Bijlage 2 - Analyse beleidsstukken	58	
2.3	Bezoekersenquête	8	Gebiedsvisie natuurgebied De Maashorst	58	
2.4	Enquête hondenlosloopgebieden	9	Beheer- en inrichtingsplan De Maashorst	61	
2.5	Locatiebezoeken	9	Bijlage 4 – Vragenlijst bezoekers	63	
2.6	Gesprekken en bijeenkomsten	9	Bijlage 5 –Toegankelijkheid en checklist	67	
3	Hoofdvragen en samenvatting kansen	10	Toegankelijkheid	67	
3.1	Conclusies	10	Bijlage 6 - Functioneren entrees en poorten	71	
3.2	Kansen voor meer balans tussen recreatie en natuur	15	Herperduin	71	
4	Gebiedsanalyse natuurgebied De Maashorst	17	Hooge Vorssel	75	
4.1	Huidige situatie	17	Zuidelijke Maashorst	78	
4.2	Resultaten (Resono, enquête, Strava)	20	Bijlage 7: Resono gebieden	84	
5	Herperduin	29			
5.1	Huidige situatie	29			
5.2	Resultaten	31			
5.3	Functioneren entrees Herperduin	36			

1 Aanleiding en het gebied

In dit hoofdstuk lichten we de aanleiding van het bezoekersstromenonderzoek in natuurgebied De Maashorst toe en beschrijven we het gebied, de aanpak en de leeswijzer.

1.1 Aanleiding

De Maashorst is een belangrijk natuur- en recreatiegebied; onderdeel van het Natuurnetwerk Brabant en belangrijk voor veel bewoners uit de regio. Een uitdagende maatschappelijke opgave is het versterken van de balans tussen natuur en recreatie, met daarbij veel verschillende thema's zoals het effect van de recreatiezonering en het gebruik door verschillende typen recreanten.

In 2023 is de [Gebiedsvisie Natuurgebied De Maashorst](#) vastgesteld. De Gebiedsvisie geeft richting aan de balans tussen recreatie en natuur, waar recreatieve zonering een belangrijke rol in heeft (zie figuur 3). Doel van de recreatieve zonering is om de recreatiedruk beter te spreiden en het aanbod in het gebied goed aan te laten sluiten bij de wensen en behoeften van de bezoekers. Het bezoekersstromenonderzoek is onderdeel van de Uitvoeringsagenda in de [Gebiedsvisie](#).

1.2 Natuurgebied De Maashorst in het kort

Natuurgebied De Maashorst ligt in de gemeenten Oss, Bernheze en Maashorst. De Maashorst is hét Oergebied van Brabant en heeft een grootte van circa 3500 hectare. In De Maashorst zijn honderden plantensoorten, bijna 150 vogelsoorten en meer dan 25 soorten zoogdieren te vinden.¹ De Maashorst heeft een variatie aan

landschapstypen en unieke karakteristieken zoals wijstgronden, dreven en driften en eeuwenoude stuifduinen.² Daarnaast zijn op verschillende plekken archeologische vondsten gedaan.

De Maashorst bestaat uit drie deelgebieden met elk hun eigen kenmerken en kwaliteiten. De eigenaren van de drie deelgebieden hebben een gezamenlijke opgave en kunnen daarnaast de resultaten van dit onderzoek voor korte termijn projecten gebruiken.

Gebied	Grootste eigenaren	Doel resultaten onderzoek
Gehele gebied	Gemeenten Oss, Bernheze, Maashorst en Staatsbosbeheer	Inzicht in verspreiding, gedrag en behoeften van bezoekers in relatie tot de zonering. Inzichten voor versterken recreatieve entrees voor verbeterde spreiding van recreanten en balans tussen natuur en recreatie.
Herperduin	Gemeente Oss en Staatsbosbeheer	Kansen opwaardering entree Hoessenbosch
Hooge Vorsel	Gemeente Bernheze en Staatsbosbeheer	Inzichten voor versterken recreatieve entrees voor verbeterde spreiding van recreanten en balans natuur en recreatie, waarbij de haalbaarheid van een extra recreatieve entree ter hoogte van de A50 (afslag Nistelrode) wordt meegenomen.
Zuidelijke Maashorst	Gemeente Maashorst en Staatsbosbeheer	Inzetten op invulling van extra recreatieve entree aan de Palmstraat

¹ <https://www.ivn.nl/afdeling/oss/natuurgebied-de-maashorst/>

² <https://natuurgebieddemaashorst.nl/>

1.3 Doel bezoekersstromenonderzoek

Dit onderzoek moet inzicht geven in de bezoekersstromen in relatie tot de zoning, en het gebruik en de waardering van de voorzieningen in het gebied. Dit moet enerzijds harde data opleveren (inzicht in de stromen van bezoekers) en anderzijds zachte data (inzicht in het gedrag en de behoeften van de bezoekers). De onderzoeksvragen voor dit onderzoek zijn opgenomen in het hoofdstuk conclusies en kansen.

De inzichten uit het bezoekersstromenonderzoek moeten helpen bij het nog beter in goede banen leiden van de recreatiedruk in het gebied. Er is in de Gebiedsvisie afgesproken de bezoekers specifiek richting de levendige schil en andere recreatiegebieden te spreiden, en het kerngebied zo min mogelijk te belasten (zie ook figuur 3).

Inzicht in gedrag en de behoeften van de bezoekers moet eraan bijdragen dat de juiste voorzieningen, voor de juiste doelgroep op de juiste plek aangeboden worden. Ook is het van belang dat de toegankelijkheid voor mensen met een beperking wordt vergroot.

Dit rapport is een brede inventarisatie van wensen en behoeften die de beheerders, ondernemers en particuliere grondeigenaren ter informatie en inspiratie kunnen meenemen. Dit rapport is geen uitvoeringsplan. Er is een bredere blik vanuit meerdere disciplines nodig om keuzes te maken voor de uitvoering van plannen.

1.4 Aanpak

Onderdeel van het onderzoek waren deskresearch (analyse beleids- en beheerstukken en resultaten van het door de gemeenten uitgevoerde onderzoek naar hondenlosloopgebieden), locatiebezoeken (verdiepend inzicht in het natuurgebied en de toegankelijkheid en beleving), een vragenlijst onder bezoekers, interviews, bijeenkomsten met de klankbordgroep en twee werksessies met beheerders. Aan de hand van Resono-data is inzicht verkregen in hoe bezoekers door het gebied

bewegen. Aan de hand van deze onderzoeken en analyses zijn verschillende onderzoeksvragen beantwoord. Conclusies en aanbevelingen zijn verwerkt in een recreatieve kansenkaart.

1.5 Nat weer tijdens dataverzameling

De data-verzameling uit dit bezoekersstromenonderzoek heeft plaatsgevonden in de periode tussen 15 maart 2024 en 15 september 2024. Dit was een bijzonder natte periode in Nederland, specifiek in Noord-Brabant is er veel regen gevallen. Door de grote plassen water waren een aantal stukken van het gebied minder goed toegankelijk. Dit heeft invloed op de spreiding van mensen binnen de deelgebieden. In dit onderzoek hebben we gekeken naar het kruisbezoek tussen gebieden. We verwachten dat het natte weer weinig invloed heeft op welke gebieden bezoekers dezelfde dag bezoeken (kruisbezoek). Bepaalde stukken van natuurkern Herperduin waren bijvoorbeeld niet toegankelijk, maar bezoekers konden binnen de natuurkern wel op andere plekken terecht. De natuurkern als geheel is meegenomen in de Resono metingen.

Daarnaast waren er naar verwachting minder bezoekers dan voorgaande jaren vanwege het lage aantal dagen met mooi weer. De cijfers uit dit onderzoek moeten daarom binnen deze context begrepen worden. De aantallen zijn mogelijk lager dan in andere jaren met mooi weer, maar de spreiding van bezoekers tussen de verschillende deelgebieden zal waarschijnlijk met mooi weer op gelijke wijze plaatsvinden.

1.6 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 beschrijven we de toegepaste methodiek. In hoofdstuk 3 geven we antwoord op de onderzoeksvragen en presenteren we de kansen voor De Maashorst. In hoofdstuk 4 analyseren we De Maashorst als geheel met inzicht in de huidige situatie en de resultaten uit verschillende databronnen. Vervolgens gaan we in op de drie deelgebieden Herperduin (hoofdstuk 5), Hooge Vorrssel (hoofdstuk 6) en

de Zuidelijke Maashorst (hoofdstuk 7). In deze hoofdstukken beschrijven we de huidige situatie, en geven we een verdieping in het functioneren van de onderzochte entrees in de deelgebieden. In de bijlagen vindt u verschillende achtergronddocumenten.

Figuur 2 Uitkijktoren Herperduin (bron: VisitBrabant)

Figuur 3 Gebiedsvisiekaart natuurgebied De Maashorst (bron: Gebiedsvisie De Maashorst)

BIJLAGE 2: GEBIEDSVISIEKAART NATUURGEBIED DE MAASHORST

2 Methodologie

In dit hoofdstuk beschrijven we de manier waarop verschillende dataverzamelmethodes zijn toegepast in dit onderzoek.

2.1 Resono-analyse

Om inzicht te krijgen in bezoekersstromen naar en in het gebied is gebruik gemaakt van Resono data. Resono biedt door middel van een mobile panel van bijna 2 miljoen Nederlanders informatie over de aantallen unieke en absolute bezoekers, bezoekfrequentie, de herkomst van bezoekers en kruisbezoek tussen verschillende locaties.

In een werksessie met beheerders van het gebied zijn de meetgebieden voor het Resono-onderzoek afgestemd (zie bijlage 7). Deze zijn in GIS ingetekend en nogmaals besproken met de beheerders. Voor deze gebieden is gedurende een periode van 6 maanden data verzameld, onder andere over hoeveel bezoekers het gebied bezochten, waar zij vandaan kwamen en hoe het kruisbezoek met andere gebieden was.

2.2 Strava-analyse

Strava data verwijst naar gegevens die zijn verzameld via de populaire fitness-app Strava. Strava wordt door miljoenen gebruikers wereldwijd gebruikt om hun fysieke activiteiten zoals hardlopen, fietsen en wandelen bij te houden met behulp van GPS. De data biedt informatie over de bewegingen en gedragingen van bezoekers in bepaalde gebieden. Strava Heatmap laat opengestelde activiteiten van de afgelopen 12 maanden zien. In dit onderzoek wordt de intensiteit van activiteiten weergegeven met licht tot donkerblauwe lijnen. De kleur geeft de intensiteit van het gebruik van paden in De Maashorst weer. Hoe hoger de intensiteit (dikke donkerblauwe lijnen), hoe meer activiteiten er zijn gemeten.

2.3 Bezoekersenquête

De bezoekersenquête heeft uitgestaan van 17 mei 2024 tot 27 juni 2024. De enquête is verspreid via diverse gemeentelijke kanalen en nieuwsbrieven. Ook waren er op drie dagen veldwerkers in het gebied aanwezig om de enquête aan mensen aan te bieden. Uiteindelijk hebben 404 respondenten de enquête voltooid. Dit waren met name betrokken bezoekers uit de regio (zie figuur 5).

Figuur 4 Locatiebezoek in Natuurgebied de Maashorst

2.4 Enquête hondenloopgebieden

Van 12 maart tot 15 juni 2024 is onder inwoners van de gemeenten Bernheze, Maashorst en Oss een enquête uitgezet. Deze enquête is verspreid via de website en de nieuwsbrief van natuurgebied De Maashorst, sociale media en lokale bladen. In totaal hebben 63 respondenten de enquête voltooid.

2.5 Locatiebezoeken

Tijdens dit onderzoek zijn er twee locatiebezoeken gedaan om een beeld te krijgen van de huidige situatie in het gebied en specifiek de entrees. Ook is de checklist toegankelijkheid (bijlage 5) afgenomen om de huidige situatie over toegankelijkheid en inclusie in kaart te brengen.

2.6 Gesprekken en bijeenkomsten

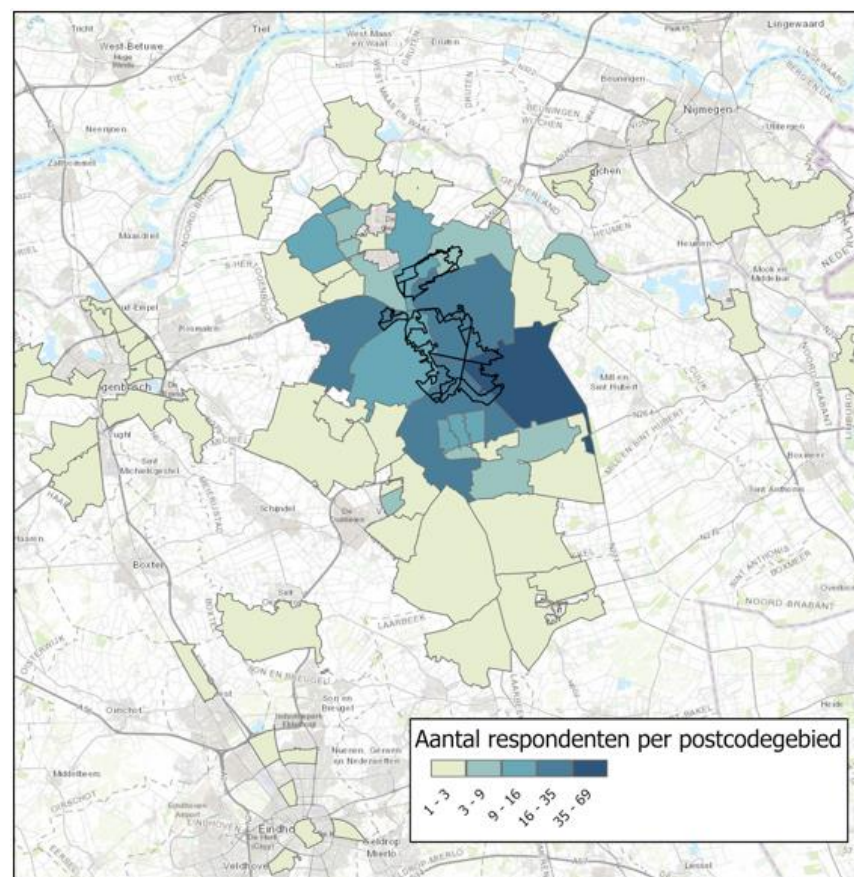
Voor dit onderzoek hebben diverse gesprekken en bijeenkomsten plaatsgevonden. Gesprekken zijn gevoerd met Maashorst Ondernemers en Platform Toerisme Maashorst, de natuurbeheerders van het gebied en met de klankbordgroep waar vertegenwoordigers van verschillende belangen aanwezig waren.

Met de natuurbeheerders is in mei een werkbijeenkomst georganiseerd om input op te halen over de huidige situatie in het gebied en de meetgebieden voor Resono te bepalen. In oktober is een werkbijeenkomst georganiseerd om de resultaten van Resono, de bezoekersenquête en Strava met de beheerders te delen en samen na te denken over kansen in het gebied.

De klankbordgroep is samengesteld door de gemeenten en bestaat uit deelnemers met verschillende achtergronden zoals inwoners (gebruikers), ondernemers en gidsen uit het gebied. Met de klankbordgroep is in mei

een klankbordbijeenkomst georganiseerd om de aanpak van het onderzoek toe te lichten, uitdagingen te bespreken en input op te halen voor de bezoekersenquête. In oktober is een tweede klankbordbijeenkomst georganiseerd om de resultaten van Resono, de bezoekersenquête en Strava te delen met de klankbordgroep en samen te kijken naar mogelijke kansen voor het gebied.

Figuur 5 Herkomst respondenten bezoekersenquête in aantallen

3 Hoofdvragen en samenvatting kansen

In dit hoofdstuk leest u de antwoorden op de onderzoeksvragen, de kansen die hier uit volgen staan in Bijlage 1. Deze conclusies zijn gebaseerd op verschillende onderzoeken en activiteiten (zie kader). In de hoofdstukken hierna gaan we dieper in op de resultaten.

Methoden voor onderzoek en uitgevoerde activiteiten

- Interviews met Maashorst Ondernemers en Platform Toerisme Maashorst
- Enquête in het veld en digitaal met 404 respondenten
- Strava data analyse van routegebruik
- Resono-data van 21 locaties in het gebied
- Locatiebezoeken
- Bijeenkomsten met beheerders en de klankbordgroep

3.1 Conclusies

3.1.1 Spreiding en drukte

Onderzoeksvraag 1: Waar vindt de meeste recreatie plaats, hoe is deze verdeeld over het gebied, hoe verhoudt zich dat tot de kwetsbare delen en hoe kunnen we recreatie opvangen/spreiden, met name in de levendige schil en andere natuur- en recreatiegebieden?

Methode: Resono

De meeste recreatie vindt plaats in de natuurschil van De Maashorst (zie figuur 6). De gebiedsindeling met een rustige natuurkern, drukkere natuurschil en levendige schil lijkt te werken zoals hij bedoeld is. Dit

neemt niet weg dat sommige plekken in de natuurschil een hoog aantal bezoeken per hectare kennen (Bomenpark Heesch, Entreepoort Herperduin) en dat verschillende gebruikersgroepen (wandelaars, fietsers, mountainbikers, ruiters en bezoekers met honden) op bepaalde punten met elkaar botsen. Vooral in het hondenlosloopgebied Bomenpark Heesch kruisen verschillende doelgroepen met elkaar zoals ruiters, loslopende honden, wandelaars en fietsers. Ook nabij Natuurcentrum De Maashorst ontstaan bij drukte knelpunten tussen mountainbikers en wandelaars.

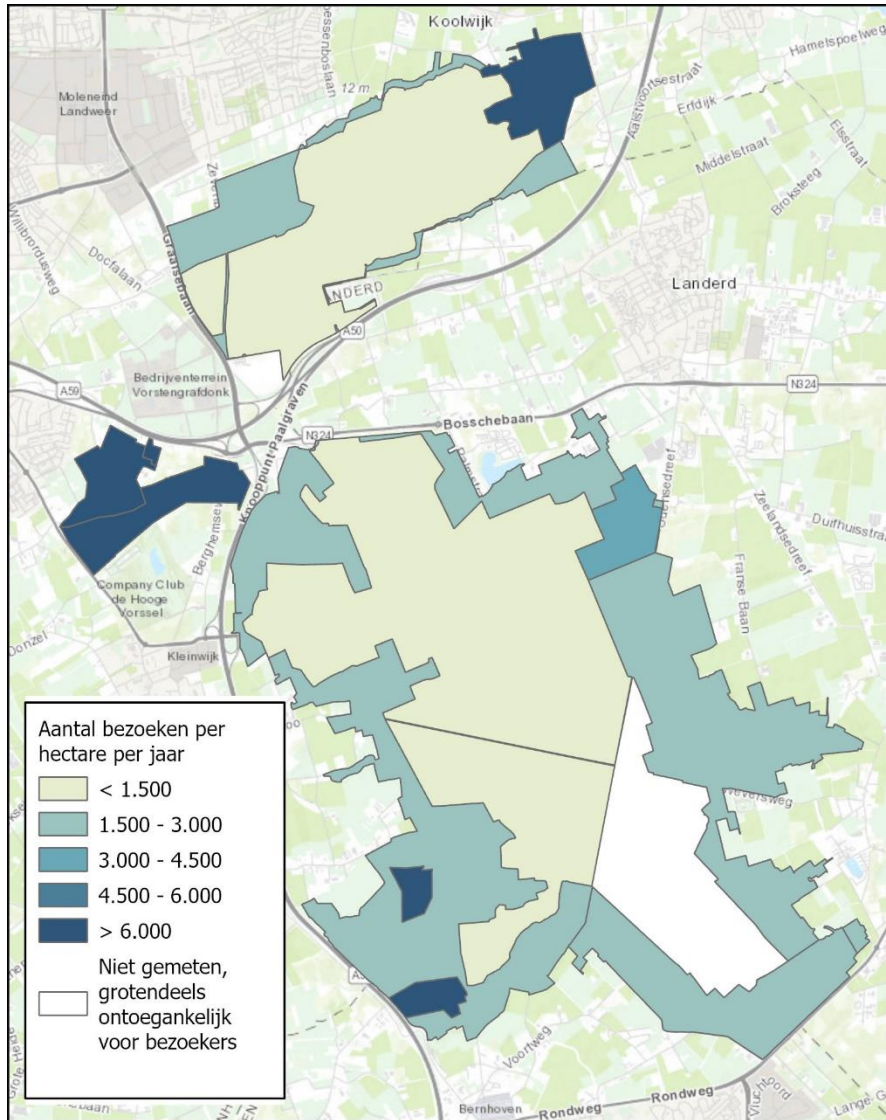
Het Resono-dataonderzoek laat zien dat de natuurkernen relatief rustig zijn (zie figuur 6). In hoofdstuk 4 staat dit verder toegelicht. De ecologische hotspots (zie figuur 7) bevinden zich, terecht, in deze rustigere delen van het natuurgebied. Tegelijkertijd staat de natuur onder druk en is de balans tussen natuur en recreatie pril. In de druk op de natuur spelen ook andere factoren mee, zoals verdroging en klimaatverandering.

Methode: Strava

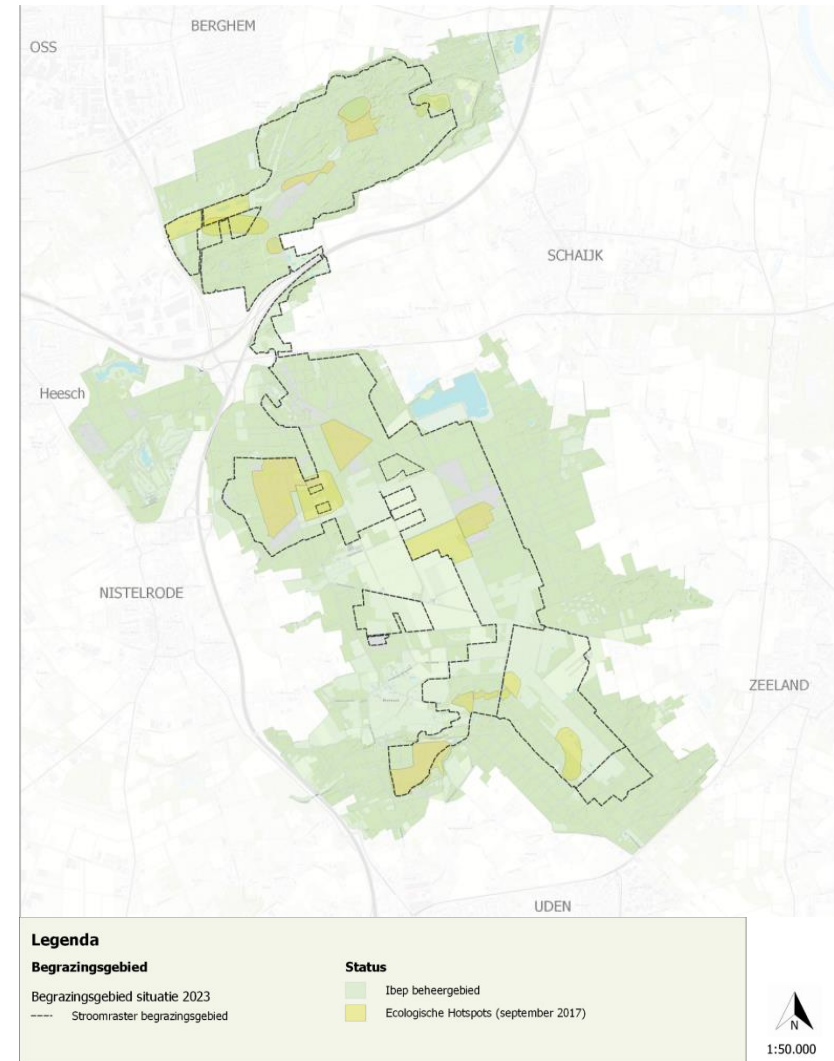
De intensiteit op de paden van het wandelrouten netwerk is over het algemeen niet veel hoger is dan op andere paden in het gebied. Dit houdt in dat wandelaars die Strava gebruiken ook veel paden gebruiken buiten het wandelrouten netwerk. De intensiteit op het fietsnetwerk en de mountainbikeroutes is wel hoger dan andere paden. Hieruit blijkt dat fietsers die Strava gebruiken het fietsrouten netwerk en de mountainbikeroutes dus meer gebruik dan andere paden.

Figuur 7 Aantal bezoeken per hectare per jaar

Figuur 6 Ecologische hotspots in De Maashorst (bron: beheer- en inrichtingsplan De Maashorst)

3.1.2 Bezoekers en voorzieningen

Onderzoeksvraag 2: Wie bezoeken het natuurgebied en welke behoefte is er aan voorzieningen? Zijn de voorzieningen al aanwezig in het gebied, en wat is de waardering en het gebruik van de huidige voorzieningen? Of is er behoefte aan nieuwe voorzieningen passend binnen de Gebiedsvisie en waar moeten die komen?

Methode Resono:

De meeste bezoekers komen uit de regio. Circa 65% van de bezoeken wordt gedaan door mensen uit een gemeente binnen een straal van 25 kilometer.

De meeste bezoekers komen 1x per maand of minder in het gebied. Dit resultaat verschilt sterk van de uitkomst uit de enquête (zie hieronder), waaruit blijkt dat een groot deel het gebied juist wekelijks bezoekt. Dit verschil in uitkomsten valt goed te verklaren: mensen vullen sneller een enquête in als ze zich sterk bij het gebied betrokken voelen en vaker komen.

Methode: Enquête (voor een groot deel ingevuld door vaste bezoekers van De Maashorst)

- De meeste respondenten (54%) brengen alleen of samen met hun partner een bezoek aan De Maashorst.
- Het grootste deel (64%) van de respondenten komt niet met een hond. 21% van de respondenten neemt meestal tot altijd de hond mee naar De Maashorst.
- Een groot deel (41%) van de respondenten bezoekt wekelijks De Maashorst. Ongeveer een kwart bezoekt het gebied één of enkele

keren per maand. Dit laat zien dat de respondenten vaker de vaste bezoekers zijn van het gebied.

- De grootste groep respondenten (29%) is tussen de 55 en 67 jaar. Hierna volgt 45 tot 55 jaar (24%) en daarna de 67-plussers (22%).
- Bijna driekwart (74%) van de respondenten mist geen voorzieningen in het gebied. Voorzieningen die wel gemist worden in het gebied en waar behoefte aan is om toe te voegen zijn onder andere bankjes, horeca en watertappunten.
- Voorzieningen die door de respondenten veel gebruikt worden zijn bankjes (43%), gemarkeerde routes voor wandelen, fietsen, paardrijden of mountainbiken (36%) en horeca (36%). 21% van de respondenten gebruikt geen voorzieningen.
- Gemiddeld genomen is over de voorzieningen bij de onderzochte entrees en ingangen 66% van de respondenten tevreden tot zeer tevreden. 28% van de respondenten is neutraal en 7% ontevreden tot zeer ontevreden. In de tabel hieronder is de tevredenheid van respondenten over de voorzieningen per entree weergegeven. De tevredenheid is hoog, een belangrijk verbeterpunt is de begaanbaarheid van parkeerplaatsen.

Entree	Aantal respondenten ingevuld	% tevreden tot zeer tevreden	% neutraal	% ontevreden tot zeer ontevreden
Natuurcentrum	305	74%	21%	6%
Natuurpoort Herperduin	216	74%	22%	4%
Hoessenbosch	136	55%	38%	7%
Bomenpark Heesch	233	73%	24%	4%
Camping Heische Tip	212	68%	26%	5%
Boshut	233	75%	20%	5%

Palmstraat	133	48%	39%	13%
Entree Theater Naat Piek	180	57%	36%	8%

- De voornaamste reden (71%) dat respondenten voor een entree kiezen is omdat deze het makkelijkst bereikbaar voor hen is. 17% kiest een bepaalde entree of poort omdat deze het dichtst bij het favoriete deel in De Maashorst ligt, en 17% kiest een entree of poort vanwege de aanwezigheid van horeca en/of toiletten.
- Een derde van de bezoekers geeft aan parkeerplaatsen te gebruiken tijdens een bezoek aan De Maashorst. Bijna de helft van de respondenten (49%) is tevreden of zeer tevreden over de parkeerplaatsen. 9% van de respondenten was ontevreden of zeer ontevreden. Verbeterpunten die genoemd zijn, zijn de begaanbaarheid van de parkeerplaatsen. 3% gaf namelijk aan dat er vaak kuilen in de grond zitten.
- Meer dan de helft (54%) van de respondenten zijn tevreden of zeer tevreden met de informatievoorziening in De Maashorst.

3.1.3 Bezoekersmotieven en vervoersmiddelen

Onderzoeksvraag 3: Hoe bezoeken de bezoekers het natuurgebied, met welke reden en hoe bewegen zij zich door het gebied?

Methode: Enquête (veelal ingevuld door vaste bezoekers van het gebied)

- Het overgrote deel van de respondenten vertrekt naar het natuurgebied vanuit huis (80%) en 15% vanuit een tijdelijk verblijf of vakantieadres.
- 39% van de respondenten komt niet met de auto naar het gebied. Van de mensen die wel met de auto komen, kennen de meeste zo'n 2 tot 5 parkeerplaatsen (35%).

- De voornaamste reden om het gebied te bezoeken is voor ontspanning en er even tussenuit zijn (48%). Ook komt een groot deel van de mensen voor rust en stilte (23%).
- Meer dan de helft van de respondenten verplaatst zich lopend door het gebied (60%). Fietsend is de tweede grootste groep (22%).
- De belangrijkste activiteit die ondernomen wordt, is wandelen langer dan een uur (32%). Hierna volgen fietsen (13%), de hond uitlaten (11%) en wandelingen korter dan een uur (10%).

3.1.4 Functioneren huidige entrees en parkeren

Onderzoeksvraag 4: Hoe functioneren de recreatieve entrees en waar kunnen deze (met welke voorzieningen) versterkt worden? Hierbij ligt er vanuit de gemeente Oss de ambitie om de recreatieve entree Hoessenbosch te versterken / op te waarderen. En wil de gemeente Bernheze de haalbaarheid van een extra recreatieve entree ter hoogte van de A50 afslag Nistelrode verkennen. Gemeente Maashorst wil de recreatieve entree Palmstraat (laten) ontwikkelen.

Onderzoeksvraag 5: Voorzien huidige parkeerplaatsen in de behoefte; kunnen parkeerplaatsen worden gesloten, verplaatst, vergroot? Waar kunnen paardentrailers parkeren?

Enquête en Resono

Uit de enquête en de geanalyseerde Resono data blijkt dat de recreatieve entrees functioneren zoals in de Gebiedsvisie is uitgewerkt. Het zijn ingangen tot het natuurgebied. Een groot deel van de bezoekers in het gebied blijft rondom de entree. De voorzieningen (specifieke routes, horeca, speeltuinen) zorgen ervoor dat slechts een kwart van de bezoekers ook is gezien in een natuurkern. Bij entreepoorten met een horecagelegenheid blijven bezoekers voornamelijk in het entreegebied zelf en gaan ze minder ver het gebied in dan bij entrees zonder horeca. Hieruit kunnen we concluderen dat horecavoorzieningen ook trekkers op zichzelf zijn.

Entree Herperduin wordt als heel druk ervaren. Dit kwam naar voren in de bijeenkomsten en wordt onderbouwd met de hoge bezoekersdichtheid (+/- 11.000 bezoeken per hectare per jaar). De ontwikkeling van de recreatieve entree Hoessenbosch en de Palmstraat biedt kansen om deze druk wat te verlagen. Gezien de dunne natuurschil bij de Hoessenbosch en de nabijheid van de natuurkern is het belangrijk dit zorgvuldig te onderzoeken.

In Hooge Vorssel zijn er in de entreepoort en in het Bomenpark uitdagingen doordat ruiters en loslopende honden dezelfde parkeerplaatsen en routes gebruiken.

Methode: Enquête

- Bezoekers kiezen voornamelijk voor een entree omdat dit de dichtstbijzijnde of makkelijkst bereikbare entree voor hen is.
- Bijna de helft van de respondenten (49%) is tevreden of zeer tevreden over de parkeerplaatsen. 9% van de respondenten was ontevreden of zeer ontevreden. Verbeterpunten die genoemd zijn, zijn de begaanbaarheid van de parkeerplaatsen. 3% gaf namelijk aan dat er vaak kuilen in de grond zitten. Het beheer en onderhoud van de parkeerplaatsen is daarmee een belangrijk aandachtspunt
- Locaties waar paardentrailers kunnen parkeren zijn: bij Natuurcentrum De Maashorst, Camping de Heische Tip, Bomenpark Heesch, Hoessenbosch, Koolwijk, Natuurpoort Herperduin en de Sint Anna straat.
- De onderzoeksresultaten geven geen reden om parkeerplaatsen te vergroten, te sluiten of te verplaatsen.

3.1.5 *Functioneren routing*

Onderzoeksvraag 6: Hoe functioneert de huidige routing (ook om en naar het gebied en omringende natuurgebieden)?

Methode: Strava

Wanneer we het daadwerkelijk gebruik van de paden in Strava naast het wandel- en fietsnetwerk en de mountainbikeroutes leggen, zien we dat de paden over het algemeen goed gebruikt worden. Strava laat ook zien dat de intensiteit op het wandelroutenetwerk ten opzichte van andere paden niet veel hoger is en dus niet veel meer gebruikt wordt. De intensiteit op het fietsroutenetwerk en de mountainbikeroutes is wel hoger en laat daarmee zien dat dit meer gebruikt wordt dan andere paden. In Herperduin zien we dat mensen meer afwijken van het route- en padennetwerk.

In Hooge Vorssel en bij het Natuurcentrum in de Zuidelijke Maashorst zien we dat het routegebruik knelpunten oplevert. Diverse doelgroepen maken gebruik van dezelfde paden. Rondom het Natuurcentrum zijn dit mountainbikers en wandelaars, in Hooge Vorssel wandelaars, fietsers, loslopende honden en ruiters.

Methode: Enquête

- Over het algemeen zijn de respondenten neutraal tot zeer tevreden over de routes in het gebied.
- 80% van de respondenten die gebruik maken van het wandelroutenetwerk zijn tevreden of zeer tevreden over de wandelknooppunten.
- Bijna de helft van de respondenten is (zeer) tevreden over de gemarkeerde fietsroutes en thematische wandelroutes.
- 3 op de 4 respondenten is tevreden over het fietsroutenetwerk. De respondenten die gebruik maken van de mountainbike routes zijn voornamelijk neutraal tot zeer tevreden over de routes, maar 19% is ontevreden. De respondenten hebben geen toelichting gegeven waarom ze tevreden/ontevreden zijn.

- Voor 1 op de 4 respondenten waren de ruiters- en menroutes van toepassing. Hiervan is ruim 81% neutraal tot zeer tevreden. Maar 19% is (zeer) ontevreden. Verbeterpunten die enkele keren genoemd worden zijn dat ruiterroutes vlak langs stroomdraad lopen, er meerdere soorten routegebruikers op één pad zijn en dat ruiterroutes door het begrazingsgebied lopen.
- Ook de routes voor mensen met een beperking was voor 1 op de 4 respondenten van toepassing. Hiervan was bijna de helft van de respondenten neutraal, 35% (zeer) tevreden en 19% (zeer) ontevreden. Er zijn onvoldoende toelichtingen gegeven in de enquête over deze ontevredenheid om hier aanbevelingen aan te verbinden.

3.1.6 Toegankelijkheid

Onderzoeksvraag 7: De mate van toegankelijkheid (inclusiviteit) in het natuurgebied.

Methode: Locatiebezoek

In het gebied zijn drie rolstoelvriendelijke routes te vinden. Bij slecht weer zijn deze routes echter niet goed begaanbaar voor mensen met een beperking of mensen die een hulpmiddel zoals kinderwagen of rollator gebruiken. Dit komt door de paden die ondergelopen zijn met water. Ook de speelbossen en de uitkijktoren Herperduin zijn nu nog niet toegankelijk voor mensen met een hulpmiddel. Online is de informatievoorziening over toegankelijkheid duidelijk en goed vindbaar. De informatievoorziening in het gebied is de gemeente aan het verbeteren door de informatieborden leesbaarder te maken voor mensen in een rolstoel.

3.1.7 Hondenlosloopgebieden

Onderzoeksvraag 8: Huidig functioneren van de hondenlosloopgebieden en aanbevelingen voor aanpassingen.

Methode: Resono

- Hondenlosloopgebied (entree) Herperduin heeft jaarlijks bijna 823.000 bezoeken, Hooge Vorssel bijna 412.000 bezoeken en Uden 184.000 bezoeken per jaar. Als we kijken naar de bezoekersdichtheid dan heeft hondenlosloopgebied (entree) Herperduin ruim 11.000 bezoeken per hectare per jaar, Uden 9.100 en Hooge Vorssel bijna 9.000. De bezoekersdichtheid is in deze gebieden dus hoog.
- Bij hondenlosloopgebieden Herperduin (12%) en Hooge Vorssel (8%) komen in verhouding meer wekelijkse bezoekers dan bij Uden (2%).

Methode: Enquêtes

- Een kwart van de respondenten komt dagelijks naar het hondenlosloopgebied en een kwart wekelijks.
- Meer dan de helft van de respondenten vindt de begrenzingen van de hondenlosloopgebieden niet duidelijk.
- 43% van de respondenten geeft aan het (te) druk te vinden in de hondenlosloopgebieden.
- 43% van de respondenten heeft een voorkeur voor minder, maar grotere hondenlosloopgebieden. 33% juist voor meer hondenlosloopgebieden, maar kleinere.
- 78% van de respondenten heeft behoefte aan elementen in het gebied zoals waterpoelen.
- 18% van de respondenten geeft aan overlast te ondervinden van honden in het natuurgebied.

3.2 Kansen voor meer balans tussen recreatie en natuur

Dit bezoekersstromenonderzoek laat zien dat de huidige recreatieve zonering grotendeels effectief is, maar er blijven specifieke knelpunten bij drukbezochte locaties zoals de hondenlosloopgebieden en specifieke entrees als Herperduin.

In twee werksessies, één met beheerders uit het gebied en een met de klankbordgroep hebben we de conclusies van het bezoekersstromenonderzoek vertaald naar kansen voor het natuurgebied. Daarnaast hebben we op basis van onze eigen expertise kansen toegevoegd. De meest kansrijke voorstellen hebben we geselecteerd en worden in bijlage 1 toegelicht. Ook is er een kansenkaart waarop je kunt zien op welke locaties de kansen gericht zijn.

Binnen de drie handelingsperspectieven om recreatie en natuur met elkaar in balans te brengen, zie theoretisch kader, richten de meeste kansen zich op het verminderen van de effecten van recreatie. Dit betekent dat we recreatie willen versterken op plekken waar de draagkracht van de natuur groter is, zoals in de natuurschil, om de plekken waar de natuur kwetsbaarder is te ontzien. Voorbeelden van kansen die gericht zijn op een dergelijke betere spreiding zijn het ontwikkelen van een uitkijktoren in de natuurschil of het versterken/ontwikkelen van poorten als Hoessenbosch of Palmstraat. Daarnaast zijn er kansen gericht op het oplossen van specifieke knelpunten door het gedrag van bezoekers te verbeteren. Voorbeelden hiervan zijn duidelijkere regels en het verbeteren van de communicatie. Een aantal kansen zijn puur gericht op het verbeteren van de recreatie-ervaring en hebben een neutraal effect op de natuur, zoals het verbeteren van de toegankelijkheid.

Theoretisch kader balans recreatie en natuur

De balans tussen recreatie en natuur is een complex evenwicht, dat niet is uit te drukken in aantal bezoekers of bezoekersstromen. Alterra Wageningen geeft in haar rapport *'Recreatie en Natuur, Kennis over effecten, kwetsbaarheid, handelingsperspectieven en monitoring van recreatie in Natura2000-gebieden'* drie verschillende handelingsperspectieven om de balans tussen recreatie en natuur te versterken.

1. Natuur versterken – Maximaliseren van de veerkracht van het gebied door natuurlijke processen te herstellen, meer ruimte te geven aan natuur en de biodiversiteit in de omgeving te versterken
2. Recreatie verminderen – Minimaliseren van de effecten van recreatie door regulering, zonerings en inrichting van het gebied maar ook voorlichting en educatie.
3. Monitoring van de effecten van recreatie, het monitoren van recreatieve activiteiten en staat van de natuur zodat er bijgestuurd kan worden als de effecten van het recreatief gebruik te groot worden. Dit wordt ook wel het 'hand-aan-de-kraan-principe' genoemd.

4 Gebiedsanalyse natuurgebied De Maashorst

In de gebiedsanalyse van natuurgebied De Maashorst beschrijven we de huidige situatie en gaan we in op de resultaten van verschillende analyses.

4.1 Huidige situatie

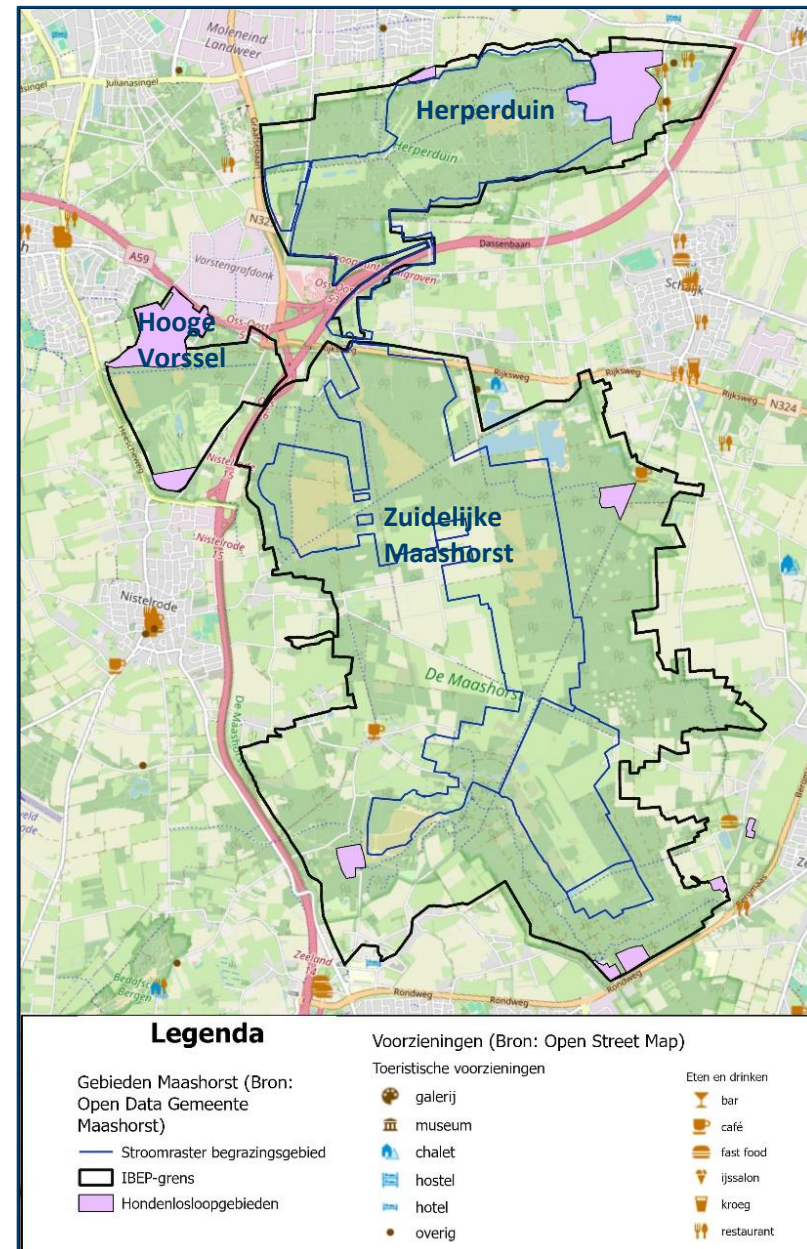
In de huidige situatie gaan we in op de eigenschappen van het gebied en de toegangsregels. Daarnaast beschrijven we de recreatieve voorzieningen en de entrees in het gebied. Ook geven we een overzicht van de bestaande routenetwerken in het gebied en de huidige online en offline informatievoorziening.

4.1.1 Over het gebied

De Maashorst is een van de grootste aaneengesloten natuurgebieden van Noord-Brabant. De naam refereert naar de Maas die hier ooit stroomde en de hoge ligging (horst). Het bestaat uit drie deelgebieden: Herperduin in het noorden, Hooge Vorsstel in het westen en De Maashorst in het zuiden (in dit rapport de Zuidelijke Maashorst) (zie figuur 8).

De gebiedspartners in De Maashorst streven naar procesnatuur: natuurlijke processen vormen de ontwikkeling van het natuurgebied. De mens zorgt hierbij voor de optimale omstandigheden (zoals een gezonde bodem en voldoende water), terwijl de natuur zelf de ontwikkeling bepaalt³. Begrazing speelt een belangrijke rol bij procesnatuur. Daarom

Figuur 8 Deelgebieden in De Maashorst

³ Gebiedsvisie Natuurgebied De Maashorst

zijn er begrazingsgebieden ingericht voor Exmoor pony's, wisenten en taoussen.

4.1.2 Toegangsregels gebied

Recreëren alleen op wegen en paden. Bezoekers worden verleid om gebruik te maken van routes. In verband met de grote grazers in het gebied gelden er in de natuurkern gedragsregels, zoals 50 meter afstand houden van de grote grazers. De verschillende gebruikers mogen van elkaars paden/routes gebruik maken.

4.1.3 Recreatieve voorzieningen

In De Maashorst kun je wandelen, fietsen, mountainbiken, paardrijden, mennen en met de hond wandelen. Er zijn negen hondenloosloopgebieden (zie figuur 9). In de rest van De Maashorst zijn honden aan de lijn toegestaan (op de zuidelijke natuurkern na, waar nu de wisenten leven). Meer informatie over de hondenloosloopgebieden is terug te vinden in de deelgebieden. In De Maashorst liggen diverse horecagelegenheden en enkele vakantieparken. Voor kinderen zijn er kinderroutes en natuurspeeltuinen.

4.1.4 Recreatieve poorten, recreatieve entrees en parkeerplaatsen

De Maashorst heeft 19 parkeerplaatsen verspreid over het gebied. De parkeerplaatsen die in dit onderzoek geanalyseerd zijn, zijn met naam aangeduid in de kaart (zie figuur 9). Een aantal van deze parkeerplaatsen is aangewezen als 'recreatieve entree' of als 'Natuurpoort'.

De recreatieve entrees hebben dezelfde functie als de poorten, maar zijn kleinschaliger. De Gebiedsvisie beschrijft de recreatieve poorten als de hoofdentrees van het gebied, met parkeervoorzieningen, startpunt van routes, horeca en informatievoorzieningen. Ook is er extra aandacht voor mensen met een beperking en kinderen. Ambitie voor 2050 is om rondom de recreatieve entrees en poorten, begrazingsvrije zones te behouden.

Figuur 9 Natuurgebied De Maashorst

De overige parkeerplaatsen zijn voorzien van een informatiebord en startpunt met routes. Naast reguliere parkeerplaatsen zijn er ook enkele gehandicaptenparkeerplaatsen.

De Maashorst heeft meerdere parkeerplaatsen waar paardentrailers kunnen parkeren. Dit zijn de parkeerplaatsen bij Natuurcentrum De Maashorst, Camping de Heische Tip, Bomenpark Heesch, Hoessenbosch, Koolwijk, Natuurpoort Herperduin en de Sint Anna straat⁴.

4.1.5 Routes

In De Maashorst ligt meer dan 100 km aan wandel- en fietspaden. Voor zowel wandelen en fietsen liggen er knooppuntennetwerken. Voor beide netwerken liggen er meer dan 80 knooppunten in het gebied. Naast het knooppuntennetwerk worden sommige wandelroutes met kleuren aangeduid.

Op de website natuurgebieddemaashorst.nl zijn kant-en-klare routes voor fietsen, wandelen en mountainbiken te downloaden. Bij sommige entrees in het natuurgebied is een aantal van deze routes ook mee te nemen. In het gebied loopt ook het ruiter- en mennetwerk. Ruiter- en menroutes zijn te volgen via de knooppunten. Ruiter- en menroutes zijn te plannen op [VisitBrabant.nl](https://www.ruiterenmennen.nl).

Voor mensen met een beperking zijn er volgens de website van het natuurgebied acht routes beschikbaar. Er lopen twee routes vanuit het natuurcentrum, twee keer het Bernhovenpad die voor verschillende soorten rolstoelgebruikers toegankelijk is en vier routes vanuit Hartje Groen waaronder het Docus de Daspad.

4.1.6 Informatievoorziening

Online

⁴ <https://www.ruiterenmennen.nl/stap4.php?route=eigen®io=1&plaats=656#stap4>

Op de website natuurgebieddemaashorst.nl worden wandel-, fiets- en mountainbikeroutes van verschillende partijen aangeboden. Routes worden op verschillende manieren getoond aan de bezoeker. Soms door middel van een pdf, de andere keer om door te verwijzen naar een externe routeaanbieder (route.nl, mtbroutes.nl). Aan de hand van de routenetwerken kan de bezoeker zelf wandel-, fiets en ruiterroutes samenstellen. De bezoeker wordt voor de routeplanners doorverwezen naar visitbrabant.nl.

Offline

Langs de wegen richting parkeerplaatsen, Natuurpoorten of recreatieve entrees kom je in de meeste gevallen duidelijke borden tegen met 'Welkom in De Maashorst' of een bord met 'i' van informatie. Bij parkeerplaats Hoessenbosch is dit bijvoorbeeld minder zichtbaar aangegeven. Bij de recreatieve entrees en Natuurpoorten staan informatieborden over het gebied en de grote grazers. Vaak staan er informatieborden over het wandel- en fietsknooppuntennetwerk. Informatieborden over het ruiter- en mennetwerk en mountainbikeroutes in het gebied zijn niet aanwezig.

Figuur 10 Bewegwijzering routes in De Maashorst (bron: eigen foto)

4.2 Resultaten (Resono, enquête, Strava)

Deze paragraaf presenteert de resultaten die we opgehaald hebben uit Resono, Strava en de bezoekersenquête. De thema's waar we op in gaan zijn het bezoek aan het gebied (aantallen, dichtheid en spreiding), de entrees, de voorzieningen, routes, hondenlosloopgebieden en overlast.

4.2.1 Bezoek

Aantallen & dichtheid

In de onderzoeksperiode van 15 maart 2024 tot en met 15 september 2024 zijn de deelgebieden als volgt bezocht: De Zuidelijke Maashorst heeft ruim 2.2 miljoen bezoeken, Herperduin bijna 700.000 en Hooge Vorssel ruim 450.000 bezoeken.

Een veelgebruikte benchmark in bezoekersonderzoeken is het aantal bezoeken per hectare per jaar. Om de drukte in Natuurgebied De Maashorst te kunnen vergelijken met andere gebieden hebben we de bezoekerscijfers van de onderzochte periode (6 maanden) omgerekend naar een jaar. In deze berekening hebben we rekening gehouden met het feit dat de onderzoeksperiode (lente en zomer) meer bezoeken heeft dan de herfst en de winter vanwege het betere weer. Ook hebben we rekening gehouden met het feit dat meer langere maanden (van 31 i.p.v. 30 dagen) in de onderzoeksperiode vallen.

Op basis van deze berekening komen we op de volgende cijfers over het aantal bezoeken per jaar: De Zuidelijke Maashorst wordt ruim 3,8 miljoen keer bezocht, Herperduin bijna 1,2 miljoen keer en Hooge Vorssel 771.000 keer. De Zuidelijke Maashorst kent het meeste aantal bezoeken maar is ook het grootste deelgebied. Daarom is de bezoekersdichtheid (aantal bezoeken per hectare per jaar) in Hooge Vorssel juist hoger (zie figuur 11). In vergelijking met de bezoekersdichtheid van andere natuurgebieden is de bezoekersdichtheid in De Maashorst gemiddeld tot hoog.

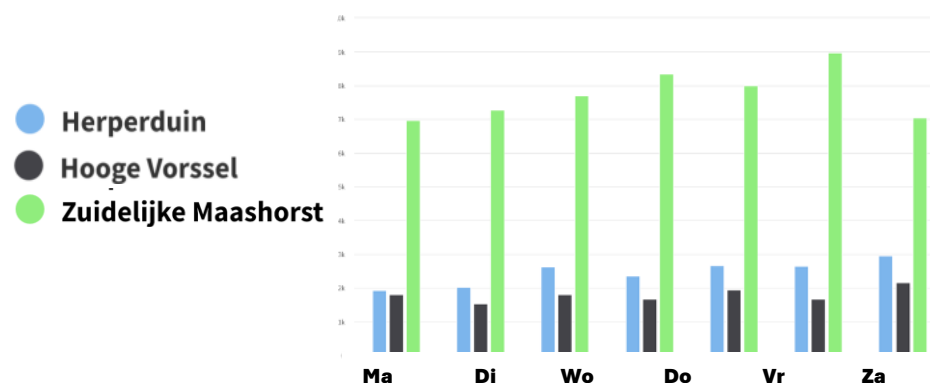
Figuur 11 Bezoekersdichtheid per hectare per jaar per deelgebied

Categorieën bezoekdichtheid (aantal bezoeken per ha)

Hoogst	10.000 en meer bezoeken per ha
Hoog	5.000 – <10.000 bezoeken per ha
Gemiddeld	1.000 – <5.000 bezoeken per ha
Laag	Tot 1.000 bezoeken per ha

Spreiding over tijd

Uit Resono data blijkt dat bezoekers De Maashorst bijna net zoveel doordeweeks bezoeken als in het weekend (zie figuur 12).

Figuur 12 Aantal unieke bezoekers per dag van de week (Resono)

Kruisbezoek deelgebieden

De meeste recreanten (meer dan 80%) bezoeken op een dag meestal één van de deelgebieden van De Maashorst, een klein deel bezoekt meer deelgebieden op één dag. Op basis van Resono data is te zien in welke gebieden bezoekers op dezelfde dag gezien zijn en geeft inzicht hoe bezoekers zich door het gebied bewegen. Op basis hiervan zien we dat bezoekers hun bezoek het meest combineren met de Zuidelijke Maashorst. 17% van de bezoekers aan Hooge Vorssel zijn dezelfde dag ook gezien bij de Zuidelijke Maashorst. Bij bezoekers aan Herperduin is dit 12%. Maar een klein deel van de bezoekers aan Herperduin (3%) en de Zuidelijke Maashorst (3%) brengen dezelfde dag ook een bezoek aan Hooge Vorssel.

Herkomst bezoek

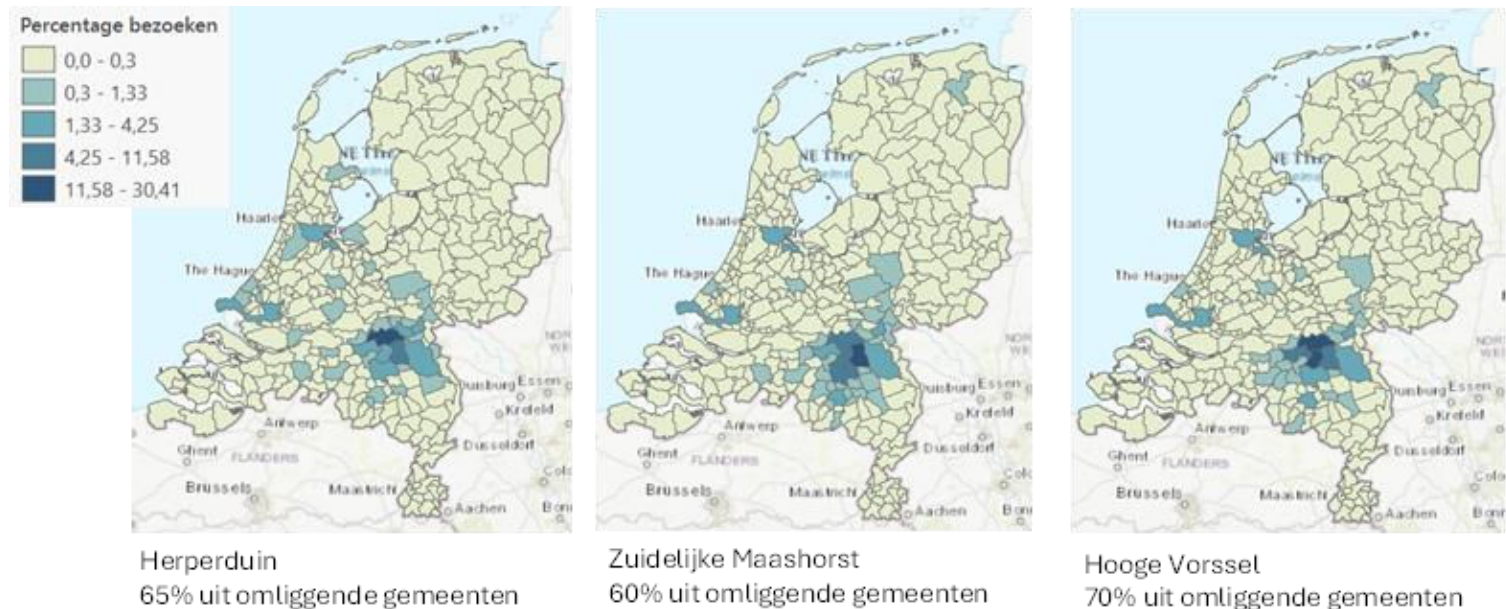
Uit Resono data blijkt dat het grootste deel (>60%) van de bezoekers van natuurgebied De Maashorst komt uit de omliggende gemeenten (<25km) (zie figuur 13). Het overgrote deel van de bezoekers (80%) komt direct van huis af. Uit de bezoekersenquête blijkt dat 39% van de respondenten niet met de auto naar het gebied komt.

Bezoekerssamenstelling

Resultaten van de bezoekerssamenstelling zijn opgehaald uit de bezoekersenquête. Hiervan is de grootste groep respondenten

tussen de 55 en 67 jaar (29%). Hierna volgt 45 tot 55 jaar (24%) en daarna de 67 plussers (22%). Meer dan de helft van de bezoekers brengt alleen of samen met hun partner een bezoek aan De Maashorst. Het grootste deel van bezoekers neemt geen hond mee naar het gebied. 1 op de 5 bezoekers neemt meestal of altijd een hond mee naar het gebied. Opvallend is dat bezoekers met een hond niet vaker dagelijks of wekelijks het gebied in gaan dan bezoekers zonder hond. Uit de bezoekersenquête blijkt namelijk dat 37% van de respondenten zonder hond dagelijks of wekelijks het gebied in gaan. Voor de respondenten met hond is dit lager, namelijk 21%. Dit is laag in vergelijking met andere natuurgebieden zoals bijvoorbeeld Chaamse bossen waar 41% van de respondenten met een hond dagelijks of meerdere keren per dag komt en 38% wekelijks of vaker. Ook in boswachterij Dorst komen bezoekers met honden vaker.

Figuur 13 Herkomst bezoekers De Maashorst (bron: Resono data)

Motief en activiteiten bezoek

Uit de bezoekersenquête blijkt dat ontspanning en er even tussenuit zijn (48%) het voornaamste motief is om De Maashorst te bezoeken. Ook komt een groot deel van de mensen voor rust en stilte (23%). Tijdens hun bezoek verplaatst meer dan de helft (60%) zich lopend door het gebied en 22% fietsend. De belangrijkste activiteit die respondenten ondernemen, is wandelen langer dan een uur (32%). Hierna volgen fietsen (13%), de hond uitlaten (11%) en wandelingen korter dan een uur (10%). Deze resultaten sluiten aan bij het Nederlands Vrijetijdsonderzoek van de NBTC⁵ waaruit blijkt Nederlanders het vaakst routegebonden activiteiten ondernemen.

Bezoekfrequentie

Gegevens over de bezoekfrequentie komen zowel uit de enquête als uit Resono. Uit de enquête blijkt dat meer dan de helft van de bezoekers wekelijks of dagelijks De Maashorst bezoekt. Ongeveer een kwart bezoekt het gebied een of enkele keren per maand en 14% een of enkele keren per jaar.

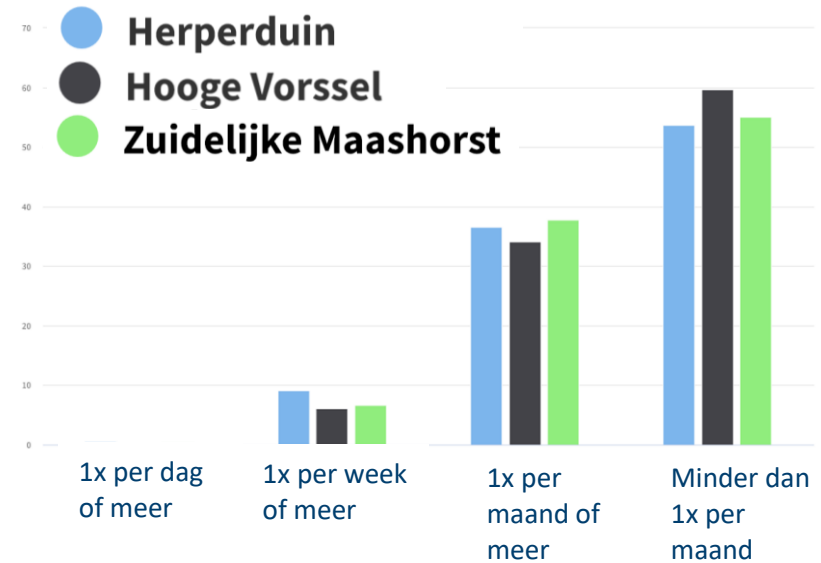
Resono heeft veel minder wekelijkse en dagelijkse bezoekers geteld in de deelgebieden (zie figuur 14). Een verklaring hiervoor kan zijn dat vooral heel betrokken bezoekers uit de directe omgeving de enquête ingevuld hebben.

4.2.2 Parkeerplaatsen, recreatieve poorten en entrees

Van de met Resono gemeten parkeerplaatsen in De Maashorst heeft parkeerplaats Bomenpark jaarlijks de meeste bezoekers. Daarna parkeerplaats Herperduin en parkeerplaats De Boshut. Uit de bezoekersenquête blijkt dat Camping de Heische Tip, Natuurcentrum De Maashorst en parkeerplaats Bomenpark het meest gebruikt worden. De voornaamste reden dat respondenten kiezen

voor een bepaalde entree is omdat het de dichtstbijzijnde of makkelijkst bereikbare entree voor hen is.

Figuur 14 Bezoekfrequentie De Maashorst (bron: Resono)

⁵ <https://www.nbtc.nl/nl/site/download/rapport-nvto?disposition=inline>

Tevredenheid

Over het algemeen zijn de respondenten tevreden over de voorzieningen bij entrees. Over de informatievoorziening ter plekke en de parkeerplaatsen is de meerderheid tevreden. Toch geeft 9% van de respondenten aan (zeer) ontevreden te zijn over de parkeerplaatsen. Redenen die hiervoor gegeven zijn, zijn de kuilen en begaanbaarheid van de parkeerplaatsen. Bijna 70% van de respondenten geeft aan dat oplaadmogelijkheden voor de fiets voor hen niet van toepassing zijn.

4.2.3 Voorzieningen

In De Maashorst worden bankjes het meest gebruikt (43%), gevolgd door gemarkeerde routes (36%) en horeca (36%). 1 op de 3 respondenten maakt gebruik van parkeerplaatsen bij een bezoek aan De Maashorst. 1 op de 5 respondenten maakt geen gebruik van voorzieningen. Bijna driekwart van de respondenten mist geen voorzieningen in het gebied. Voorzieningen die wel gemist worden in het gebied zijn onder andere bankjes, horeca en watertappunten. Suggesties die door enkele respondenten werden gegeven, zijn het toevoegen van bankjes, bijvoorbeeld bij speelplekken, het toevoegen van eet- en drinkgelegenheden, bijvoorbeeld bij Naat Piek en het toevoegen van watertappunten.

4.2.4 Routes

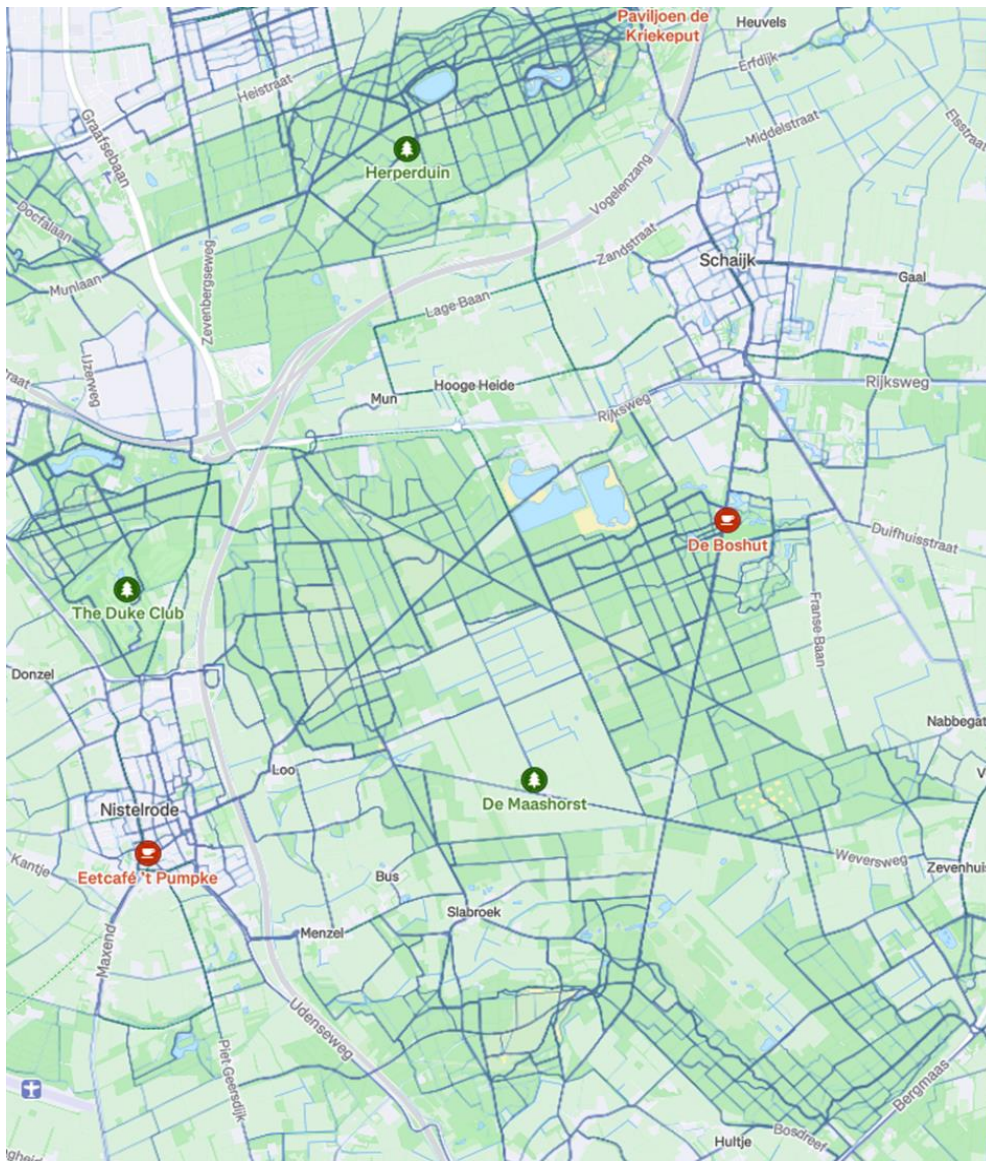
Wandelrouten netwerk

In figuur 16 en 17 wordt het gebruik van de paden door wandelaars weergegeven. Hierin is te zien dat de intensiteit op de paden van het wandelrouten netwerk over het algemeen niet veel hoger is dan op andere paden in het gebied. Dit houdt in dat wandelaars ook veel paden gebruiken buiten het wandelrouten netwerk. Uit de enquête blijkt dat 80% van de respondenten die gebruik maken van het wandelrouten netwerk tevreden is over de wandelknooppuntenroutes. Over de thematische wandelroutes is 70% tevreden of zeer tevreden.

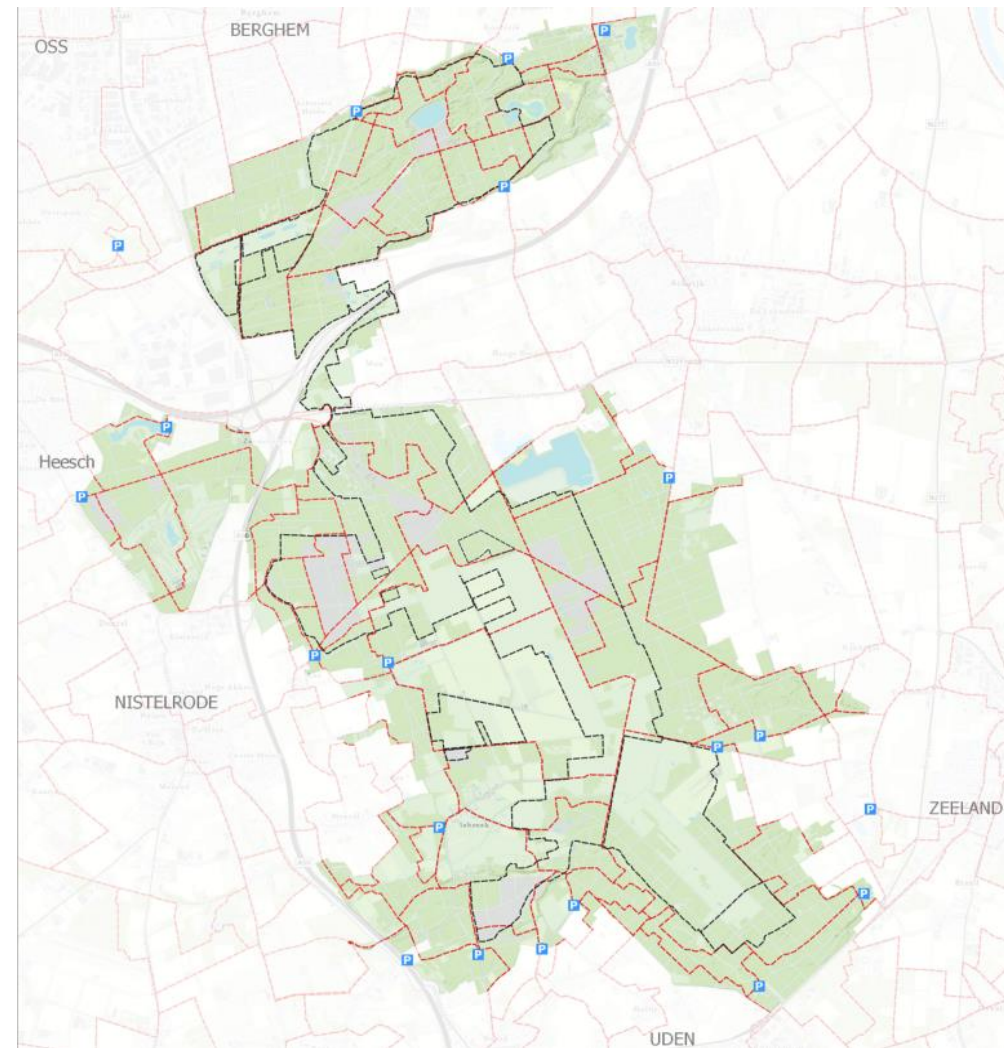
Figuur 15 Uitkijktoren Herperduin bron: VisitBrabant

Figuur 17 Heatmap Strava – wandelen (Hoe dikker de lijn hoe meer Strava gebruik van wandelaars)

Figuur 16 Kaart wandelroutenetwerk in rode lijnen

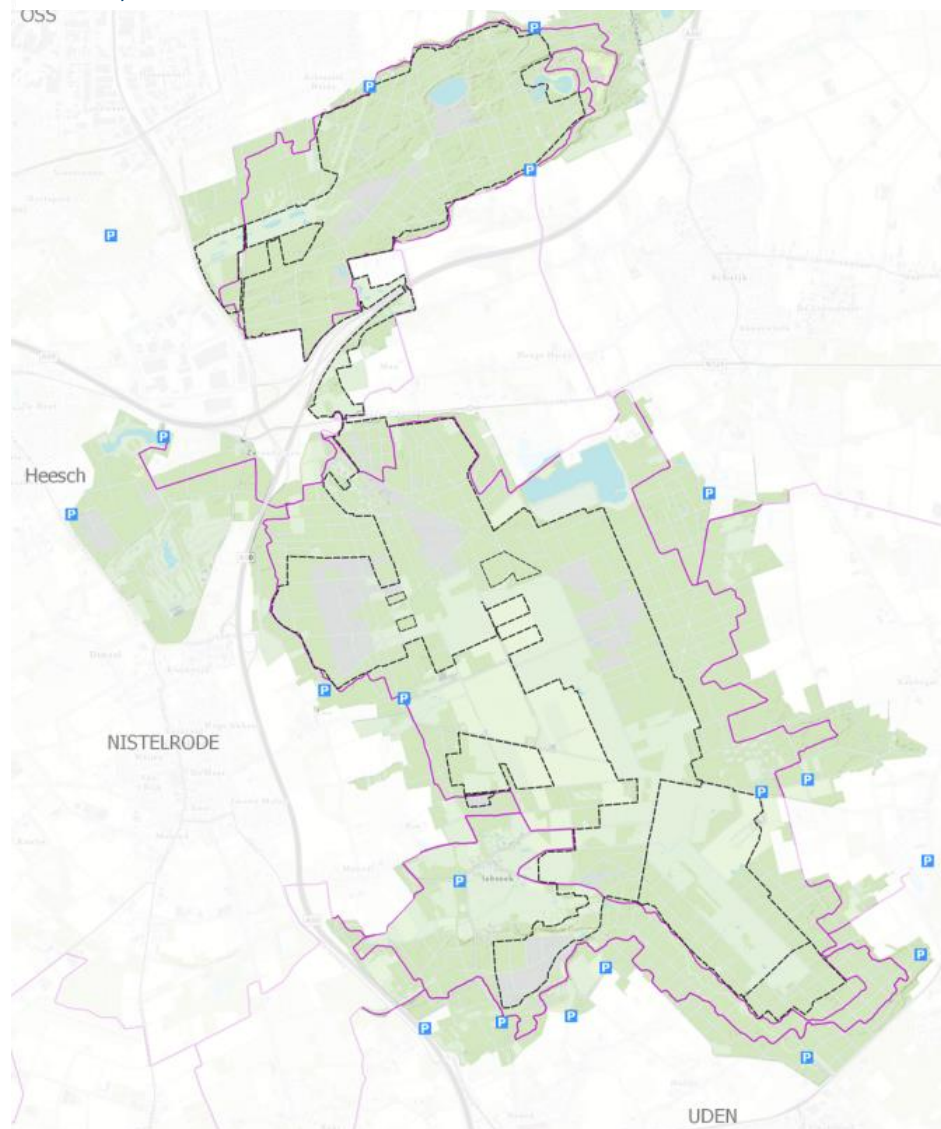

Fietsroutenetwerk

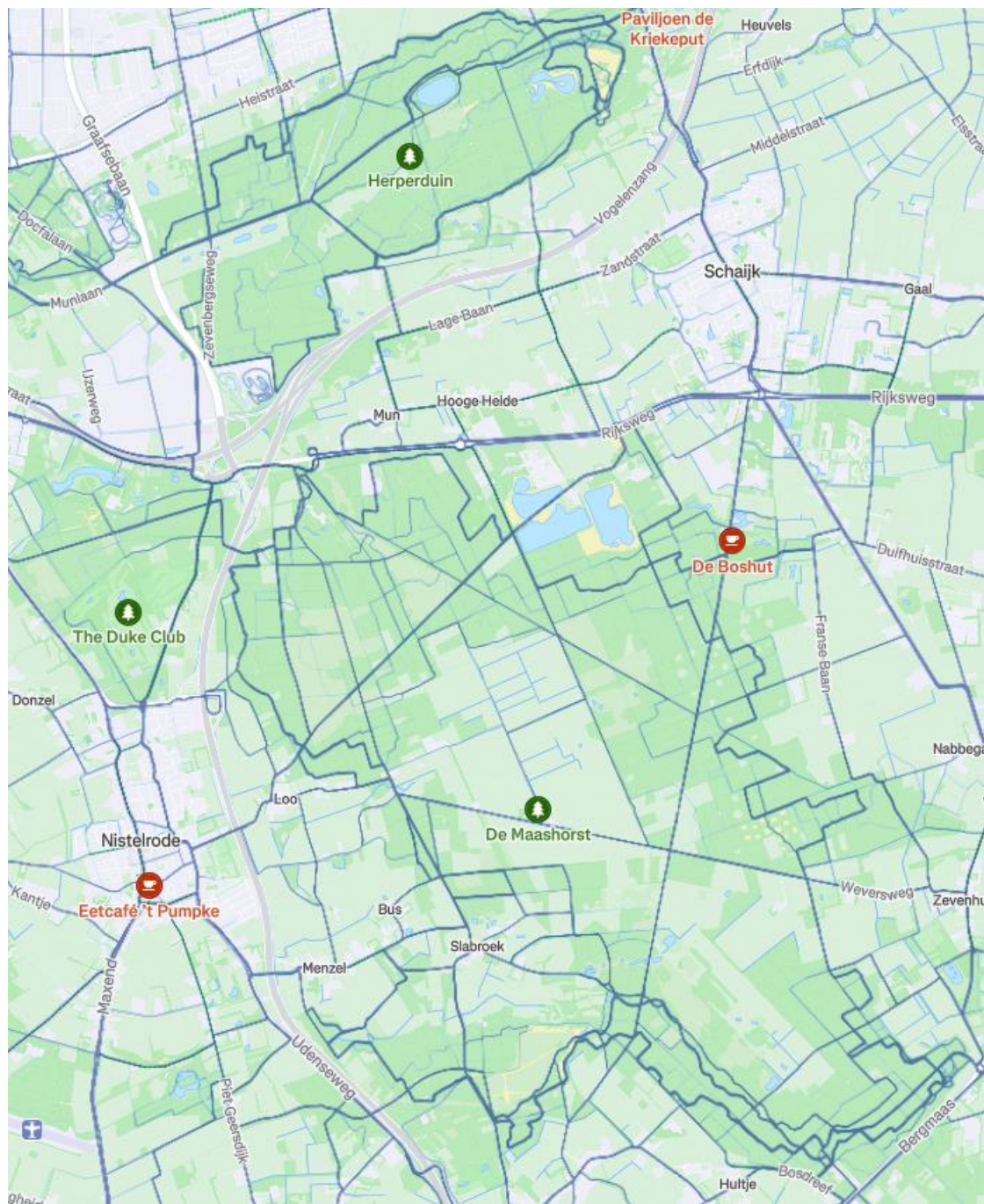
Figuur 19 laat het gebruik van de paden door fietssporters (reguliere fiets, e-bikes, mountainbikes en gravelbikes) zien en figuur 18 en 20 het mountainbike- en fietsroutenetwerk. In de figuren is te zien dat de intensiteit op de netwerken over het algemeen hoger is dan op de andere paden in het gebied. Dit laat zien dat het fiets- en mountainbikeroutenetwerk over het algemeen goed gebruikt wordt. Toch zijn er ook enkele paden met een hoge intensiteit die geen deel uitmaken van de fiets- en mountainbike routenetwerken.

Uit de enquête blijkt dat 74% van de respondenten tevreden tot zeer tevreden is over het fietsroutenetwerk. Over het mountainbikenetwerk zijn respondenten iets minder tevreden: 52% is tevreden tot zeer tevreden en 13% ontevreden tot zeer ontevreden.

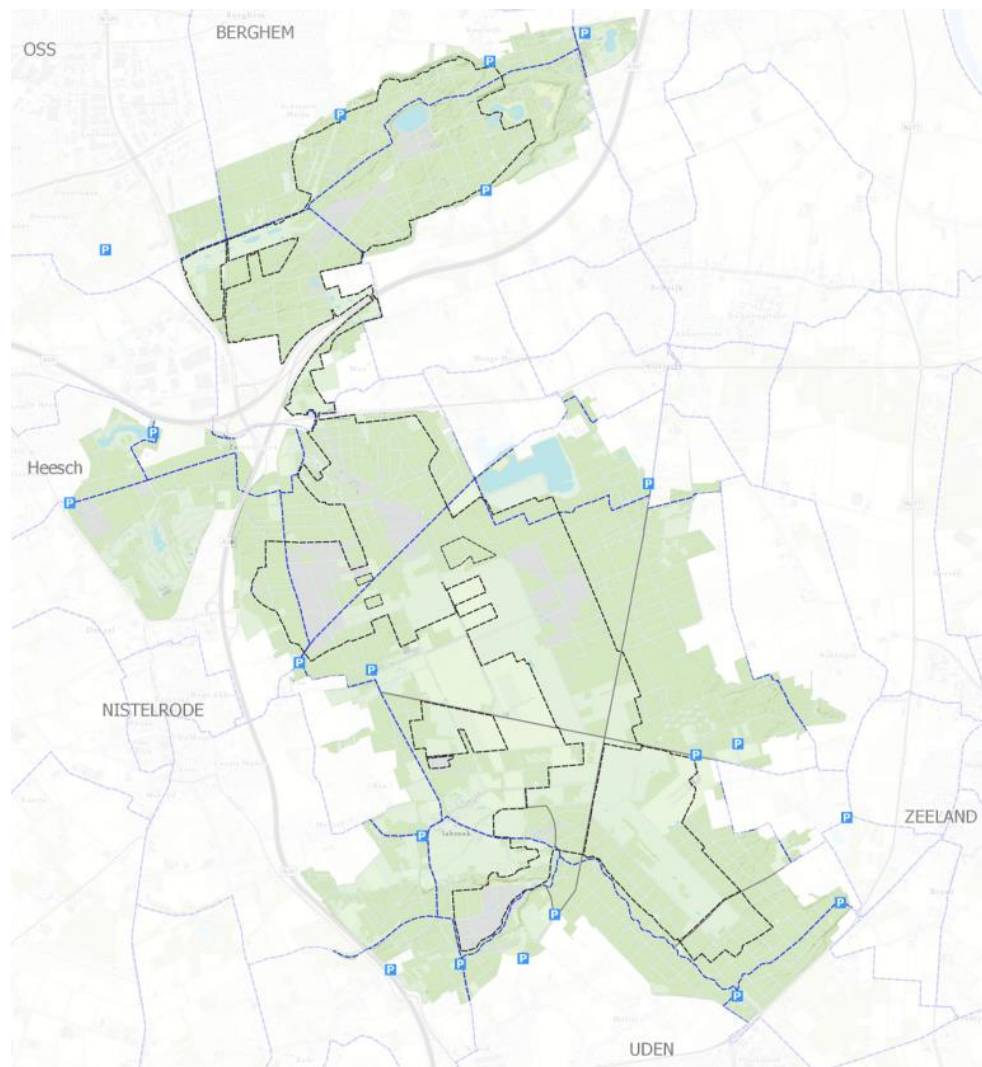
Figuur 18 Kaart mountainbike routes in paarse lijnen (bron: beheer- en inrichtingsplan De Maashorst)

Figuur 19 Heatmap Strava – fietssporten (Hoe dikker de lijn hoe meer Strava gebruik van fietsers)

Figuur 20 Kaart fietsrouten netwerk in blauwe lijnen

Ruiter- en mennetwerk

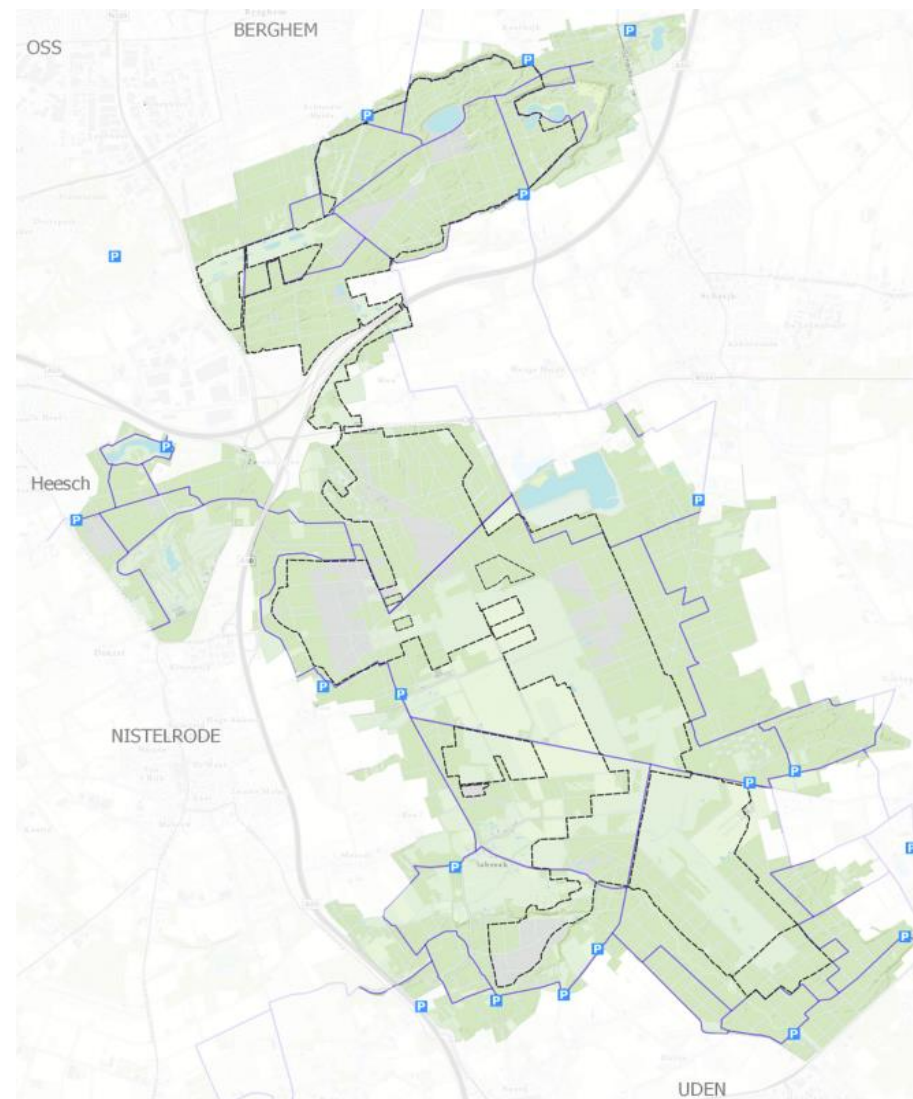
Vanuit Strava Heatmap zijn er geen inzichten over het gebruik van het ruiter- en mennetwerk. Uit de enquête bleek dat 6% van de respondenten zich te paard door het gebied beweegt en voor 5% van de respondenten paardrijden de belangrijkste activiteit is tijdens een bezoek aan De Maashorst. Van de respondenten op wie dit van toepassing was (95 respondenten), was 40% tevreden tot zeer tevreden over de ruiter- en menroutes. 41% was neutraal en 19% ontevreden tot zeer ontevreden. Redenen die enkele keren genoemd werden zijn dat ruiterroutes langs stroomdraad lopen wat gevaarlijk kan zijn, er meerdere soorten routegebruikers op één pad zijn en dat ruiterroutes door het begrazingsgebied lopen.

Rolstoelvriendelijke routes

In De Maashorst zijn acht rolstoelvriendelijke routes aanwezig. In het zuiden van de Maashorst is er één bewegwijzerde rolstoelroute (zie figuur 21). De vraag over de tevredenheid over routes voor mensen met een beperking was voor 106 mensen van toepassing. Van deze respondenten was 35% zeer tevreden of tevreden, 46% neutraal en 19% ontevreden tot zeer ontevreden.

Figuur 21 Bewegwijzerde rolstoelroute in het zuiden van De Maashorst in geel (bron: beheer- en inrichtingsplan De Maashorst)

Figuur 22 Ruiterroutes in paars (bron: beheer- en inrichtingsplan De Maashorst)

4.2.5 Hondenlosloopgebieden

In figuur 23 zijn de hondenlosloopgebieden weergegeven. In 2024 is er door de gemeenten een enquête over hondenlosloopgebieden uitgezet. In totaal hebben 63 respondenten de enquête ingevuld. Hieruit blijkt dat een kwart van de respondenten een hondenlosloopgebied dagelijks bezoekt, een kwart wekelijks, iets minder dan een kwart maandelijks en een kwart 'anders'.

Uit de enquête blijkt dat het grootste deel (60%) van de respondenten weet waar de hondenlosloopgebieden liggen. 40% van de respondenten weet de hondenlosloopgebieden niet te vinden. Daarbij geeft meer dan de helft (57%) aan dat de begrenzingen van de hondenlosloopgebieden niet duidelijk zijn. Aan een omheind hondenlosloopgebied is onder de helft van de respondenten wel behoefte, maar onder de andere helft niet.

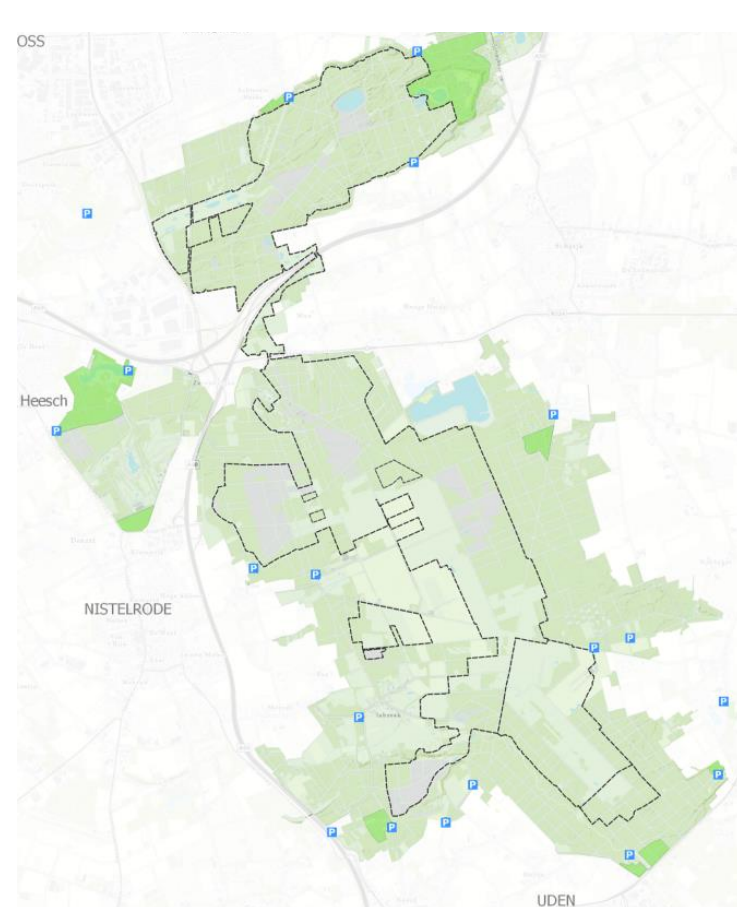
Voor de inrichting van de hondenlosloopgebieden geeft 43% aan dat ze voorkeur hebben voor minder maar grotere hondenlosloopgebieden, terwijl 33% meer, maar kleinere hondenlosloopgebied wenst. Een kwart van de respondenten vindt de huidige gebieden prima. Het grootste deel van de respondenten (78%) geeft aan dat er behoefte is aan elementen in het gebied, zoals een waterpoel of hoogteverschillen.

Wat betreft drukte in de hondenlosloopgebieden geeft de helft (49%) van de respondenten aan dat ze de drukte prima vinden. Ongeveer een kwart (24%) van de respondenten ervaart de hondenlosloopgebieden als druk, en 19% van de respondenten ervaart het als te druk. Daarbij geeft 87% aan dat ze geen overlast ondervinden van hondenuitlaatservices.

4.2.6 Overlast

Onder de respondenten van de enquête heeft meer dan de helft (57%) bij hun laatste bezoek geen overlast ervaren van andere gebruikers. 43% van de respondenten heeft wel overlast ervaren van andere gebruikers. 18% geeft aan overlast te hebben ervaren van honden, 15% van

Figuur 23 Hondenlosloopgebieden in lichtgroen (bron: beheer- en inrichtingsplan De Maashorst)

mountainbikers, 8% van wielrenners en 6% van motoren/motorcrossers. Daarnaast geeft 7% van de respondenten aan dat ze bang zijn voor de grote grazers, de grote grazers teveel ruimte innemen of ze de grote grazers uit het gebied willen hebben. Ook werd genoemd dat mede door de ruimte voor de dieren, de recreatie plaatsvindt in een kleiner gebied waardoor het gebied als druk wordt ervaren.

5 Herperduin

In dit hoofdstuk lichten we de gebiedsanalyse van deelgebied Herperduin toe. We beschrijven eerst de huidige situatie en gaan daarna in op de resultaten van Resono, Strava en de bezoekersenquête.

5.1 Huidige situatie

Herperduin is het noordelijke deelgebied van De Maashorst en is ongeveer 800 hectare groot. Via het ecodeuct over de A50 staat het gebied in verbinding met de andere deelgebieden, maar het gebied functioneert qua recreatie overwegend zelfstandig. Het grootste deel is in beheer van de gemeente Oss. Het overige deel wordt beheerd door Staatsbosbeheer. Herperduin wordt gewaardeerd door haar diversiteit. Het heeft bos, zandverstuivingen, paraboolduinen, vennen en heide. Om het natuurlijke landschap in stand te houden, zijn in dit gebied grote grazers ingezet. Uitdagingen die in dit gebied een rol spelen zijn onder andere verdroging door de lage grondwaterstand en de toenemende behoefte aan ruimte voor recreatie waarbij het behouden van de flora en fauna in balans moet zijn met voorgenoemde. In Herperduin is de lokale betrokkenheid groot. Het functioneert namelijk als uitloopgebied voor inwoners van de omliggende dorpen.

5.1.1 Poorten, entrees en parkeerplaatsen

Het gebied kent twee grote entrees die de toegang vormen tot het gebied: Natuurpoort de Kriekeput (Natuurpoort Herperduin) en recreatieve entree Hoessenbosch. Daarnaast heeft het nog twee parkeerplaatsen: parkeerplaats Koolwijk en de parkeerplaats aan de Sint Annastraat en ingang Zevenbergseweg. Alle vijf de ingangen van het

gebied worden aangeduid als parkeerplaatsen die geschikt zijn voor paardentrailers⁶.

5.1.2 Toeristisch-recreatieve voorzieningen

Herperduin heeft een breed aanbod aan voorzieningen. Aan de rand van het gebied ligt een vakantiepark en zijn er enkele horecagelegenheden zoals Pan & Zo en de Kriekeput (waar je ook kunt zwemmen). Er is een grote uitkijktoren, openluchttheater Hoessenbosch en er zijn verschillende speelvoorzieningen zoals het Klauterwoud bij Hoessenbosch en het speelbos in Herperduin (zie figuur 24). Voor sportievelingen is er ook een trimbaan aanwezig.

Figuur 24 Speelbos Herperduin (eigen foto)

⁶ <https://www.ruiterenmennen.nl/stap4.php?route=eigen®io=1&plaats=656#stap4>

5.1.3 Routes

In het gebied zijn er routenetwerken voor mountainbikers, wandelaars, fietsers, ruiters- en menners aanwezig (zie figuur 26). Op de kaart is te zien dat routes van verschillende gebruikers over dezelfde paden lopen. In Herperduin zijn bordjes geplaatst om rekening te houden met andere gebruikers in het gebied.

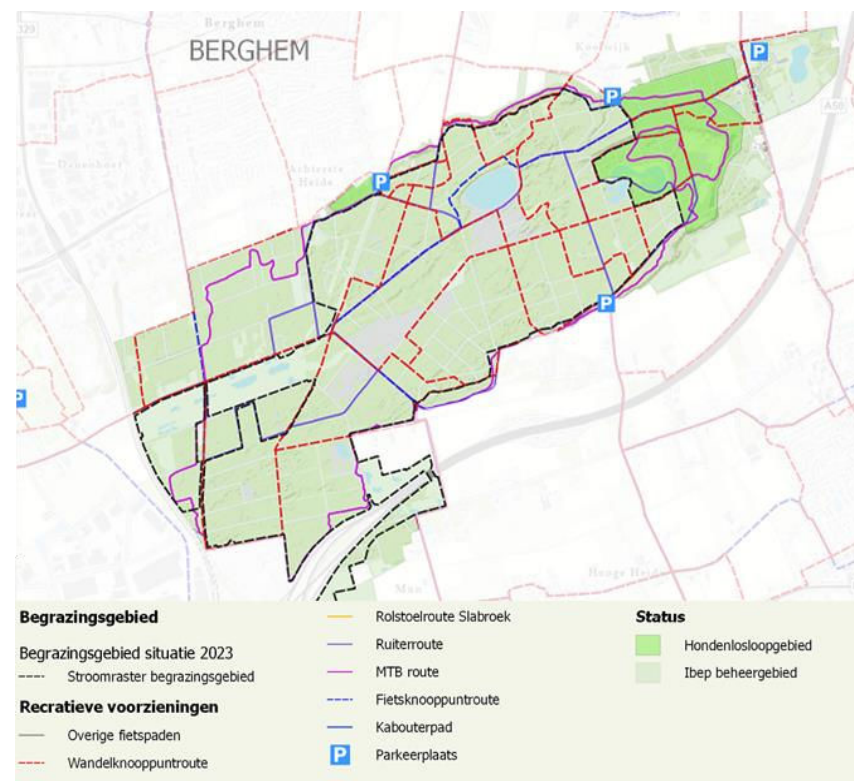
5.1.4 Hondenlosloopgebieden

In Herperduin liggen twee hondenlosloopgebieden: in het noorden bij recreatieve entree Hoessenbosch en in het Noordoosten bij de recreatieve poort Kriekeput. In dit hondenlosloopgebied loopt ook het fiets-, wandel- en ruiter- en mennetwerk. Aandacht voor alle gebruikersgroepen om op een goede manier naast elkaar te recreëren is hier belangrijk.

Figuur 26 Herperduin (bron: eigen foto)

Figuur 25 Recreatieve voorzieningen Herperduin (bron: beheer- en inrichtingsplan De Maashorst)

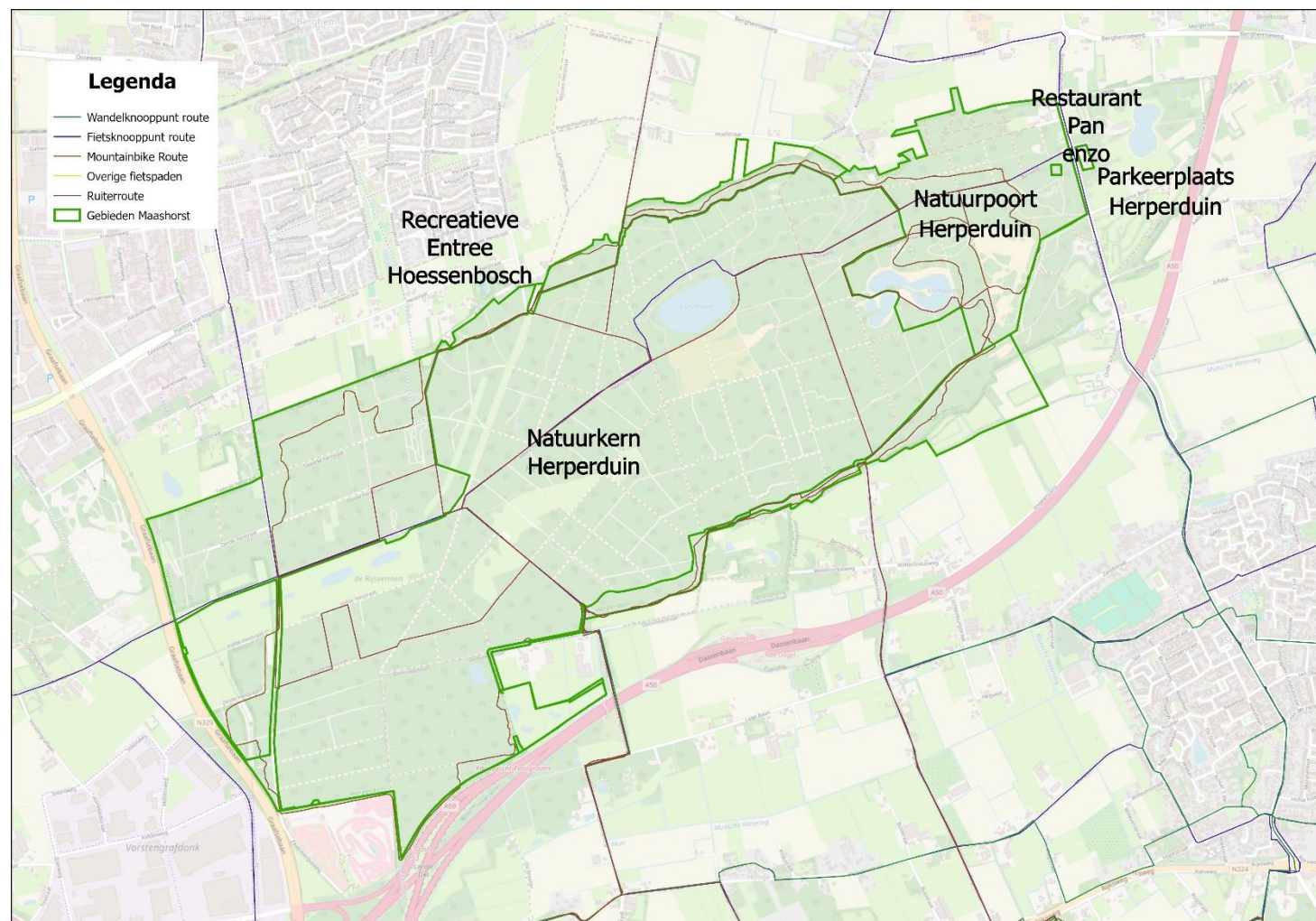

5.2 Resultaten

Deze paragraaf presenteert de resultaten die we opgehaald hebben uit Resono, Strava en de bezoekersenquête.

In Herperduin zijn in Resono zes gebieden gemeten (zie figuur 27), namelijk:

- Herperduin (gehele deelgebied)
- Entree Herperduin (Natuurpoort)
- Parkeerplaats Herperduin
- Entreepoort Hoessenbosch (recreatieve entree)
- Natuurkern Herperduin
- Restaurant Pan & Zo

Figuur 27 Resono meetgebieden Herperduin

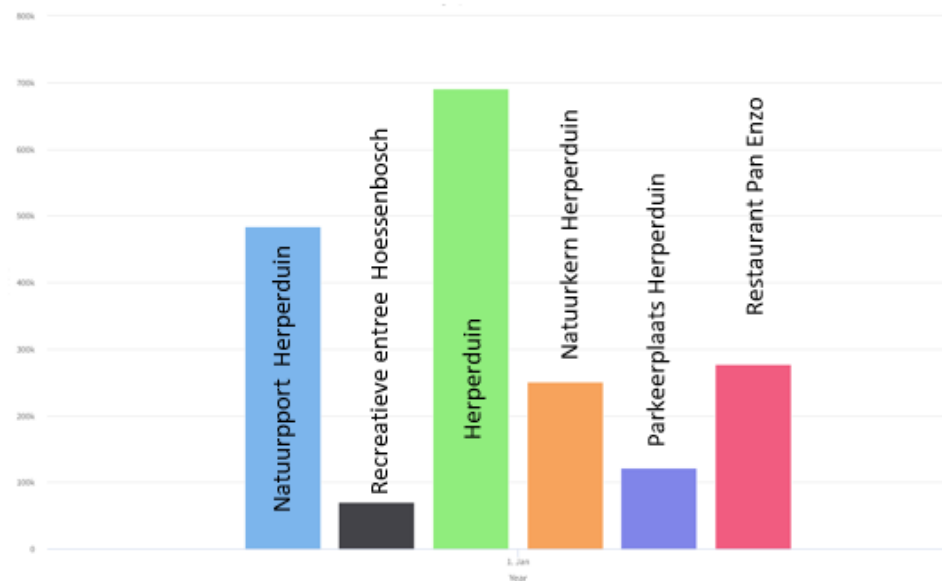
5.2.1 Bezoek – spreiding plaats

Op basis van Resono data is Herperduin in 2024 naar schatting bijna 1,2 miljoen keer bezocht⁷. Dat is een bezoekersdichtheid in het gebied van 1.878 bezoekers per hectare per jaar. Over het geheel genomen is dit een normaal tot rustige bezoekersdichtheid, maar binnen het gebied zien we grote verschillen. Natuurpoort Herperduin heeft een bezoekersdichtheid van ruim 11.000 bezoeken per hectare per jaar, dit is hoog. De natuurkern van Herperduin heeft een relatief lage bezoekersdichtheid van ongeveer 1.000 bezoeken per hectare per jaar. Dit sluit goed aan bij de zonering die voor dit gebied is ingesteld.

Resono laat zien dat de ruim de helft (54%) van bezoekers die Herperduin bezoekt, gezien is bij Natuurpoort Herperduin, 8% bij parkeerplaats Herperduin en 5% bij recreatieve entree Hoessenbosch. Dit betekent dat ongeveer een derde via andere ingangen het gebied in komt. 78% van de bezoekers aan parkeerplaats Herperduin gaat naar Natuurpoort Herperduin. Dit betekent dat vanuit de parkeerplaats ruim 20% niet de Natuurpoort gebruikt. Van de bezoekers aan Herperduin is 11% gezien bij restaurant Pan en Zo.

Bij een bezoek aan Herperduin gaat minder dan de helft van de bezoekers (39%) de natuurkern in. Bezoekers aan Natuurpoort Herperduin blijven voornamelijk recreëren rondom de entree. Van bezoekers aan Natuurpoort Herperduin is 25% gezien in de natuurkern. Van de bezoekers aan recreatieve entree Hoessenbosch is dit 85%.

Figuur 28 Aantal jaarlijkse bezoeken per gebied Herperduin

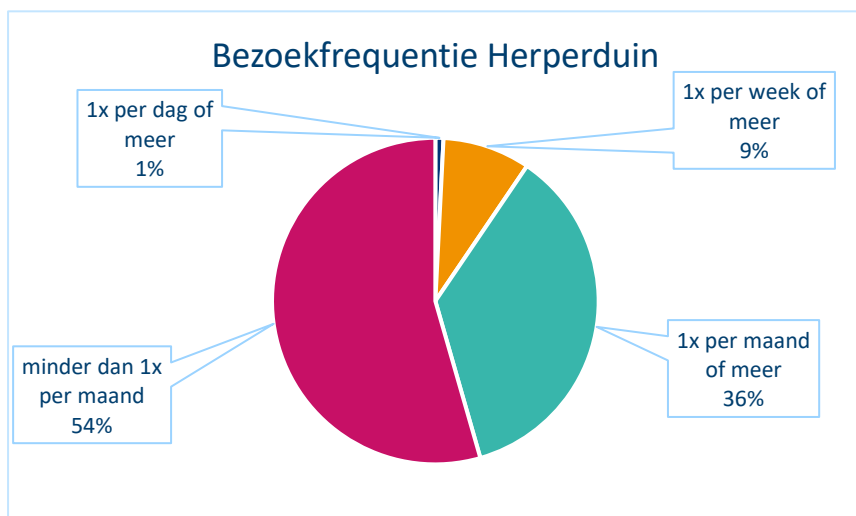

⁷ Net als in de rest van het gebied is 2024 een erg nat jaar geweest, waardoor de zuidelijke helft van Herperduin moeilijk begaanbaar was. Hierdoor kan het bezoekaantal in een droger jaar hoger zijn.

5.2.2 Bezoek – spreiding tijd

Op basis van Resono is zondag gemiddeld de drukst bezochte dag in Herperduin. Opvallend is dat in de Resono data de verdeling van bezoeken over de weekdays niet veel verschilt met de weekenden. Lage bezoekersaantallen in het weekend kunnen veroorzaakt zijn door de wateroverlast vanwege de natte zomer. In de ervaring van de terreinbeheerders is het in andere jaren veel drukker geweest in het weekend.

Over de meetperiode van april tot en met augustus, was augustus de maand met het meeste aantal bezoeken (146.000), gevolgd door april met 120.000 bezoeken. Mei was de maand met het minste aantal bezoeken (87.000), dit was een zeer regenachtige maand in 2024. Het grootste deel van de bezoekers aan Herperduin bezoekt het gebied minder dan 1x per maand. 10% van de bezoekers bezoekt het gebied wekelijks of dagelijks (zie figuur 29).

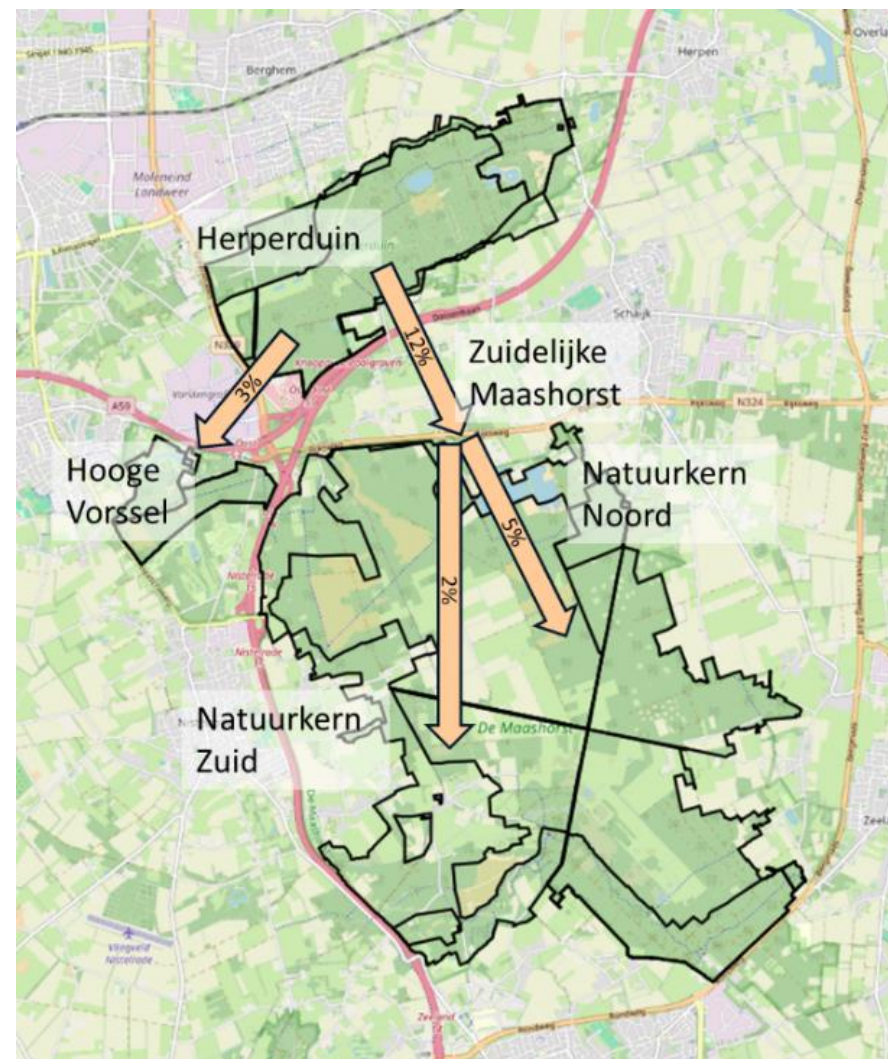

Figuur 29 Bezoekfrequentie Herperduin (bron: Resono)

5.2.3 Kruisbezoek andere deelgebieden

In Herperduin blijven de meeste bezoekers diezelfde dag in Herperduin. 12% van de bezoekers is dezelfde dag ook gezien bij de Zuidelijke Maashorst en 3% bij Hooge Vorsstel (zie figuur 30).

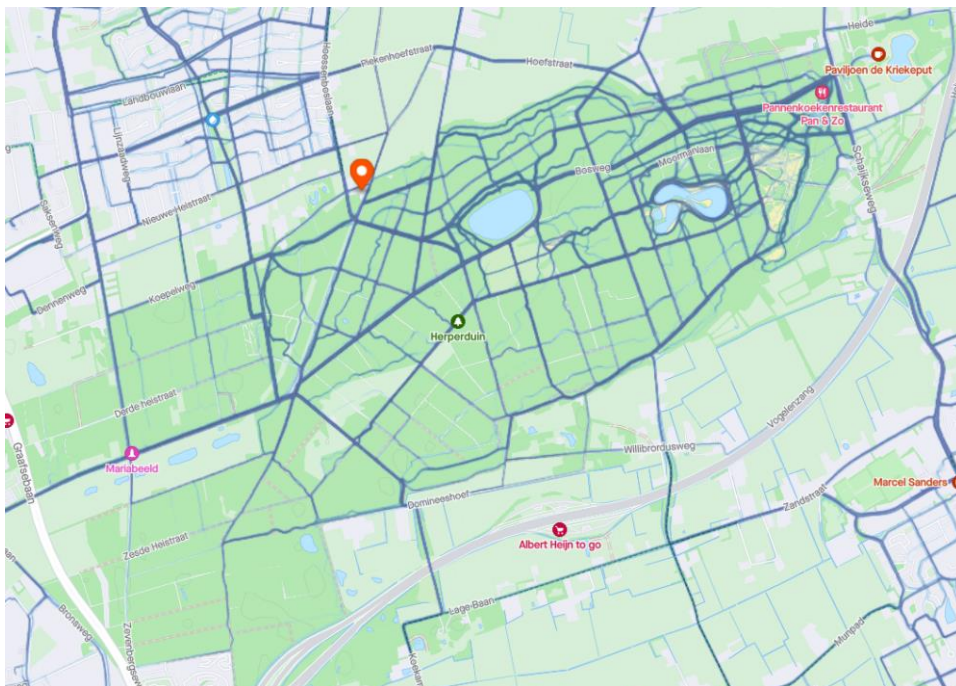
Figuur 30 Kruisbezoek van Herperduin naar andere deelgebieden

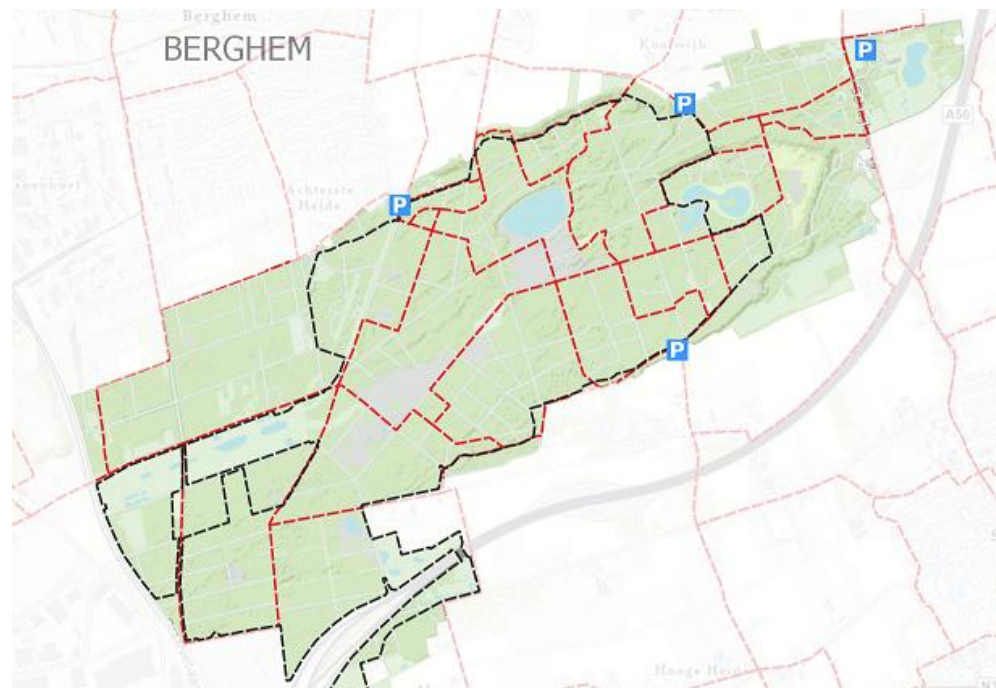
5.2.4 Routes

Wandelroutenetwerk

Bezoekers worden gestimuleerd om de paden te gebruiken.⁸ Dit zie je terug in de Strava resultaten in figuur 31. De gebruikersintensiteit van paden op het wandelroutenetwerk is niet veel hoger dan de overige paden in het gebied. Met name rondom de vennen en bij het stuifzand bij de poort van Herperduin is het gebruik van andere paden of van de paden af ook zichtbaar.

Figuur 31 Heatmap Strava – wandelen in Herperduin (Hoe dikker de lijn hoe meer Strava gebruik van wandelaars)

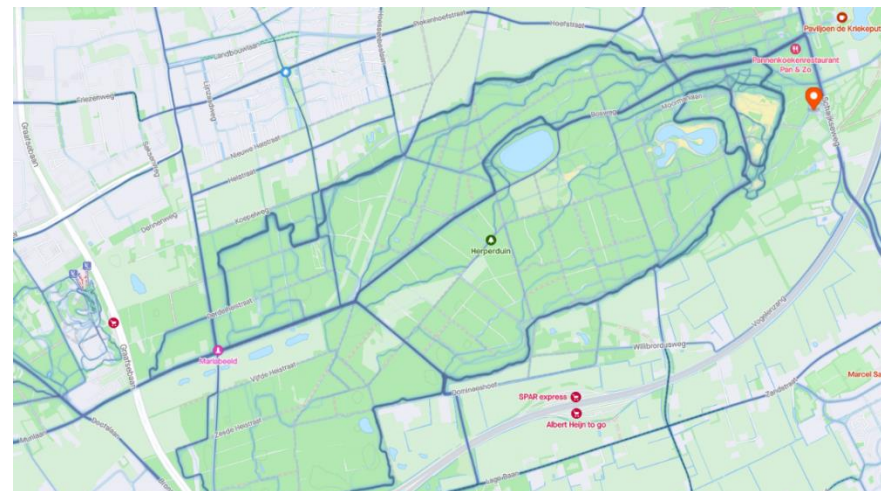
Figuur 32 Wandelroutenetwerk Herperduin in rood (bron: beheer- en inrichtingsplan De Maashorst)

⁸ Beheer- en inrichtingsplan De Maashorst 2023-2028

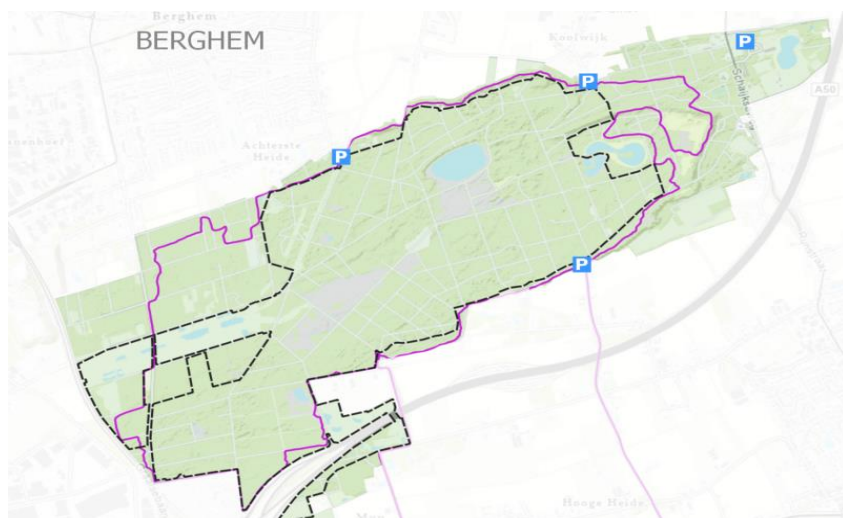
Fiets- en mountainbikenetwerk

In figuur 33 is te zien dat de gebruikersintensiteit op het fietsroutenetwerk en het mountainbikenetwerk hoger is dan op de andere paden. Dit geeft aan dat over het algemeen deze netwerken (zie figuur 34 en 35) goed gebruikt worden omdat op andere paden een veel lagere gebruikersintensiteit te zien is.

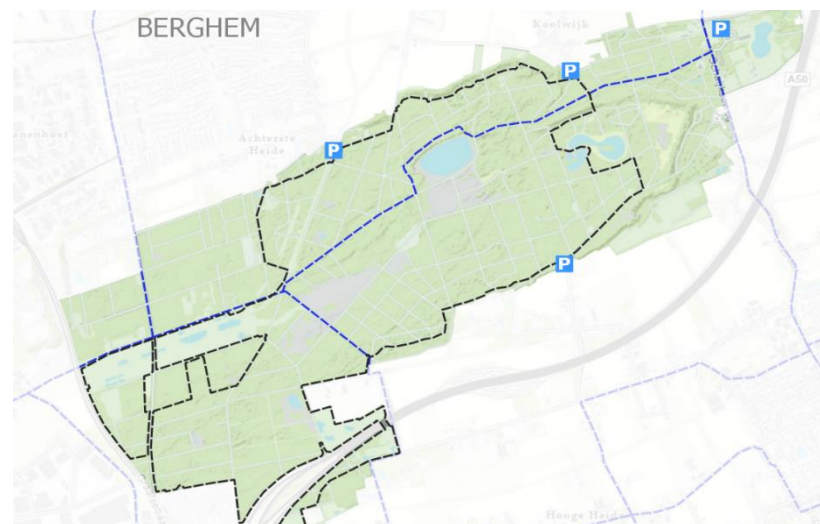
Volgens Kluitech⁹ wordt de mountainbikeroute in Herperduin gemiddeld op zondagen het meest bezocht en is oktober de maand met gemiddeld de meeste MTB bezoekers. Daarna volgen augustus en september. Dit zal mede te maken hebben met de MTB tocht die jaarlijks wordt georganiseerd in oktober.

Figuur 33 Intensiteit fietssporten Strava Heatmap 2024

Figuur 35 MTB-netwerk Herperduin in paars (bron: beheer- en inrichtingsplan De Maashorst)

Figuur 34 Fietsroutenetwerk Herperduin in blauw (bron: beheer- en inrichtingsplan De Maashorst)

⁹ Kluitech, Herpen, 2024 <https://www.kluitech.nl/>

5.3 Functioneren entrees Herperduin

Op basis van de onderzoeken geven we hier voor de recreatieve entree Hoessenbosch en Natuurpoort Herperduin/Kriekeput conclusies, kansen en knelpunten aan. Verdiepende resultaten zijn terug te vinden in bijlage 6.

Hoessenbosch: conclusies, kansen, knelpunten

- Entree Hoessenbosch wordt in vergelijking met de andere entrees en de Natuurpoort minder bezocht. Dit is op zich niet vreemd, omdat er relatief weinig voorzieningen zijn.
- Vlakbij entree Hoessenbosch ligt de natuurkern. De natuurschil is bij deze entree heel smal. Relatief veel bezoekers (84%) gaan vanaf deze entree de natuurkern in.
- Aandachtspunten bij recreatieve entree Hoessenbosch zijn de afwezigheid van horeca, toiletten, watertappunten, oplaadpunten en de bewegwijzering naar de parkeerplaats.
- Het Openluchttheater is vanuit de parkeerplaats nog lastig te vinden. Kans is om de vindbaarheid van het Openluchttheater Hoessenbosch vanuit de parkeerplaats te verbeteren.
- Kansen voor toegankelijk en inclusief maken van eventuele ontwikkeling van voorzieningen. Hierbij moet aandacht zijn voor het ontlasten van de natuurkern en het beter benutten van de levendige schil en de natuurschil.

Natuurpoort Herperduin: Conclusies, kansen, knelpunten

- Van de onderzochte entrees in Herperduin heeft Natuurpoort Kriekeput de meeste bezoeken per jaar. De parkeerplaats heeft naar schatting 209.000 bezoeken per jaar. De Natuurpoort inclusief hondenloopgebied, heeft naar schatting ongeveer 823.000 bezoeken per jaar.
- Natuurpoort Herperduin heeft naar schatting een hoge bezoekersdichtheid per hectare per jaar (ca 11.000). Dit kan

knelpunten voor de natuurwaarden met zich meebrengen. De impact op de natuur en verdere groei van het aantal bezoeken moeten daarom goed gevolgd worden.

- Het is een kans om bezoekers te spreiden over de entrees in het gebied, bijvoorbeeld naar Hoessenbosch of richting de Palmstraat vanwege de hoge bezoekersdichtheid en parkeerproblemen op drukke dagen bij Natuurpoort Herperduin.
- Aandachtspunten voor Natuurpoort Herperduin zijn het fietsroutenetwerk bord op een centraal punt plaatsen en het toevoegen van informatieborden over het ruiternetwerk en MTB route.
- Er ligt een kans om de Natuurpoort toegankelijker (inclusiever) te maken door bijvoorbeeld een rolstoelvriendelijke route aan te leggen, informatievoorziening toegankelijker te maken door middel van braille, audiofragmenten en borden op lagere hoogte te plaatsen en/of grotere letters te gebruiken.

6 Hooge Vorssel

6.1 Huidige situatie

Hooge Vorssel ligt in de gemeente Bernheze en is het westelijke deel van De Maashorst. Het is ongeveer 310 hectare groot en heeft verschillende eigenaren. De grootste eigenaren zijn Staatsbosbeheer en Gemeente Bernheze. Hooge Vorssel kenmerkt zich door de natuur, cultuurhistorie, bedrijvigheid en recreatie die er samenkomen. Er is een arboretum waar onderzoek naar bomensoorten wordt gedaan. Qua cultuurhistorie zijn de middeleeuwse landweren en prehistorische graven bijzonder. Daarnaast zijn er overnachtingsmogelijkheden, horeca, een golfbaan en het grootste hondenlosloopgebied van De Maashorst. Het gebied bestaat uit heidevelden wat wordt afgewisseld met bos. Ook is de geologische breuk, de peelrandbreuk, goed zichtbaar in het landschap.

De ambitie voor Hooge Vorssel is om een gebied te creëren wat klimaatbestendig en biodivers is, waar natuur en recreatie goed

Figuur 36 Informatievoorziening de Maashorst (bron: eigen foto)

samengaan. Bereikbaarheid en veiligheid voor mens en natuur zijn belangrijk, maar ook het laten zien van het bijzondere verleden, zoals de Peelrandbreuk, is belangrijk.

Figuur 37 Restaurant Bomenpark Heesch (bron: bomenpark)

6.1.1 Voorzieningen

In Hooge Vorssel is restaurant Bomenpark Heesch te vinden (zie figuur 37). Daarnaast liggen Vakantiepark Zevenbergen en golfbaan The Duke Club in het gebied.

6.1.2 Poorten, entrees en parkeerplaatsen

Het gebied kent de grote entree Bomenpark. Deze entree heeft een horecavoorziening en biedt de mogelijkheid om paardentrailers te parkeren.

Daarnaast is er een kleinere parkeerplaats aan de Nistelrodeseweg. Hier zijn ongeveer 20 parkeerplekken, inclusief een gehandicaptenparkeerplaats. Er zijn informatieborden over het gebied te

vinden. Vanaf deze parkeerplaats loop je direct het hondenlosloopegebied in.

6.1.3 Routes

Het fietsknooppunten-, wandelroute-, en ruiternetwerk loopt langs entree Bomenpark en de parkeerplaats aan de Nistelrodeseweg. Bij parkeerplaats Bomenpark begint een lange mountainbikeroute. De routes voor ruiters, fietsers en wandelaars maken op sommige plekken gebruik van dezelfde paden.

6.1.4 Hondenlosloopegebieden

Hooge Vorsel heeft twee hondenlosloopegebieden. Het grootste hondenlosloopegebied ligt bij Bomenpark Heesch ten noorden van het gebied. Dit is het grootste hondenlosloopegebied van de gehele Maashorst. In dit hondenlosloopegebied loopt ook het fiets-, wandel- en ruiternetwerk. Hierdoor komen de verschillende doelgroepen elkaar tegen en ervaren in sommige gevallen overlast van elkaar. Vooral ruiters en loslopende honden zijn een lastige combinatie.

Naast dit grote hondenlosloopegebied bij het Bomenpark ligt er in het zuiden van het gebied ook nog een klein hondenlosloopegebied.

Figuur 38 Informatievoorzieningen (bron: eigen foto)

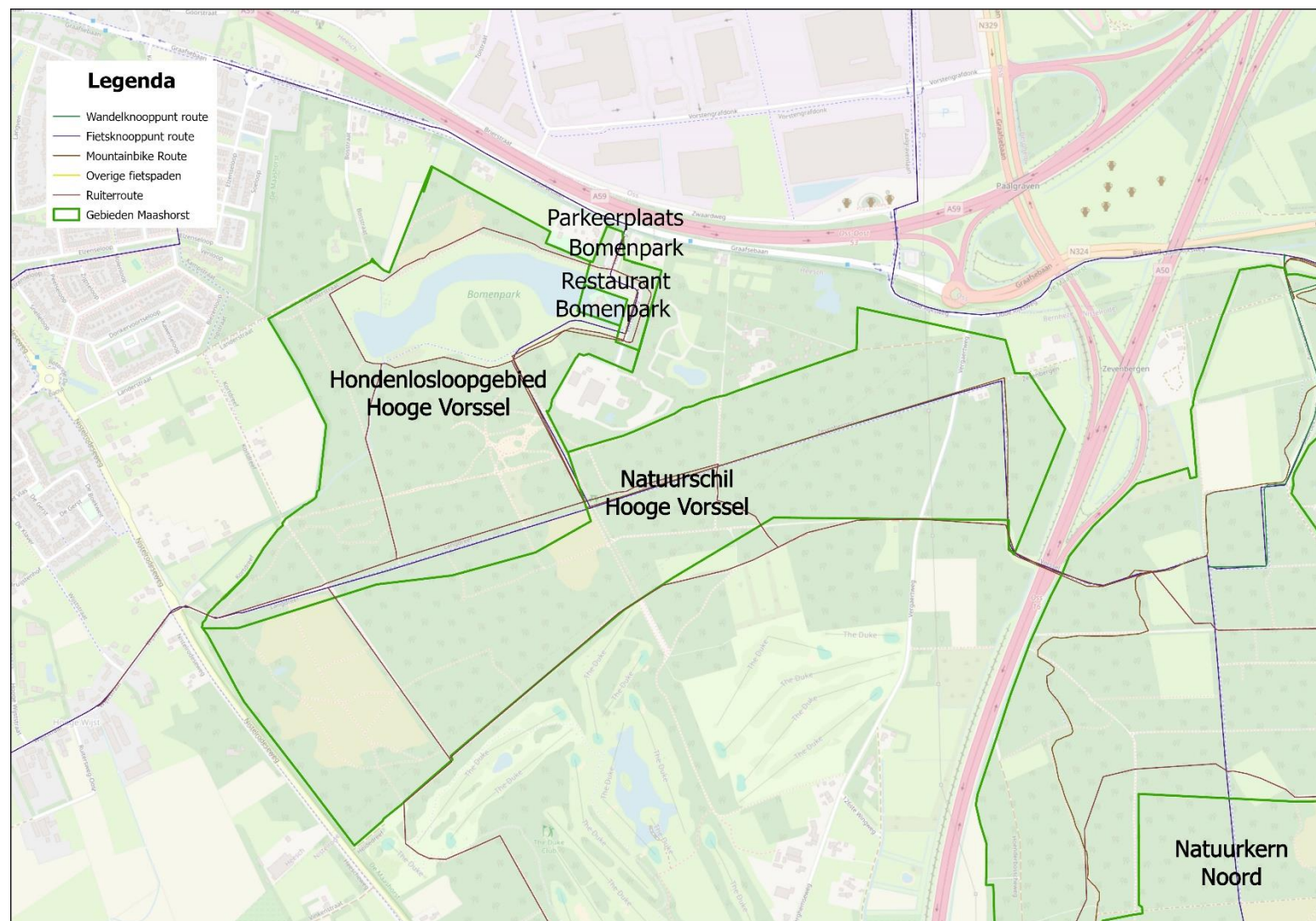

6.2 Resultaten

Deze paragraaf presenteert de resultaten uit Resono, Strava en de bezoekersenquête.

In Hooge Vorssel zijn in Resono vijf gebieden gemeten (zie figuur 39), namelijk:

- Hooge Vorssel (gehele deelgebied)
- Hondenlosloopgebied Hooge Vorssel
- Natuurschil Hooge Vorssel
- Parkeerplaats Bomenpark
- Restaurant Bomenpark

Figuur 39 Meetgebieden Resono - Hooge Vorssel

6.2.1 Bezoek - spreiding plaats

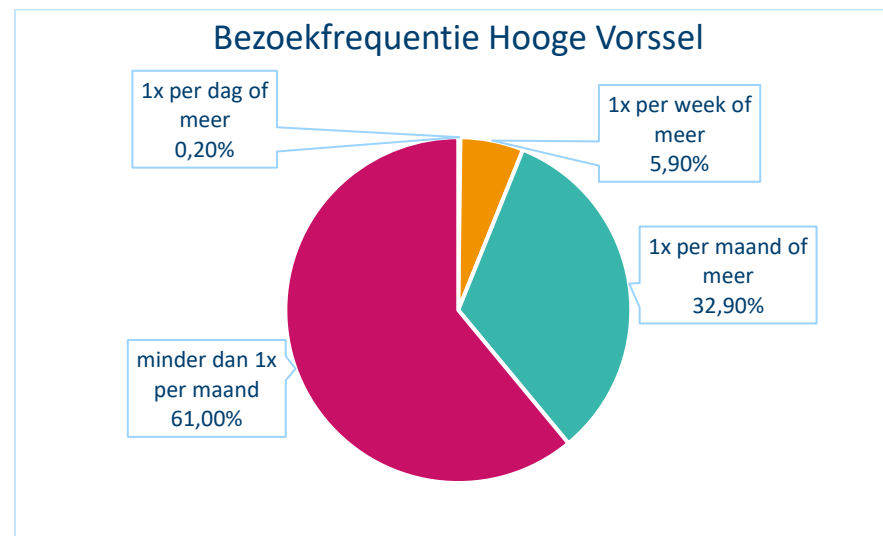
We schatten het aantal bezoeken in Hooge Vorssel op 770.630 in 2024 (op basis van Resono). Dat is een bezoekersdichtheid van 6.820 per hectare per jaar. Hooge Vorssel heeft hiermee het laagste aantal bezoekers van de drie deelgebieden, maar heeft door de geringe grootte tegelijkertijd het meeste aantal bezoekers per hectare. In vergelijking met andere natuurgebieden is dit een druk bezocht gebied. Vooral het hondenlosloopgebied is drukbezocht met bijna 9.000 bezoeken per hectare per jaar. Daarna volgt de Natuurschil Hooge Vorssel met 6.500 bezoeken per hectare per jaar.

Een vijfde van de bezoekers aan Hooge Vorssel (22%) bezoekt het restaurant. Bijna één derde (29%) van de bezoekers betreedt of verlaat het gebied via parkeerplaats Bomenpark. Dat betekent dat twee derde de overige in- en uitgangen gebruikt. Bezoekers van parkeerplaats Bomenpark gaan vooral naar het hondenlosloopgebied (39%) en het restaurant (42%) en in mindere mate naar de natuurschil (11%).

6.2.2 Bezoek - spreiding tijd

Woensdag en zondag zijn de drukst bezochte dagen van Hooge Vorssel. Opvallend is dat het hondenlosloopgebied en de natuurschil veel bezocht worden in de vroege ochtend (\pm 5:00). Het hondenlosloopgebied wordt ook opvallend veel bezocht rond 00:00 's nachts.

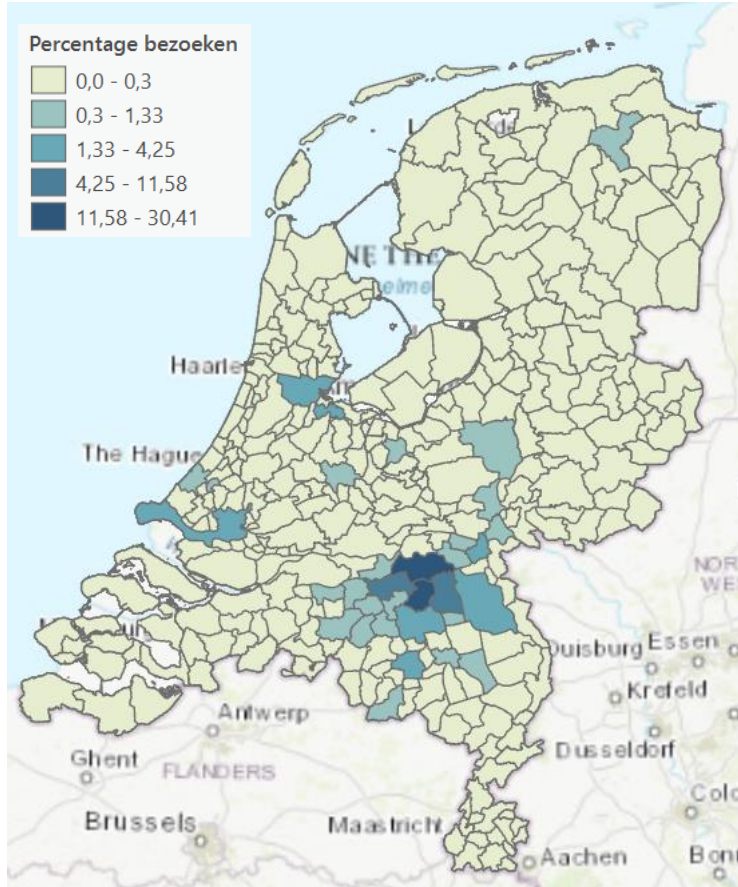
Figuur 40 Bezoekfrequentie Hooge Vorssel (bron: Resono)

De meeste mensen bezoeken Hooge Vorssel 1x per maand of minder. Een klein gedeelte (6%) bezoekt het gebied 1x per week of meer (zie figuur 40).

6.2.3 Herkomst bezoekers

70% van de bezoekers aan Hooge Vorssel komt uit de omliggende gemeenten (<25 km van het gebied) (zie figuur 41). Dit is het hoogste percentage lokale bezoekers van de drie deelgebieden.

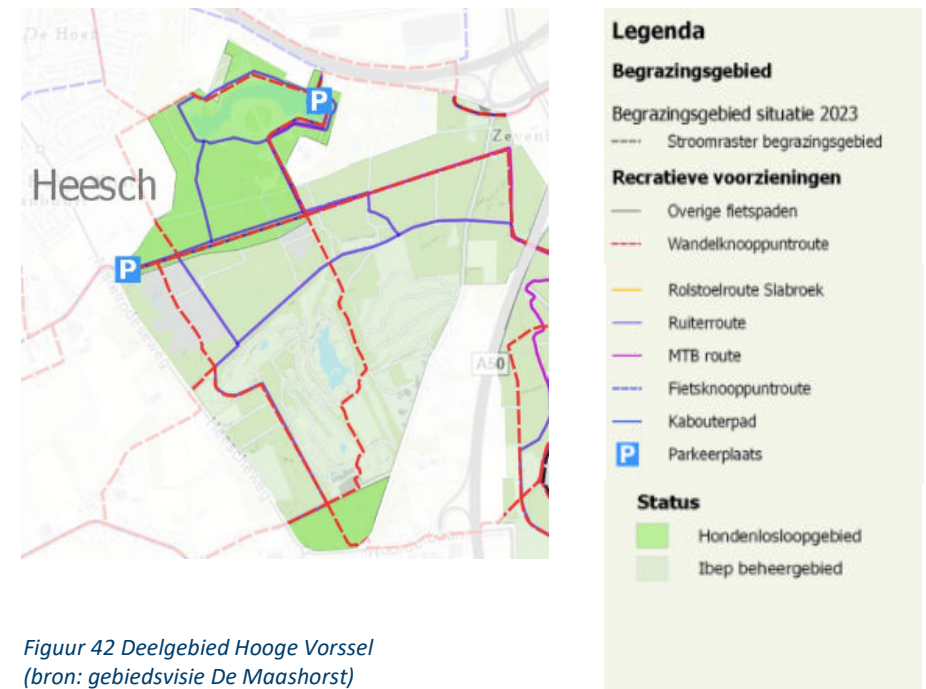

Figuur 41 Herkomst bezoekers Hooge Vorssel

6.2.4 Routes

In Hooge Vorssel lopen een wandelrouten netwerk, fietsrouten netwerk, mountainbikeroute en een ruiterroute. Op enkele punten kruisen deze doelgroepen elkaar (zie figuur 42).

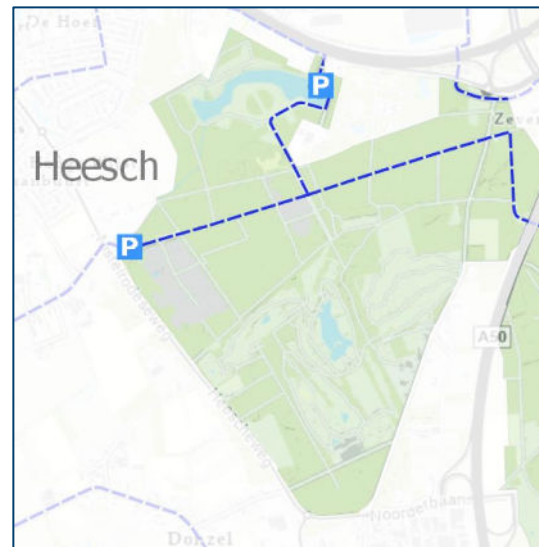
Wanneer we het routegebruik bekijken in Strava (figuur 44) zien we over het algemeen een hogere intensiteit op de paden van het wandelnetwerk dan andere paden in het gebied. In het Bomenpark wordt veel over de paden, maar ook buiten het wandelnetwerk om gewandeld (figuur 43). We zien dat het fietsrouten netwerk (figuur 46) vooral wordt gebruikt om het gebied over te steken of er omheen te fietsen. Vanuit de parkeerplaats Bomenpark wordt het fietsrouten netwerk juist minder gebruikt (figuur 45).

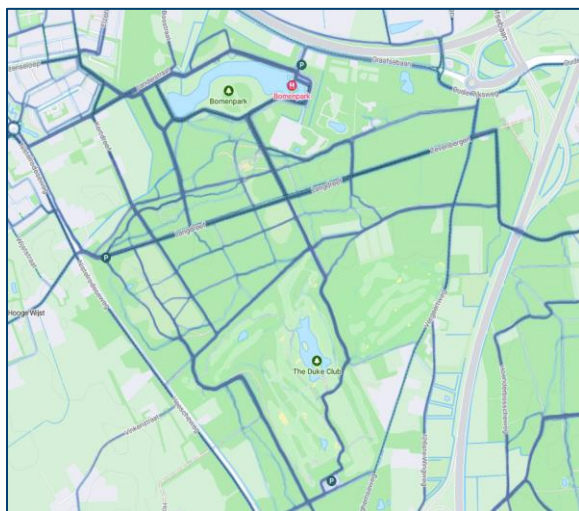
Figuur 42 Deelgebied Hooge Vorssel
(bron: gebiedsvisie De Maashorst)

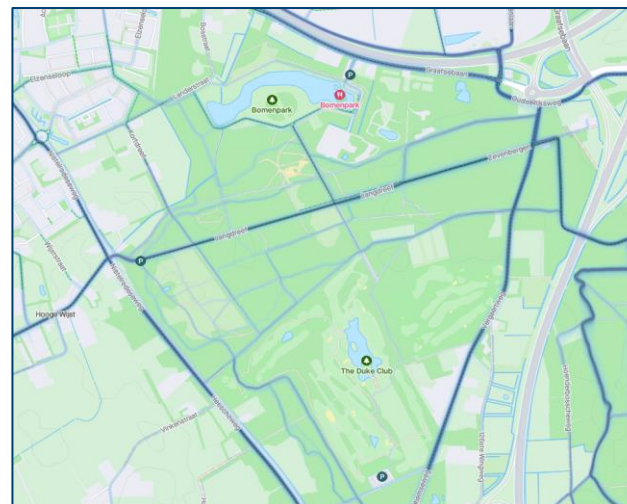
Figuur 44 Wandelroute netwerk (rode lijn)

Figuur 43 Fietsroutenetwerk (blauwe lijn)

Figuur 46 Intensiteit wandelingen (bron: Strava Heatmap)

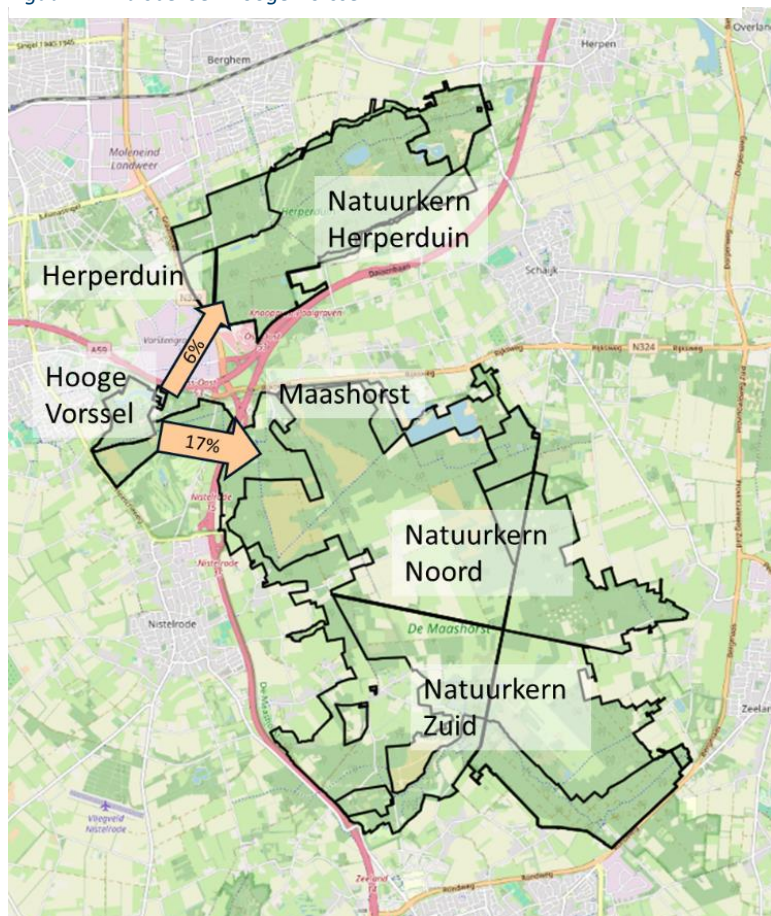

Figuur 45 Intensiteit fietsporten (bron: Strava Heatmap)

6.2.5 Kruisbezoek andere deelgebieden

De meeste bezoekers van Hooge Vorssel blijven diezelfde dag in Hooge Vorssel en trekken niet de andere deelgebieden van De Maashorst in. 6% van de bezoekers aan Hooge Vorssel is ook gezien bij Herperduin, 17% bij de Zuidelijke Maashorst (zie figuur 47).

Figuur 47 Kruisbezoek Hooge Vorssel

6.3 Functioneren entrees Hooge Vorssel

Op basis van de onderzoeken geven we voor entree Bomenpark en entree Noorderbaan conclusies, kansen en knelpunten. Verdiepende resultaten zijn terug te vinden in bijlage 6.

Entree Bomenpark: Conclusies, knelpunten en kansen

- Entree Bomenpark heeft +/- 368.000 jaarlijkse bezoeken.
- Bezoekers van Hooge Vorssel maken ook veel gebruik van andere ingangen in het gebied. Ruim 60% van de bezoekers aan het hondenlosloopgebied komt via andere ingangen dan entree Bomenpark.
- Knelpunten zijn de fiets-, ruiter- en wandelroutes door het hondenlosloopgebied. Kans is om de ruiterroutes in Hooge Vorssel te verleggen om loslopende honden en ruiters beter van elkaar te scheiden.
- Een klein deel van het gebied is een faunarustgebied en er zijn geen ecologische hotspots, wat goed aansluit bij de hogere recreatiedruk.
- Verbeterpunten bij entree Bomenpark zijn de connectie tussen horeca en gebied, bewegwijzering vanaf de weg en het ontbreken van een watertappunt.
- Het pad vanaf de parkeerplaats richting het hondenlosloopgebied is geasfalteerd waardoor het toegankelijk is voor rolstoelgebruikers. Het is een kans om dit op deze manier te communiceren.
- Entree Bomenpark Heesch heeft te maken met een groot hondenlosloopgebied en verschillende gebruikersgroepen die rondom de entree recreëren. Door de paden zo te leggen dat verschillende doelgroepen (honden en ruiters) van elkaar gescheiden worden en/of de communicatie over de aanwezigheid van andere doelgroepen te verbeteren kunnen knelpunten opgelost worden. Daarnaast is het een kans om entree Noorderbaan in te richten voor ruiters om bezoekers met loslopende honden en ruiters beter van elkaar te scheiden.

Entree Noorderbaan: Conclusies, knelpunten en kansen

- Entree Noorderbaan heeft potentie om de hoge bezoekaantallen en het knelpunt van verschillende gebruikersgroepen bij entree Bomenpark te ondervangen.
- Hoge intensiteit van wandelen laat zien dat de ingang potentie heeft om met name wandelaars op te vangen.

7 Zuidelijke Maashorst

7.1 Huidige situatie

De zuidelijke Maashorst is ongeveer 2500 hectare groot en heeft in het hart van het gebied een grote natuurkern. Het bosgebied wordt afgewisseld met diverse heidegebieden en graslanden. In het gebied liggen diverse hondenlosloopgebieden. Aan de kant van Slabroek ligt het informatiecentrum van het natuurgebied, Natuurcentrum De Maashorst. De grootste eigenaren zijn Staatsbosbeheer en de Gemeente Maashorst. In het gebied wordt ook gewoond en aan de randen van het gebied liggen horecavoorzieningen, campings en vakantieparken. Bijzondere kenmerken van het gebied zijn de grafheuvels waarin bijzondere vondsten zijn gedaan en de breuken, waaronder de Peelrandbreuk.

7.1.1 Poorten, entrees en parkeerplaatsen

De Zuidelijke Maashorst kent meerdere recreatieve poorten en entrees. De grootste hiervan zijn: Natuurcentrum De Maashorst, De Boshut, Theater Naat Piek, parkeerplaats Zeeland en parkeerplaats Uden (zie bijlage 7 voor een kaart van deze deelgebieden). De parkeerplaats bij het Natuurcentrum is geschikt voor paardentrailers. In figuur 48 zie je alle aanwezige parkeerplaatsen en routes in het gebied.

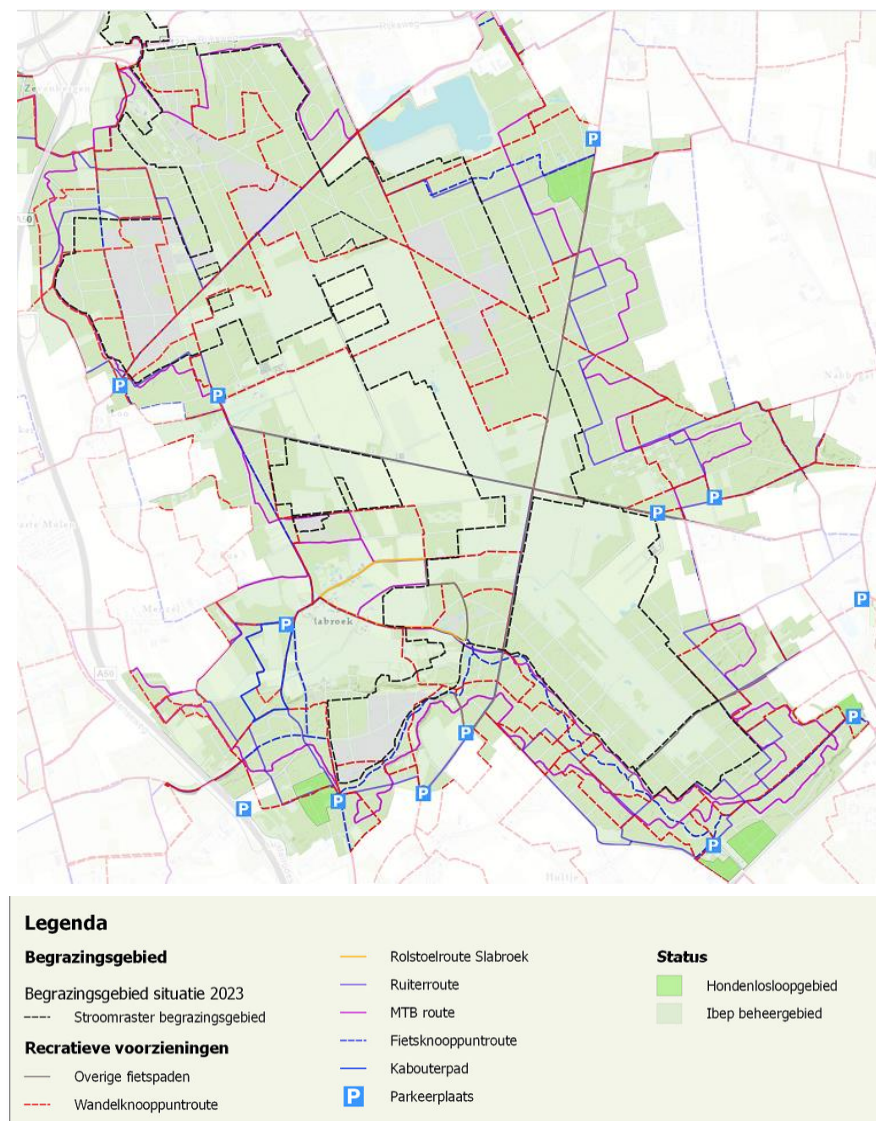
7.1.2 Toeristisch-recreatieve voorzieningen

De belangrijkste voorzieningen in en rond de Zuidelijke Maashorst zijn het Natuurcentrum met horeca en speeltuin, restaurant de Boshut en Theater Naat Piek. Daarnaast liggen er enkele verblijfsaccommodaties zoals campings en B&B's.

7.1.3 Routes

In het gebied zijn er routenetwerken voor mountainbikers, wandelaars, fietsers, ruiters- en menners aanwezig (zie figuur 48). Op de kaart is te zien dat routes van verschillende gebruikers in de meeste gevallen over

Figuur 48 Zuidelijke Maashorst Parkeerplaatsen en routes

aparte paden lopen. Alleen bij Naat Piek en rondom het Natuurcentrum kruisen verschillende doelgroepen elkaar.

De acht rolstoeltoegankelijke routes in De Maashorst zijn allemaal gelegen in deelgebied de Zuidelijke Maashorst. De bewegwijzerde rolstoeltoegankelijke route vanuit Natuurcentrum De Maashorst is niet toegankelijk op het moment dat het (veel) heeft geregend. Kuilen in de grond waar water in komt te staan na een regenbui vormen obstakels. Daarnaast zijn er veeroosters op de route met daarnaast een klaphek. Voor iemand met een hulpmiddel die alleen op pad gaat, kan dit ook een obstakel vormen. Het Docus de Daspad, die te volgen is vanuit parkeerplaats De Boshut, wordt ook aangeduid als rolstoelvriendelijke route. Zonder begeleiding lijkt deze route niet altijd toegankelijk.

Figuur 49 Ingang Docus de Das pad (bron: eigen foto)

7.1.4 Hondenlosloopgebieden

In de Zuidelijke Maashorst bevinden zich vijf wat kleinere hondenlosloopgebieden. Ze bevinden zich met name in het oosten en zuiden, waardoor er geen tot weinig hondenlosloopgebieden in het noordwesten van het gebied zijn. In het noordwesten is het grote hondenlosloopgebied in Hooge Vorsel dichtbij.

7.2 Resultaten

7.2.1 Bezoek – spreiding plaats

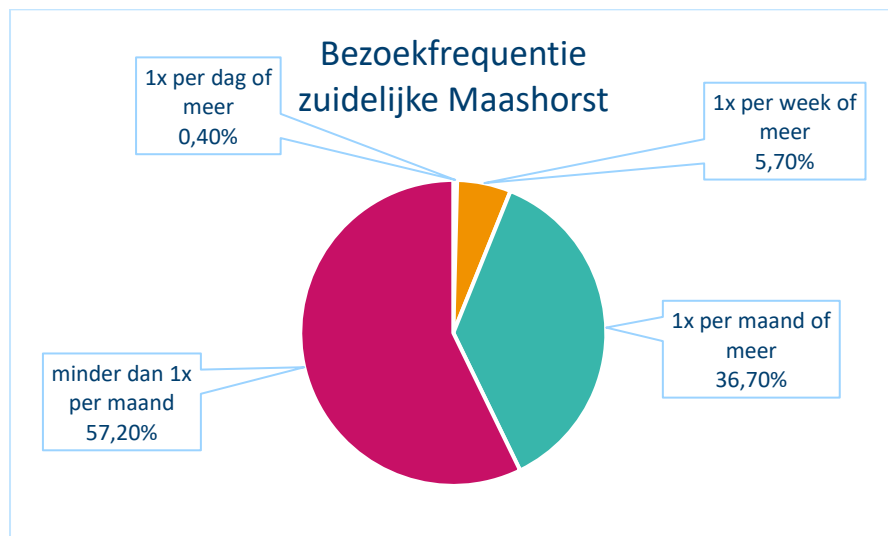
In de Zuidelijke Maashorst zijn het meeste aantal bezoeken per jaar: schatting ruim 3,8 miljoen (zie voetnoot 5, blz. 19 voor de berekening). Door de grootte van het gebied heeft het echter de minste aantal bezoeken per hectare van de drie deelgebieden, namelijk 1.670 bezoeken per hectare per jaar. In vergelijking met andere natuurgebieden is dit rustig tot normaal.

Vooraf de gebieden in de natuurschil worden goed bezocht. De drukste gebieden zijn het hondenlosloopgebied Uden (9.100 bezoeken per hectare per jaar) en het Kabouterbos (6.045 bezoeken per hectare). De gebiedsindeling met een rustige natuurkern en drukkere natuurschil lijkt goed te werken in de Zuidelijke Maashorst. De natuurkern heeft een gemiddeld aantal bezoeken per hectare per jaar van 1.156 in het midden en 520 in het noorden (zie figuur 4 voor ligging deelgebieden).

7.2.2 Bezoek – spreiding tijd

Donderdag, vrijdag en zaterdag zijn de dagen dat de Zuidelijke Maashorst het meeste bezoeken telt. Het Natuurcentrum is het drukst op woensdag en zondag. Verder is opvallend dat de verdeling van bezoeken over de weekdays niet veel verschilt met de weekends.

Figuur 50 Bezoekfrequentie Zuidelijke Maashorst

De meeste mensen bezoeken de Zuidelijke Maashorst 1x per maand of minder. Een klein gedeelte (6%) bezoekt het gebied 1x per week of meer (zie figuur 50).

7.2.3 Herkomst bezoekers

60% van de bezoekers aan de Zuidelijke Maashorst komt uit de omliggende gemeenten (<25 km van het gebied) (zie figuur 51). Dit is het kleinste percentage lokale bezoekers van de drie deelgebieden.

7.2.4 Kruisbezoek andere deelgebieden

De meeste bezoekers aan de Zuidelijke Maashorst trekken niet naar de andere deelgebieden. 5% van de bezoekers van de Zuidelijke Maashorst is dezelfde dag ook gezien bij Herperduin, 3% bij Hooge Vorssel.

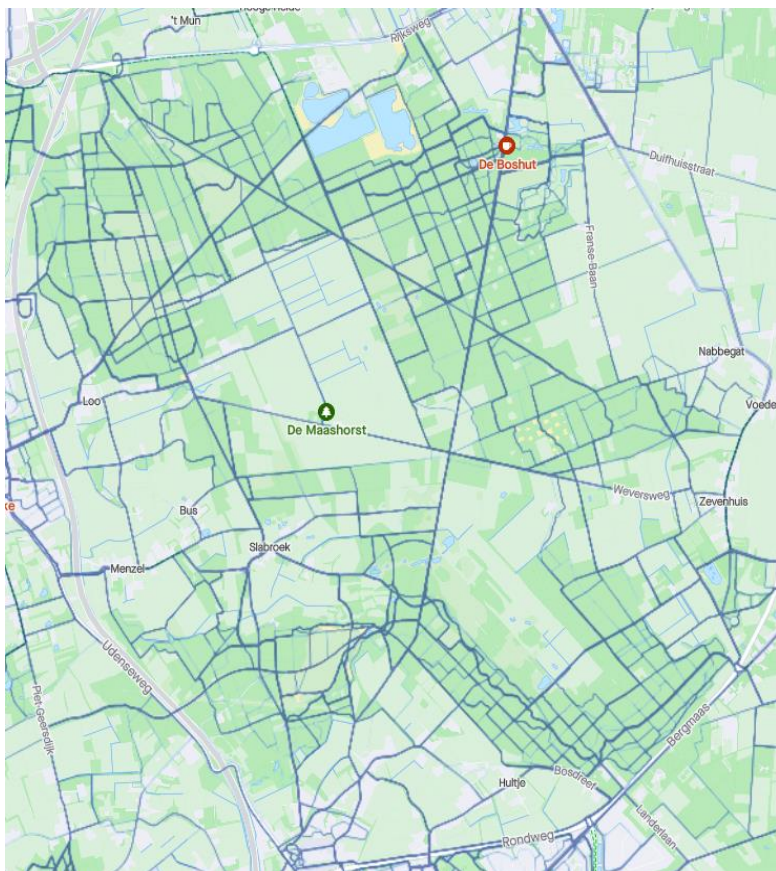
Figuur 51 Herkomst bezoekers Zuidelijke Maashorst uit Resono

7.2.5 Routes

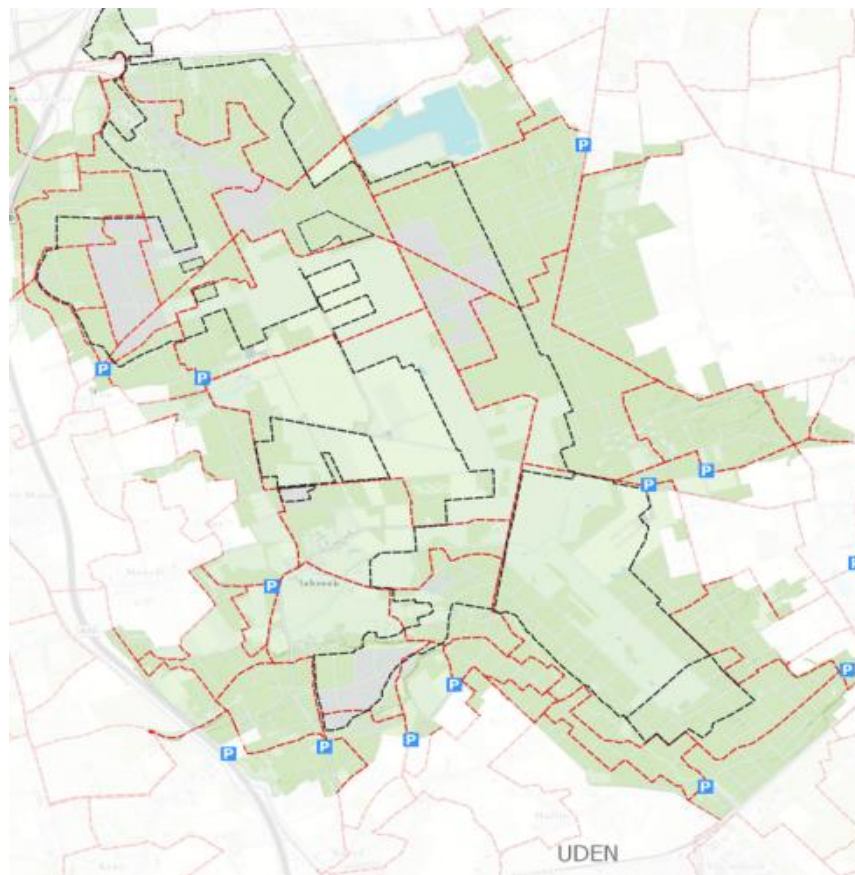
In de Zuidelijke Maashorst loopt een wandelrouten netwerk, fietsrouten netwerk, mountainbikeroute en ruiter- en menroutes. Ook zijn er meerdere rolstoelroutes te vinden.

Wandelnetwerk

Wanneer we het wandelroute netwerk (figuur 53) vergelijken met de gemeten wandelingen in Strava (figuur 52) zien we dat er veel buiten de wandelroutes om wordt gewandeld. De intensiteit op het wandelroutenetwerk is niet veel hoger dan op de paden hieromheen.

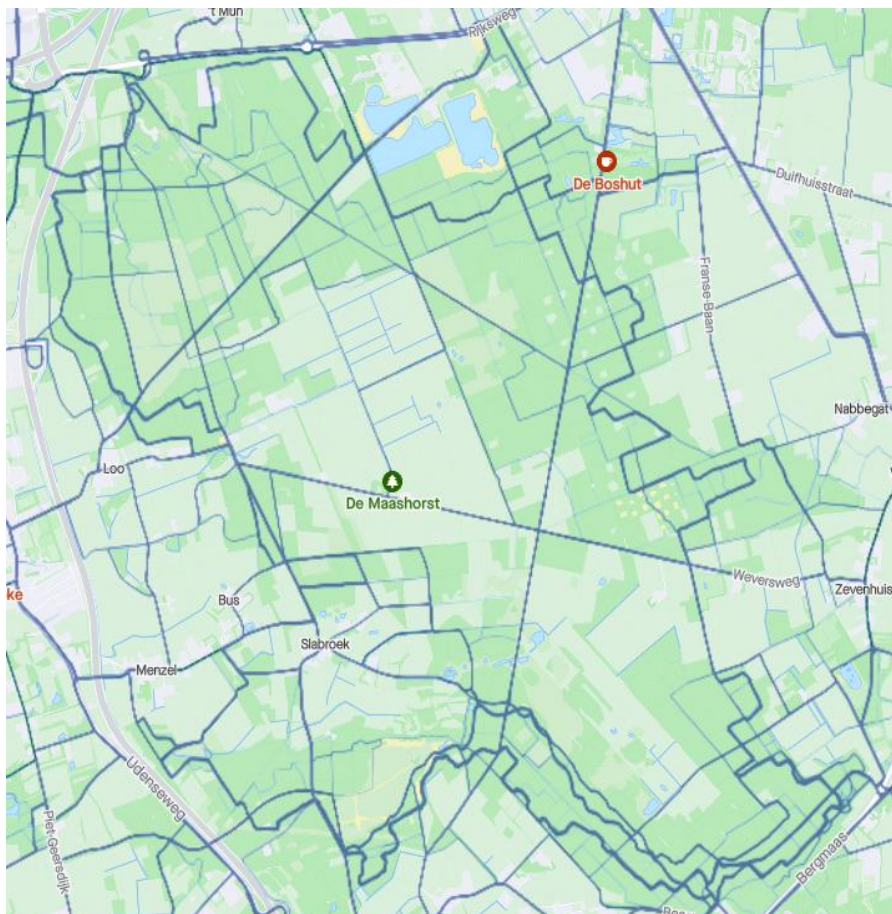
Figuur 52 Wandelingen - Strava Heatmap

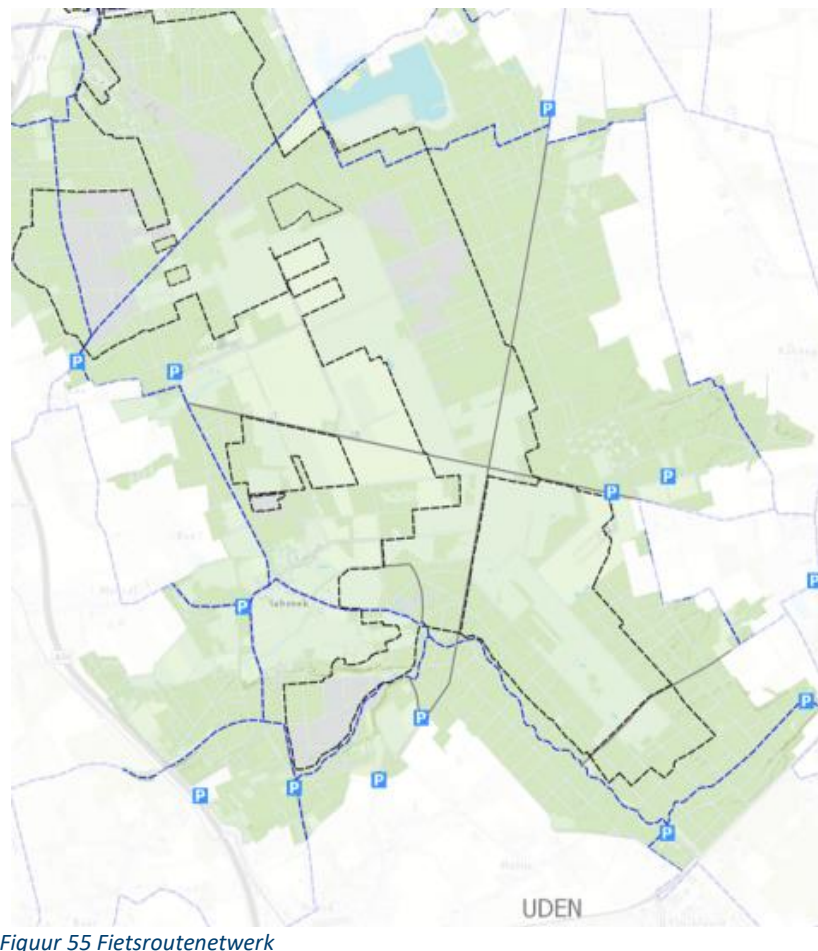
Figuur 53 Wandelroute netwerk

Fiets- en mountainbikenetwerk

Als we het fietsroutenetwerk (figuur 55) bekijken in Strava (figuur 54) zien we dat het fietsroutenetwerk wel goed gebruikt wordt, vooral de slingerende mountainbikeroute 'rondje Zeeland' is populair.

Figuur 54 Fietstochten - Strava Heatmap

Figuur 55 Fietsroutenetwerk

7.3 Functioneren parkeerplaatsen bij entrees Zuidelijke Maashorst

Op basis van de onderzoeken geven we voor de onderzochte parkeerplaatsen bij entrees Natuurcentrum De Maashorst, De Boshut, Uden, Zeeland en de nog te ontwikkelen recreatieve entree Palmstraat, conclusies, kansen en knelpunten. Verdiepende resultaten zijn terug te vinden in bijlage 6.

Parkeerplaats Natuurcentrum De Maashorst: Conclusies, knelpunten en kansen

- Parkeerplaats bij Natuurcentrum De Maashorst heeft met ongeveer 178.000 een vergelijkbaar aantal bezoeken per jaar als parkeerplaats de Boshut. Natuurcentrum De Maashorst heeft naar schatting jaarlijks 160.000 bezoeken.
- Een derde van de bezoekers gaat vanuit parkeerplaats Natuurcentrum naar het hondenloopgebied Uden.
- Bijna 60% van de bezoekers aan deze parkeerplaats bezoeken ook het naastgelegen Kabouterbos.
- Vanaf parkeerplaats Natuurcentrum De Maashorst gaat bijna de helft van de bezoekers naar natuurkern midden. Goede informatievoorziening over de natuurkern en de grote grazers is daarom met name bij deze entree belangrijk.
- De routes vanuit het Natuurcentrum worden gebruikt door verschillende gebruikersgroepen. Kans hierbij is het verbeteren van de communicatie over het delen van de paden om overlast tussen gebruikers te verminderen. Dit kan bijvoorbeeld door dit uit te lichten op bordjes en routekaarten.
- Aandachtspunten voor parkeerplaats bij Natuurcentrum De Maashorst zijn het verbeteren van het onderhoud aan de parkeerplaats (kuilen in de grond) en een bord met de ruiterroutes te plaatsen. Deze locatie is al geschikt voor paardentrailers.

- Aandachtspunten wat betreft toegankelijkheid is de afstand tussen de parkeerplaats en het startpunt van de rolstoelroute. Kans is om de rolstoelroute dichterbij de parkeerplaats te laten starten. Maar ook het toegankelijker maken van de speeltuin bij het Natuurcentrum zelf en het aanpassen van de informatievoorziening voor mensen met een beperking zijn kansen.

Parkeerplaats De Boshut: Conclusies, knelpunten en kansen

- Deze parkeerplaats heeft bijna 180.000 bezoeken per jaar. Dit is vergelijkbaar met het aantal bezoeken aan parkeerplaats Natuurcentrum De Maashorst.
- 28% van de bezoekers is ook gezien in natuurkern Noord en 15% bij natuurkern Midden. Dit laat zien dat de meeste bezoekers aan parkeerplaats de Boshut in de natuurschil rondom de Boshut recreëren.
- Rondom deze entree worden naast het wandelroutenetwerk ook veel andere paden gebruikt. Kans hier is om bezoekers nog meer te verleiden om het wandelroutenetwerk te gebruiken.
- Aandachtspunt is het onderhoud van het Docus de Daspad, zodat de route ook voor mensen met een beperking toegankelijk blijft.
- Kans om een bord van de ruiterroutes in het gebied te plaatsen en een watertappunt te realiseren bij de parkeerplaats.

Parkeerplaats Uden: Conclusies, knelpunten en kansen

- Parkeerplaats Uden heeft in vergelijking met andere entrees in de Zuidelijke Maashorst een stuk minder bezoeken. Dit is ook logisch omdat het een relatief kleine parkeerplaats is en hier geen voorzieningen aanwezig zijn. Het aantal bezoeken is vergelijkbaar met het aantal bezoeken bij parkeerplaats Zeeland.
- Parkeerplaats Uden wordt door veel bezoekers (65%) gebruikt om naar het hondenloopgebied te gaan. 20% gaat nog naar het

deelgebied Naat Piek en een kwart is ook gezien in natuurkern Midden.

- Ondanks het nabijgelegen hondenlosloopgebied zien we hier niet veel meer dagelijkse of wekelijkse bezoekers dan bij andere entrees.
- Er is hier ruimte voor paardentrailerplekken, maar naast de parkeerplaats ligt het hondenlosloopgebied. Houdt bij het ontwikkelen rekening met het scheiden van deze gebruikersgroepen door bijvoorbeeld de ruiterroutes te verleggen.

Parkeerplaats Zeeland: Conclusies, knelpunten en kansen

- Met ongeveer 74.000 bezoeken per jaar heeft deze parkeerplaats het minste aantal jaarlijkse bezoeken in vergelijking met de andere onderzochte entrees. Dit is niet vreemd omdat het een relatief kleine parkeerplaats is en hier weinig voorzieningen aanwezig zijn.
- Vanuit deze entree gaat een groot deel van de bezoekers naar deelgebied Naat Piek (71%).
- Het aantal bezoekers dat de natuurkern in gaat vanuit Zeeland is ongeveer vergelijkbaar met bijvoorbeeld entree de Boshut. Gezien de afstand tot de natuurkernen Midden en Noord, valt het hier op dat bezoekers relatief ver het gebied in gaan.
- Opvallend is ook dat het aantal bezoekers dat natuurkern Midden bezoekt ongeveer gelijk is aan het aantal dat natuurkern Noord bezoekt. Bij andere entrees in de Zuidelijke Maashorst halveert dit percentage tussen de dichtstbijzijnde natuurkern en de verder gelegen natuurkern.

Recreatieve entree Palmstraat (nog te ontwikkelen): Ambitie en kansen

- Vanuit het bestuursakkoord van de gemeente Maashorst is het de ambitie om een recreatieve entree te (laten) ontwikkelen aan de Palmstraat bij Schaijk.

- Vanwege de aangrenzende routenetwerken is het kansrijk om deze entree te gebruiken om bezoekers van drukkerentrees op te vangen zoals van Natuurpoort Herperduin of entree Bomenpark.
- In de omgeving van deze entree is het idee om een uitkijkpunt voor het spotten van wild te ontwikkelen. Belangrijk om bij de ontwikkeling van deze entree rekening te houden met de toegankelijkheid en inclusie.
- Kans om een toegankelijke en inclusieve speelplek te ontwikkelen bij de entree.

Bijlage 1 - Lijst met kansen en ideeën voor De Maashorst

De gebiedsindeling met een rustige natuurkern, drukkere natuurschil en levendige schil lijkt te werken zoals hij bedoeld is. Hierdoor zijn er op basis van dit onderzoek geen grote veranderingen in het gebied nodig. Wel zijn er kansen en ideeën opgehaald om de balans tussen recreatie en natuur te versterken en de juiste voorzieningen op de juiste plek aan te bieden. Deze kansen zijn geformuleerd aan de hand van het onderzoek en op basis van input uit de werksessies met de klankbordgroep en terreinbeheerders. De kansen bieden inspiratie voor terreinbeheerders, ondernemers en particuliere grondeigenaren.

De lijst hieronder bevat een ruwe lijst met kansen en ideeën. Deze kansen zijn niet beoordeeld op of ze passen binnen de kaders van de Gebiedsvisie. De kansen zijn opgedeeld in twee tabellen, de eerste tabel laat kansen zien die direct aan een locatie zijn gekoppeld, de nummers in deze tabel verwijzen naar de nummering op de kansenkaart. De tweede tabel laat algemene kansen zien die niet gelden voor een specifieke locatie of waar nog een locatie bij gezocht moet worden.

Nummer op de kaart	Gebied	Categorie	Kans
1	Algemeen	Hondenlosloopgebied	Verduidelijking begrenzing hondenlosloopgebieden doormiddel van informatieborden
2	Herperduin	Informatievoorziening	Mountainbikers verleiden op de paden te blijven door voort te bouwen op bestaande contacten met de clubs en gedragsregels op borden
3	Herperduin	Informatievoorziening	Met en vanuit natuurtheater Hoessenbosch inzetten op activiteiten aanbod met natuureducatie en natuurinformatie door middel van bijvoorbeeld workshops en excursies.
4	Herperduin + Zuidelijke Maashorst	Natuur versterken: schil uitbreiden, Routes	Versterken van de levendige schil door samenwerking en/of recreatieve inrichting van nieuwe gronden (bijv. recreatieve activiteiten op boerenland, boerenlandpaden, klompenpaden)
5	Herperduin	Paden	Onderzoeken of Zevenbergseweg weg kan omdat dieren hier vaak rusten als het te druk is in het gebied
6	Hooge Vorssel	Ruiters, parkeren	Op Parkeerplaats Bomenpark duidelijk afbakenen welk gebied voor paardentrailers is en welke voor de honden zodat deze doelgroepen elkaar niet kruisen.

7	Zuidelijke Maashorst	Paden	Verduidelijken waar mensen wel en niet mogen komen door duidelijk in het veld te communiceren wat wandelpaden zijn en zo verwarring met veepadten te voorkomen.
8	Zuidelijke Maashorst	Paden	Udendreef fietspad: kans om op termijn asfalt te vervangen voor halfverharding, deze kans staat reeds op de planning om opgepakt te worden door de gemeente
9	Algemeen	Informatievoorziening, ruiters	Verbeteren communicatie dat deze parkeerplekken geschikt zijn voor paardentrailers
10		Poorten/entrees	Ontwikkeling Palmstraat: is een kans om de verbinding tussen Herperduin en Zuidelijke Maashorst te verbeteren.
11	Herperduin	Poorten/entrees	Er loopt een project om entree Hoessenbosch op te waarderen. Kansen in deze opwaardering zijn: Focus op het theater, betere bewegwijzering met infoborden om knelpunten in aanrijroutes en lastige bereikbaarheid op te lossen, een themaroute gericht op kinderen met bijvoorbeeld een educatieve functie combineren met voorzieningen bij het theater, toevoegen van faciliteiten als: toiletten, watertappunt, oplaadpunt fietsen, en verbeteren zichtbaarheid vanaf de weg. Inzichten uit dit onderzoek worden meegenomen in de uitwerking van dit project.
12	Hooge Vorsel	Poorten/entrees	Verbeterkansen Entreepoort Bomenpark: Parkeerplaats/poort wat 'natuurachtig' inrichting, verbeteren connectie horeca en gebied, verbeteren zichtbaarheid vanaf de weg, toevoegen watertappunt
13	Zuidelijke Maashorst	Poorten/entrees	Verbeterkansen Entree Natuurcentrum: conditie parkeerplaats verbeteren, conditie rolstoelroute verbeteren, ontwikkelen rolstoelroute/familiepad in het kabouterbos, verbeteren communicatie over paden delen met verschillende doelgroepen en respect hebben voor elkaar om overlast tussen wandelaars en mountainbikers te verminderen
14	Zuidelijke Maashorst	Poorten/entrees	Verbeterkansen Entree Naat Piek, toevoegen faciliteiten: oplaadpunten fietsen, watertappunt, informatiebord wandelen en paardrijden
15	Zuidelijke Maashorst	Poorten/entrees	Verbeterkansen Entree De Boshut: Toevoegen informatiebord van ruiter- en mennetwerk en watertappunten. Verbeteren beheer en onderhoud van Docus de Das pad.

16	Zuidelijke Maashorst	Recreatieve ontwikkelingen in Natuurschil	Ontwikkelen uitkijktoren bij Zevenhuizerweg, deze kans staat reeds op de planning om opgepakt te worden door de gemeente
17	Hooge Vossel	Recreatieve ontwikkelingen in Natuurschil	In dit gebied bevindt zich de peelrandbreuk in de aarde, dit is een kans om unieke eigenschappen van de oergrond te laten zien en recreatie te versterken. Hier wordt aan gewerkt vanuit de ontwikkelingen in het GeoPark.
18	Zuidelijke Maashorst	Ruiters	Ruiteroversteekplaats naast fietspad of een breder fietspad bij de rotonde om als ruiter veilig vanuit de Palmstraat naar Herperduin te komen.
19	Algemeen	Toegankelijkheid	Kans is om de rolstoelroute bij het natuurcentrum dichterbij de invalide parkeerplaats te laten starten.
20	Hooge Vossel	Toegankelijkheid	Paden in bomenpark zijn al geasfalteerd, kan gecommuniceerd worden als rolstoeltoegankelijk. Aandachtspunt hierbij is dat duidelijk gecommuniceerd wordt dat deze paden door meerdere (langzame) gebruikers gebruikt worden en dat de route zich in een hondenlosloopgebied bevindt.
21	Zuidelijke Maashorst	Paden, routes	Bij Nabbegeat/Hengstheugel zijn al boerenlandpaden aanwezig. Dit biedt de mogelijkheid om deze routes uit te breiden naar de omliggende weilanden. Op deze manier kan recreatie in de natuur verder worden versterkt, vooral als dit tegelijkertijd wordt aangepakt met de groenblauwe dooradering (landschappelijke versterking).
22	Herperduin	Recreatieve ontwikkelingen in Natuurschil	Stimuleren van recreatief medegebruik in natuurschil met veel particuliere grond
23	Hooge Vossel	Voorzieningen	Stimuleren om afval mee te nemen naar huis
24	Herperduin	Ruiters	Ruiterroute in Herperduin uitbreiden met alternatieven in de levendige schil. Zoals van Hoessenbosch naar de Geffense Plas en terug, of een 'Herpense ronde' richting de Maas vanuit Entreepoort Herperduin.
25	Zuidelijke Maashorst	Recreatieve ontwikkelingen in Natuurschil	Bij de ontwikkeling van de Palmstraat zou de recreatie versterkt kunnen worden door een wildkijkhut te ontwikkelen.

Algemene kansen zonder locatie op de kaart.

Gebied	Categorie	Kans
Algemeen	Toegankelijkheid	Realiseer in samenwerking met ondernemers oplaadmogelijkheden voor elektrische hulpmiddelen zoals bij Natuurcentrum, de Boshut, Kriekeput
Algemeen	Poorten/entrees	Poorten van elkaar onderscheidend maken op basis van de leefstijlen, wanneer ga je naar welke poort?
Algemeen	Toegankelijkheid	Toegankelijker maken horeca: drempelvrije horeca, aangepaste toiletten
Algemeen	Toegankelijkheid	Toevoegen voorzieningen om toegankelijkheid te verbeteren: oplaad-mogelijkheden voor elektrische hulpmiddelen bij horeca gelegenheden, toiletten meenemen in de Hoge Nood App, uitbreiden aantal rolstoelpaden, uitkijktorens en vogelkijkhutten toegankelijk maken, bankjes/rustplekken in de natuurschil ook toegankelijk maken voor mensen met een rolstoel, houdt maximaal 50 meter afstand tussen een invalideparkeerplaats en de entree van de activiteit/horecavoorziening.
Algemeen	Toegankelijkheid	Verbeteren toegankelijkheid door verbeterde informatievoorziening en borden: overzichtskaart op de website met de rolstoeltoegankelijke routes, bebording op ooghoogte plaatsen voor mensen in een rolstoel, houdt rekening met kleurenblindheid bij bewegwijzering en informatieborden, zorg dat de bebording op plekken staan met genoeg daglicht zodat slechtzienden het ook kunnen lezen, braille/audio opnemen bij borden
Algemeen	Toegankelijkheid	<p>Bij de ontwikkeling van nieuwe poorten en entrees kunnen elementen om de toegankelijkheid te verbeteren meteen meegenomen worden (zie bijlage 5 toegankelijkheid en checklist). Dit is vaak kostenefficiënter dan voorzieningen later aanpassen om de toegankelijkheid te verbeteren.</p> <p>Denk ook aan ander aanbod voor mensen met een beperking:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Grote toiletruimte voor mensen met elektrische rolstoel, ook handig voor mensen met kinderen • Andere routes, bijv. voor met mensen met zichtbeperking (voelen) • Bijvoorbeeld voel- ruik- en hoorroute. Hiervoor is soms subsidie te krijgen. Zou goed passen bij het Natuurcentrum

Algemeen	Informatievoorziening	Eenduidige bewegwijzering en communicatie over routes: Kleurenroutes onderdeel maken van het wandelnetwerk, routes aan elkaar linken, eenduidige stijl aanhouden in borden, online omgeving eenduidig inrichting (nu twee websites)
Zuidelijke Maashorst	Ruiters	Samen met de ruiter-community op zoek naar meer ingangen/verplaatsen van ingangen voor het begrazingsgebied om als ruiter grazers te kunnen ontwijken.
Zuidelijke Maashorst	Hondenlosloopgebieden	Nieuw hondenlosloopgebied in levendige schil om de druk op bestaande hondenlosloopgebieden te verminderen. Intern wordt dit door de gemeente al verkend, de ruimte binnen het natuurgebied is zeer schaars dus er wordt ook naar ruimte buiten het natuurgebied gekeken voor het ontwikkelen van een hondenlosloopgebied.
Algemeen	Hondenlosloopgebieden	Routes van verschillende routegebruikers en de hondenlosloopgebieden beter van elkaar scheiden om de overlast tussen gebruikers te verminderen.

KANSENKAART ONTWIKKELING NATUURGEBIED DE MAASHORST

LEGENDA

- - - - - Fietsknooppuntennetwerk
- - - - - Overige fietspaden
- - - - - Mountainbike route
- - - - - Wandelpad
- - - - - Ruiterspad

- Hondenloosgebied
- Informatievoorgiening
- Paden
- Ruiters
- P Paardentrailer

- Verbeteren Entreepoorten
- Recreatieve ontwikkeling
- Uitkijktoren/wildkijkhut
- Rolstoeltoegankelijk
- Parkeerplaats

Deze kaart is indicatief, er kunnen daarom geen rechten aan worden verleend.

Bijlage 2 - Analyse beleidsstukken

Analyse van bestaande beleids- en beheerstukken geeft inzicht in eerder opgehaalde kansen en knelpunten. Daarnaast geven locatiebezoeken en gesprekken aanvullende informatie. In dit hoofdstuk lichten we de resultaten van de beleids- en gebiedsanalyse toe.

Onderzoeksvragen

- Sluiten de routes goed aan de op routes uit de omgeving?
- Kunnen parkeerplaatsen worden gesloten, verplaatst of worden aangepast?
- Waar kunnen paardentrailers parkeren?
- In welke mate is De Maashorst toegankelijk voor mensen met een beperking?
- Hoe functioneren de hondenlosloopgebieden in De Maashorst?
- Dienen de hondenlosloopgebieden in De Maashorst aangepast te worden (op basis van jullie eigen enquêteresultaten) ten behoeve van de spreiding van bezoekers in het gebied?

Gebiedsvisie natuurgebied De Maashorst

In juli 2023 is de Gebiedsvisie natuurgebied De Maashorst opgesteld. De Gebiedsvisie schetst het toekomstbeeld voor De Maashorst in 2050. De visie geeft inzicht in de kansen en knelpunten voor het gebied, wat relevante input is voor het bezoekersonderzoek.

De drie belangrijkste waarden van het natuurgebied De Maashorst zijn de natuurwaarden, kansen voor biodiversiteit en de rol van De Maashorst in

de regionale waterhuishouding, belangrijke recreatieve functies voor de inwoners, en de economische waarden voor de ondernemers.

Knelpunten natuur:

- Bodem: verzuring, vermesting en stikstofdepositie. Soorten zoals heide verdwijnen hierdoor en voor alle flora heeft dit nadelige gevolgen. Daarnaast is de zuurgraad van de bodem alarmerend hoog. Hierdoor komt het hele systeem in een risicozone.
- Water: verdroging is een belangrijk knelpunt. Samen met het Waterschap worden maatregelen genomen voor een robuust en toekomstbestendig watersysteem.
- Biodiversiteit: de biodiversiteit wordt negatief beïnvloed door intensieve recreatie, droogte en de stikstofdepositie.

Kansen natuur:

- Naald- naar loofbos omvormen kan helpen om de verdamping te verminderen en zo bijdragen aan een betere grondwaterstand. Inplanten en ruimte voor rijke strooiselsoorten kunnen daarnaast de bosbodem verbeteren waardoor het verder verzuren wordt verminderd.
- Natuurlijke grondwatersysteem herstellen waardoor vennen vernatten en de wijstgronden kunnen herstellen.
- Herstel van het watersysteem is een voorwaarde voor een robuustere natuur
- Connecties tussen omliggende natuurgebieden bevordert de biodiversiteit door uitwisseling van flora en fauna

Recreatie knelpunten

- De grote grazers zijn erg belangrijk voor de biodiversiteit, gaan verbossing tegen, en zorgen voor meer variatie in het landschap. Een

deel van de bezoekers komt speciaal voor de grote grazers naar het gebied. Een deel is neutraal en een deel voelt zich onveilig door de grote grazers, met name op fietspaden omdat ze onvoldoende overzicht en uitwijkmogelijkheden ervaren.

- Grote recreatiedruk: bezoekers ervaren zelf drukte en de natuur lijdt er onder. Struinen leidt tot verstoring en schade, met name in het broedseizoen.
- Loslopende honden op plekken waar het niet mag, leidt tot verstoring van de natuur en kunnen overlast veroorzaken bij andere bezoekers. Er is grote behoefte aan hondenlosloopgebieden. De hondenlosloopgebieden vragen om aandacht omdat sommige hondenlosloopgebieden klein zijn en/of doorsneden worden door routes.

Recreatie kansen

- Zonering: recreatiemogelijkheden rondom het natuurgebied en bij recreatieve poorten en entrees uitbreiden, zoals bij Hoessenbosch.
- Recreatieve entree Palmstraat en Uden-Noord ontwikkelen
- Maatregelen zoals tijdelijk of plaatselijk uitrasteren van (fiets)paden en informatievoorziening over de grote grazers zijn kansen.
- Spreiden van bezoekers, ook naar andere gebieden in de regio. Levendige schil aantrekkelijker maken waardoor druk op de natuurkern afneemt.
- Archeologische vondsten en cultuurhistorische elementen onderhouden en bekender en beleefbaar maken. Wijstgronden en breuklijnen zijn bijvoorbeeld beleefbaar in 2050.

Routes en paden knelpunten:

- Gemengde paden: de paden met verschillende soorten gebruikers worden als onveilig ervaren en kan zorgen voor onoverzichtelijke situaties.
- Te weinig inclusieve en bereikbare routes waar iedereen zich veilig voelt (door de grote grazers)

Routes en paden kansen

- Recreanten zijn over het algemeen tevreden over de routes, informatievoorziening en afwisseling. Uitbreiding van (korte) routes en recreatie in de natuur- en levendige schil is een kans. Verbinding tussen de dorpen behouden is belangrijk.
- De dreven (oude zandwegen – hoge cultuurhistorische waarde) behouden als doorgaande verbindingen tussen dorpen (bijv. tussen Nistelrode en Zeeland)
- Herperduin heeft een dunne natuurschil. Hierdoor zijn er beperkte mogelijkheden om de routestructuren van de natuurkern naar de natuurschil te verleggen. Bestaande routes worden daarom behouden.

Toegankelijkheid knelpunten

- Algemene waardering recreatieve poorten zijn goed, maar er is te weinig sturing op recreatie. Veel mensen gaan naar dezelfde plek.
- Behoeftte aan betere toegankelijkheid voor mensen met een beperking, met name bij speelplekken.

Toegankelijkheid kansen

- Voorzieningen voor mensen met een beperking verbeteren. Kansen liggen bij het aanleggen van nieuwe en het verbeteren van bestaande poorten, maar ook bij het realiseren van routes vanuit de poorten en in de levendige schil.

Landbouw kansen

- De landbouw heeft invloed op het watersysteem, de bodemkwaliteit en de natuurkwaliteit. Voordat het Natuurnetwerk Brabant gerealiseerd kan worden (nog enkele delen in de natuurkern moeten verworven worden) en het watersysteem hersteld kan worden, wordt in de tussentijd samengewerkt met waterschap en de boeren om de verdroging tegen te gaan.
- Er wordt ingezet op verwerving van de agrarische gronden in de natuurkern om deze naar natuur om te vormen. In de natuurschil is er ruimte voor Ondernemend natuurnetwerk.
- In de levendige schil dienen boeren bij te dragen aan het vasthouden van water, verbeteren van de bodem en de biodiversiteit.
- Inrichting van bermen, randen van akkers en oevers zijn kansen om ecologische verbindingen te maken en de biodiversiteit te vergroten.

Schillen visie 2050

Natuurkern

- Rust en natuurbeleving staan centraal
- Hier zijn de grote grazers aanwezig
- Hier zijn wel wegen en paden, maar geen gemarkeerde routes aanwezig (behalve wandelen en met uitzondering van Herperduin)
- Recreatie vindt plaats op wegen en paden
- Cultuurhistorische elementen aanwezig:
- Rechte lijnen in het landschap gemaakt door de mensen, zoals de open dreven.
 - Stuifduinen Slabroek en Herperduin

Natuurschil

- Onderdeel van natuurgebied en dynamisch en bosrijk gebied

- Veel mogelijkheden voor recreatie, met name rondom de recreatieve poorten
- Verschillende soorten paden, recreatieve routes en uitkijkpunten
- Goede aansluiting van routes op het regionale netwerk
- Aangelegde routes in de natuurschil (met uitzondering van Herperduin). Wandelaars kunnen kiezen uit een variatie van paden en routes.
- Hondenlosloopgebieden aanwezig
- Cultuurhistorische elementen aanwezig:
 - Stuifduinen rondom Slabroek en heide in Hooge Vorssel
 - Vorstengraven, grafheuvels bij Paalgraven en Zevenbergen en urnenveld bij Slabroek
- Bij uitbreiding van het begrazingsgebied richting de natuurschil wordt als uitgangspunt gehanteerd dat in een straal (ca. 500 meter) rondom de poorten en entrees geen begrazing plaatsvindt. Wanneer een entree, zoals bijvoorbeeld Entree Hoessenbosch, binnen deze straal van het begrazingsgebied ligt is dit een aandachtspunt bij het ontwikkelen van deze Entree.

Levendige schil

- Overgangsgebied tussen natuurgebied en omliggende kernen, zonder harde grens
- Versterkt de lokale gemeenschappen en economie en er is perspectief voor landbouw (in harmonie met natuur)
- Is een recreatief, landschappelijk aantrekkelijk gebied.
- Landbouw in harmonie met de natuur (bijv. logeren bij de boer, landwinkel, pluktuinen).
- Recreatieve poorten staan bij de overgang van de levendige schil naar de natuurschil

- Tal van voorzieningen: horeca, toegankelijke speelplekken, hondenlosloopgebieden en rolstoelpaden
- Bij uitbreiding van het begrazingsgebied richting de natuurschil wordt als uitgangspunt gehanteerd dat in een straal (ca. 500 meter) rondom de poorten en entrees geen begrazing plaatsvindt. Wanneer een entree, zoals bijvoorbeeld recreatieve entree Hoessenbosch, binnen deze straal van het begrazingsgebied ligt is dit een aandachtspunt bij het ontwikkelen van deze entree.
- Recreatie concentreert zich in de levendige schil met nieuwe en afwisselende routes. Aanleg nieuwe route 'Rondje Maashorst'
- Cultuurhistorische elementen vertellen het verhaal van het gebied: landweren (strategisch gelegen versterkte wallen) – Reekse Heide en de Zuiderwaterlinie

Figuur 56 Gebiedsvisie natuurgebied De Maashorst

Beheer- en inrichtingsplan De Maashorst

In januari 2024 is het Inrichtings- en Beheerplan (IBeP) De Maashorst 2023-2028 opgeleverd. In het plan ligt de nadruk op beheer door middel van "procesnatuur", waarbij begrazing het belangrijkste instrument is. Specifieke beheeringrepen worden uitgevoerd voor locaties en projecten buiten het begrazingsgebied, herstel van het watersysteem, bosontwikkeling en ecologische hotspots.

Het streven is om een aaneengesloten natuurgebied te realiseren. De natuurkern is nog niet volledig verworven, maar het doel is om deze in 2027 compleet te hebben. Dit maakt deel uit van het provinciale Natuur Netwerk Brabant.

Een goed functionerend watersysteem is essentieel voor De Maashorst, dat deels op hoge zandgrond ligt en deels uit natte natuur bestaat. Er wordt gewerkt aan een robuust en toekomstbestendig watersysteem. Verdroging wordt aangepakt met maatregelen zoals het verondiepen en dempen van watergangen, plaatsen van stuwen, creëren van waterbuffers en natuurlijke inrichting van waterlopen. Dit in overleg met de nog aanwezige (agrarische) grondeigenaren. Ook wordt geleidelijk omgeschakeld van naald- naar loofbos. Waarbij oud, waardevol naaldbos behouden blijft.

Begrazing blijft een speerpunt, met een doelstelling om tegen 2035 de gehele 1500 hectare grote natuurkern integraal te laten begrazen door taurossen, wisenten en Exmoorpony's. Dit proces wordt gefaseerd uitgebreid en zorgvuldig gemonitord. Rustgebieden voor fauna worden ingericht om de dieren rust en veiligheid te bieden.

Voor de bos- en natuurontwikkeling wordt gestreefd naar een dynamisch boslandschap met een mozaïek van bos, heide, vennen en graslanden. Er wordt gewerkt aan meer loofbos en open plekken om biodiversiteit te

versterken en verdroging tegen te gaan. Aanvullend beheer blijft vooral nog nodig in ecologische hotspots en natte graslanden.

Hoewel er binnen De Maashorst een grotendeels aaneengesloten gebied is gerealiseerd, zijn verdere ecologische verbindingen naar de omgeving gewenst. Dit ligt echter buiten de scope van het IBeP.

Recreatie wordt verder ontwikkeld en gezoneerd. In de natuurkern ligt de nadruk op rust en stilte, terwijl de natuurschil recreatieve routes en voorzieningen biedt, vooral rond de recreatieve entrees.

Er wordt richting 2028 gestreefd naar een Maashorst-breed beleid betreffende het faunabeheer¹⁰. Tot die tijd blijft het huidige faunabeheer bij de betreffende eigenaar gelden. Monitoring van ecologische en hydrologische ontwikkelingen wordt voortgezet en uitgebreid met onderzoeken naar de interactie tussen bezoekers en grote grazers.

Handhaving wordt versterkt om de kwetsbare natuur te beschermen en het publiek te informeren.

Figuur 57 Inrichtings- en beheerplan De Maashorst

Inrichtings- en Beheerplan De Maashorst 2023-2028

Herperduin, Hooge Vorsel en Maashorst

DE MAASHORST

Bosgroep Zuid Nederland

¹⁰ Faunabeheer omvat de onderwerpen jacht, schadebestrijding en populatiebeheer (blz. 59 Inrichtings- en Beheerplan (IBeP) De Maashorst 2023-2028)

Bijlage 4 – Vragenlijst bezoekers

Welkom! (pagina 1)

Als eerste willen we je bedanken dat je mee wilt werken aan deze vragenlijst. Daar zijn we heel blij mee! Deze vragenlijst is onderdeel van het bezoekersstromenonderzoek voor het natuurgebied De Maashorst. We willen graag weten welke activiteiten je onderneemt, welke recreatievoorzieningen je gebruikt en hoe je deze waardeert. Dat helpt de samenwerkende natuurbeheerders en gemeenten om natuur en recreatie nog beter samen te laten gaan. Onderstaand kaartje geeft aan waar natuurgebied De Maashorst ligt.

De vragenlijst is anoniem en duurt ongeveer 5 minuten.
Alvast bedankt voor de moeite!

Bezoek aan Natuurgebied De Maashorst (pagina 2)

- 1. Met wie breng je meestal een bezoek aan Natuurgebied De Maashorst? (Maximaal 1 antwoord mogelijk)**
 - Alleen of met mijn partner
 - Met kinderen (met of zonder partner)
 - Met familie of vrienden
 - Met een groep, zoals vriendengroep, sportclub of natuurclub
 - Anders
- 2. Neem je je hond mee (Maximaal 1 antwoord mogelijk)**
 - Nee, ik heb geen hond
 - Ja, altijd of meestal neem ik mijn hond(en) mee
 - Ja, soms

3. Hoe vaak bezoek je Natuurgebied De Maashorst? (één antwoord mogelijk)

- Dit is de eerste keer
- (Bijna) dagelijks/meerdere keren per dag
- 1 of enkele keren per week
- 1 of enkele keren per maand
- 1 of enkele keren per jaar

4. Waar vertrek je (meestal) vandaan als je Natuurgebied De Maashorst bezoekt? (één antwoord mogelijk)

- Huis
- Tijdelijk verblijf of vakantieadres
- Werk- of schooladres
- Anders (bijv. familie)

Entrees Natuurgebied De Maashorst (pagina 3)

5. Via welke ingang(en) ga je meestal het gebied in? (meerdere antwoorden mogelijk)

- Natuurcentrum De Maashorst
- Natuurpoort de Kriekeput en Pan&Zo
- Recreatieve entree Hoessenbosch
- Bomenpark Heesch
- De Mastworp
- Camping de Heische Tip
- De Boshut
- Palmstraat, Schaijk
- Theater Naat Piek
- Anders, namelijk

6. A. Hoe kijk je aan tegen de voorzieningen van de ingangen/entrees die je kent?

	Zeervred en	Tevred en	Neutra al	Ontevred en	Zeervred ontevred eden	NVT
Natuurcentrum De Maashorst	0	0	0	0	0	0
Natuurpoort de Kriekeput en Pan & Zo	0	0	0	0	0	0
Recreatieve entree Hoessenbosch	0	0	0	0	0	0
Bomenpark Heesch	0	0	0	0	0	0
Camping de Heische Tip	0	0	0	0	0	0
De Boshut	0	0	0	0	0	0
Palmstraat, Schaijk	0	0	0	0	0	0
Theater Naat Piek	0	0	0	0	0	0
De parkeerplaatsen	0	0	0	0	0	0
Informatievoorzie ning ter plekke	0	0	0	0	0	0
Oplaadmogelijkhe den fiets	0	0	0	0	0	0

6b. Ruimte voor toelichting (niet verplicht)

Open vraag

7. Waarom kies je voor een bepaalde entree/poort? (max 2 antwoorden mogelijk)

- Dichtstbijzijnde / makkelijk bereikbaar
- Goede parkeerplek
- De aanwezigheid van horeca en een toilet
- De aanwezigheid van informatie over het gebied
- Dichtbij mijn favoriete deel van De Maashorst
- Om naar een hondenloopgebied te gaan
- Omdat er een bewegwijzerde route is
- Omdat ik de grazers kan zien
- Omdat het daar lekker rustig is
- Ik ken geen andere plekken dan deze
- Anders, namelijk..

8. Indien je regelmatig met de auto naar Natuurgebied De Maashorst komt, kun je aangeven of je bekend bent met de volgende parkeerplaatsen.

1. ...
2. ...
3. ...

Ben je bekend met al deze parkeerplekken?

- Ik ken maar 1 plek om te parkeren
- Ik ken er zo'n 2 tot 5
- Ik ken er zo'n 6 tot 10
- Ik ken er zo'n 11 tot 15
- Ik ken ze allemaal

Reden om De Maashorst te bezoeken (pagina 4)

9. Hoe omschrijf je je reden om De Maashorst te bezoeken het beste?

(één antwoord mogelijk)

- Nieuwe plekken te ontdekken
- Ontspanning en er even tussenuit
- Rust en stilte
- Sport en uitdaging
- Gezelligheid en activiteiten
- Interesse in de geschiedenis, flora en fauna in het gebied

10. Hoe verplaats je je meestal door het gebied? (één antwoord mogelijk)

- Te voet
- Fietsend
- Te paard
- Mennend
- Hardlopend
- Mountainbikend
- Met een hulpmiddel zoals rollator, (elektrische) rolstoel, etc.
- Anders

Voorzieningen en routes (pagina 5)

11. Welke voorzieningen gebruik je tijdens een bezoek aan

Natuurgebied De Maashorst (meerdere antwoorden mogelijk)

- Bankjes
- Gemarkeerde routes voor wandelen, fietsen, paardrijden of mountainbiken
- Plek om te spelen e.d.
- Hondenlosloopegebied
- Informatieborden over routes, de natuur, het gebied en bezienswaardigheden
- De uitkijktoren

- Parkeerplaats
- Horeca
- Ik gebruik geen voorzieningen
- Anders, namelijk

12. Zou je iets willen veranderen aan de voorzieningen in Natuurgebied De Maashorst?

- Ik mis geen voorzieningen
- Ja, welke voorzieningen en waar? **(open vraag)**

13. Hoe tevreden ben je over de verschillende soorten routes in Natuurgebied De Maashorst? (+ optie 6 niet van toepassing/ n.v.t.)

Zeer ontevreden Zeer tevreden

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

- Wandelknooppunten

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

- Thema wandelroutes

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

- Gemarkeerde fietsroutes

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

- Gemarkeerde mountainbikeroutes

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

- Gemarkeerde ruiter- en menroutes

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

- Routes voor mensen met een beperking

14. Welke activiteit is bij je bezoek aan De Maashorst meestal de belangrijkste activiteit? (één antwoord mogelijk)

- Wandelen korter dan een uur
- Wandelen langer dan een uur
- Hond uitlaten
- Hardlopen, trimmen
- Sporten in groepsverband
- Fietsen (gewone fiets)
- Mountainbiken
- Wielrennen
- Paardrijden
- Mennen
- Horeca bezoek
- Natuurstudie, flora en fauna bestuderen, vogels/grote grazers spotten, e.d.
- Fotograferen
- Zitten, picknicken, luieren
- Spelen
- Woon-werk/school verkeer
- Anders, namelijk ...

15. Geef hieronder aan of je tijdens je laatste bezoek overlast hebt ondervonden van andere recreanten? (meerdere antwoorden mogelijk)

- Ik heb geen overlast ervaren van andere gebruikers
- Van wandelaars
- Van ruiters
- Van mountainbikers
- Van fietsers
- Van wielrenners
- Van honden
- Anders, namelijk ...

16. Ben je bereid een vergoeding te betalen voor het gebruik van (de voorzieningen in) De Maashorst? (meerdere antwoorden mogelijk)

- Parkeren
- MTB-en (vignet)
- Ruiters en mennen (vignet)
- Nee, ik ben niet bereid een vergoeding te betalen voor het gebruik van voorzieningen

Persoonlijke/demografische gegevens (pagina 6)

17. In welke leeftijdscategorie val je?

- Onder de 18 jaar
- 18-25 jaar
- 25-35 jaar
- 35-45 jaar
- 45-55 jaar
- 55-67 jaar
- 67+

18. Wat is je postcode (bijv. 1234 AB)?

19. Heb je nog andere zaken die je aan ons wilt meegeven? (niet verplicht)

20. Als waardering voor je deelname verloten we 3 De Maashorstpakketten. Wil je hier kans op maken? Vul dan hier je e-mailadres in.

Open vraag

Op de hoogte blijven van de uitkomsten? Via de website kunt zich inschrijven voor de nieuwsbrief over De Maashorst

<https://natuurgebieddemaashorst.nl/nieuws/>

Bijlage 5 –Toegankelijkheid en checklist

Toegankelijkheid

De Maashorst streeft ernaar toegankelijk te zijn voor iedereen, inclusief mensen met beperkingen. In 2019 is de notitie ‘naar een toegankelijk Maashorst’ opgesteld. Deze notitie is geen vastgesteld beleid. Het initiatief voor de notitie is genomen door de Kerngroep Mensen met een Lichamelijke Beperking, Adviesraad Sociaal Domein Uden en de werk-/adviesgroep BTB Oss. Daarnaast heeft Bureau BUITEN een toegankelijkheidschecklist opgesteld, op basis van het [handboek ‘Samen op Pad’](#) en [goede en minder goede voorbeelden](#) van toegankelijke voorzieningen in natuur- en recreatiegebieden.

Hoofdpunten notitie naar een meer toegankelijke Maashorst 2019

Toegankelijkheid gaat niet alleen over de fysieke toegang tot een natuurgebied, maar ook over de bereikbaarheid en bruikbaarheid ervan. Informatie over de bruikbaarheid van voorzieningen is daarbij essentieel, aangezien gebrek aan informatie bezoekers kan afschrikken.

Beleid en plannen moeten inclusief zijn en rekening houden met alle mogelijke gebruikers, waaronder mensen met een fysieke beperking. Er is een grote vraag naar rolstoelpaden in De Maashorst, maar momenteel is er slechts één bewegwijzerde rolstoelroute (Slabroek).

In 2019 hebben Staatsbosbeheer en Groen en Handicap afspraken gemaakt om bij grootschalig onderhoud en aanleg van natuurgebieden vanaf het begin rekening te houden met de wensen van mensen met een lichamelijke beperking. Het handboek Recreatie van Staatsbosbeheer wordt afgestemd op het handboek “Samen op Pad” van Groen &

Handicap. Daarnaast wordt in samenwerking met Natuurmonumenten en Provinciale Landschappen gestreefd naar uniforme informatievoorziening, met name voor mensen met een lichamelijke beperking.

De verwachte hulpmiddelen in De Maashorst omvatten rollators, (gemotoriseerde) rolstoelen, scootmobielen, handbikes, duo- en driewiel fietsen. Deze hulpmiddelen vereisen obstakelvrije, vlakke, harde en stabiele ondergronden. Voorzieningen moeten ook geschikt zijn voor blinden en slechtzienden, zodat zij zoveel mogelijk zelfstandig kunnen navigeren met behulp van aanduidingen, geleidevoorzieningen en digitale hulpmiddelen.

De poorten van De Maashorst moeten volledig toegankelijk en drempelvrij zijn, met aangepaste toilet- en verzorgingsmogelijkheden. Alle poorten moeten worden opgenomen in de ‘Hoge nood app’ voor toiletinformatie. Verder is een duidelijke overzichtskaart met toegankelijke verharde routes noodzakelijk, waarbij de routes afwisselend zijn en een beschrijving van natuur- en cultuuraspecten bevatten. Deze routes moeten doorlopend zijn (om te voorkomen dat gebruikers delen van de route moeten teruglopen) en duidelijk bewegwijzerd zijn.

Bij elke poort zou een rolstoelroute beschikbaar moeten zijn, bij voorkeur met landschappelijke afwisseling en zonder toegang voor paarden en fietsers. Bewegwijzering en natuurbeschrijvingen zijn hierbij nodig. Het is niet verantwoord om rolstoelers door begrazingsgebieden te laten gaan; de huidige route in Slabroek loopt door een begrazingsgebied en dit moet heroverwogen worden.

Er is behoefte aan langere toegankelijke routes voor gecombineerd gebruik op fietspaden en landbouwwegen, zoals het Bernhovenpad. Deze routes zijn vooral doordeweeks in de daluren aantrekkelijk voor begeleiders en vragen om bewegwijzering en natuurbeschrijvingen.

Speciale voorzieningen zijn nodig bij wildroosters op fietspaden om toegankelijkheid te waarborgen.

Speelbossen en speelvoorzieningen moeten deels toegankelijk zijn. Voor speelvoorzieningen geldt dat 75% bereikbaar en 50% bespeelbaar moet zijn. Momenteel zijn veel speelvoorzieningen in De Maashorst niet goed bereikbaar voor kinderen met een beperking.

Hondenlosloopgebieden moeten per gebied voorzien zijn van een Algemene gehandicapten Parkeerplaats (AGP) met een toegankelijke route naar de entree. Wildroosters zijn momenteel niet toegankelijk, maar er is een proefopstelling met een hydraulische poort bij de Weversweg en de Udense Dreef.

Parkeervoorzieningen moeten voldoende AGP's hebben met gesloten verharding en een loopafstand van maximaal 50 meter naar een entree of activiteit. Daarnaast zijn laadpalen nodig voor elektrisch ondersteunde fietsen en scootmobielen, met voldoende palen bij de poorten.

Bankjes en picknickplekken moeten een vlakke en stabiele verharding hebben, met voldoende ruimte voor rolstoelen. Huidige uitkijktorens, hutten en bomenpaden zijn niet toegankelijk, maar er zijn mooie voorbeelden van toegankelijke bomenpaden in bijvoorbeeld de Harz in Duitsland. Dergelijke projecten vereisen Europese subsidies maar bieden een geweldige educatieve toevoeging aan de natuurbeleving.

Bij de doorontwikkeling van poorten, entrees en routes moet afgestemd worden met de doelgroep, zoals MMBoH. Veranderingen, zoals nieuwe aanleg en verbeteringen, moeten goed gecommuniceerd worden en route-aanduidingen aangepast worden op de doelgroep.

Analyse op basis van locatiebezoeken (toegankelijkheidschecklist)

De toegankelijkheidschecklist op basis van het [handboek 'Samen op Pad'](#) en [goede en minder goede voorbeelden](#) van toegankelijke voorzieningen in natuur- en recreatiegebieden biedt aanvullend inzicht in de toegankelijkheid van het natuurgebied. Hierbij lag de focus voornamelijk op: wandelpaden rondom de grote toegangspoorten, toegankelijkheid van horecagelegenheden, routes en routebewijzing, parkeerplaatsen en speeltuinen. Resultaten hiervan zijn per deelgebied beschreven in de gebiedsanalyse.

Figuur 58 Toegankelijke route in De Maashorst (bron: eigen foto)

Checklist toegankelijkheid

Parkeerplaatsen

- Zijn er invalide parkeerplakken aanwezig met voldoende manoeuvreerruimte?
- Is het parkeerterrein begaanbaar met de rolstoel? Bijv. verharde of halfverharde ondergrond waar rolstoelgebruikers niet in wegzakken
- Afstand van parkeerplaats tot start van routes/aanwezige voorzieningen

Horeca/gebouwen

- Genoeg manoeuvreerruimte in het gebouw/op het terras
- Hoogte van tafels 70/75cm – kan een rolstoelgebruiker hier aanschuiven?
- Is er voldoende ruimte (50 cm) naast de deur om de deur vanuit de rolstoel open te kunnen doen?
- Is de deuropening voldoende breed (85cm)?
- Hoe opent/sluit de deur? Voldoende tijd om naar binnen te kunnen (drangers)?
- Zijn er drempels aanwezig?

Specifiek Natuurcentrum De Maashorst:

- Is er genoeg manoeuvreerruimte binnen?
- Is er een plattegrond met reliëf of een maquette aanwezig zodat mensen met een visuele beperking het gebied kunnen voelen?
- Hoogte balies – kan een rolstoelgebruiker hier aanschuiven?
- Is er ondertiteling bij filmpjes voor doven/slechthorenden?

Sanitaire voorzieningen

- Toilet met voldoende manoeuvreerruimte (1.5m) en ruimte naast het toilet om de rolstoel neer te zetten
- Handvatten naast het toilet om vast te houden?

- Deur die gemakkelijk open kan?

Informatievoorziening in het gebied

Informatieborden

- Is er informatie op informatieborden over (rolstoel)toegankelijke routes?
- Is het er een duidelijk contrast qua kleuren en zijn er duidelijk leesbare lettertypes gebruikt?
- Zijn de teksten kort en worden er visualisaties/pictogrammen gebruikt?
- Valt er genoeg licht op de borden? Borden die in een schaduw staan zijn niet altijd goed leesbaar
- Zijn de informatieborden bereikbaar met een rolstoel/rollator (pad er naartoe)
- Is de hoogte van het bord laag genoeg om te kunnen lezen vanuit een rolstoel?
- Wordt er gebruik gemaakt van braille?
- Wordt er gebruik gemaakt van audio?
- Wordt duidelijk aangegeven waar honden wel en niet mogen loslopen?
- Zijn de voorzieningen (geschikt voor rolstoelgebruikers) aangegeven?
- Wordt er bij een rolstoelpad aangegeven voor welke doelgroep die wel of niet geschikt is? Mensen met een visuele beperking/rollator etc.
- Kleurenblindheid vriendelijke routemarkering (Routebureau Veluwe heeft deze kleuren uitgezocht)
- Gevaarlijke situaties zoals kruisingen duidelijk aangeven zodat de begeleider zich kan voorbereiden
- Geef per route aan voor welke doelgroep deze geschikt is

- Voldoende manoeuvreerruimte rondom bewegwijzering

Routes en paden

- Worden kruisingen bij verkeerswegen duidelijk aangegeven?
- Zijn er hobbels en drempels in het pad?
- Zijn de markeringspaaltjes eenduidig?
- Zijn de markeringsplaatjes vind- en voelbaar voor mensen met een visuele beperking (d.m.v.. Gidslijn en braille bijv.)
- Welke ondergrond hebben de paden: zijn deze begaanbaar en zakken rolstoelen niet weg?
- Fietsluizen onderweg zijn een obstakel voor mensen met een tandem of handbike. Zorg hierbij voor voldoende manoeuvreerruimte
- Aanwezigheid hekwerken/klaphekjes: mensen in een rolstoel kunnen hier niet alleen door heen
- Zijn er gidslijnen (voelbare markering: opstaande rand bijv.) voor mensen met een visuele beperking
- Zijn er genoeg rustplekken onderweg (om de 200m) voor mensen met een rollator of een visuele beperking
- Vrije hoogte van 2,5 meter boven de paden voor mensen met een visuele beperking
- Hoe zit het met de hoogteverschillen en hellingen?
- Veeroosters zijn obstakels voor mensen met een rollator of rolstoel en ongeschikt voor honden voor mensen met een visuele beperking of hulphond. Veeroosters met vlakke bovenkant en kleinere tussenruimtes (bijv. 5,5 cm) zijn rolstoelvriendelijk
- Vlonders of bruggen aanwezig? Hebben deze afrijdbeveiliging (verhoogde randen en/of leuning), antiplaag en beperkte hoogteverschillen?

- Zijn de paden/doorgangen breed genoeg voor een rolstoel bijvoorbeeld?

Speeltuinen

- Speelobjecten voor kinderen met een beperking aanwezig?
- Speelobjecten voor volwassenen met een beperking aanwezig?
- Is er een rondgaand pad toegankelijk voor mensen met een loophulpmiddel?

Overig

- Hebben bankje armleuningen zodat mensen beter op kunnen staan?
- Zijn er zitgelegenheden bereikbaar waar mensen met een rolstoel kunnen aansluiten?
- Let bij vogelkijkhutten en wildschermen op de hoogten van de kijkvensters. Check of er een laag scherm is zodat mensen vanuit de rolstoel direct door het venster kunnen kijken.
- Wordt er bij routes/natuurcentrum etc. een beroep gedaan op reuk- en tastzintuigen voor mensen met een visuele beperking?
- Is er een oplaadpunt voor elektrische rolstoelen of scootmobielen?

Bijlage 6 - Functioneren entrees en poorten

Herperduin

Recreatieve entree Hoessenbosch

Recreatieve voorzieningen

- + Ruime parkeerplaats met zo'n 25 parkeerplaatsen
- + Gehandicaptenparkeerplaatsen aanwezig en goed aangeduid
- + Informatieborden over routes aanwezig
- + Informatieborden over de grote grazers aanwezig
- + Borden die bezoekers bewust maken van de verschillende gebruikersgroepen zijn aanwezig
- + Borden die de regels voor honden aangeven (losloopgebied of aan de lijn)
- + Wandel- en ruiternetwerk zijn gelegen aan de parkeerplaatsen
- + Startpunt van MTB route Herperduin
- + Openluchttheater aanwezig
- + Speelplek met natuurlijke elementen aanwezig
- Geen oplaadpunten voor auto's aanwezig
- Geen oplaadpunten voor fietsen aanwezig
- Onduidelijke bewegwijzering naar de parkeerplaats vanuit de weg
- Geen verbinding met het fietsroutenetwerk
- Geen horeca en toiletten aanwezig
- Geen watertappunten aanwezig
- Openluchttheater Hoessenbosch niet goed vindbaar vanuit parkeerplaats

Resultaten Resono, Strava en bezoekersenquête

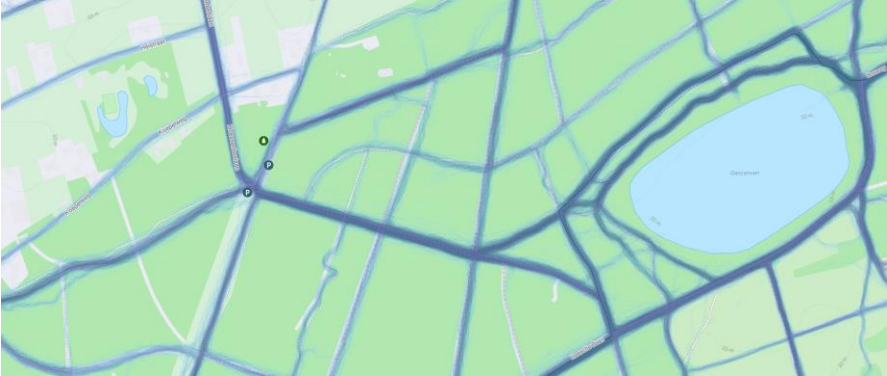
- Recreatieve entree Hoessenbosch wordt jaarlijks veel minder bezocht dan parkeerplaats Herperduin. Recreatieve entree Hoessenbosch heeft naar schatting bijna 119.000 bezoeken per jaar terwijl parkeerplaats Herperduin naar schatting 207.000 bezoeken per jaar heeft.
- 44% van de bezoekers aan recreatieve entree Hoessenbosch komt uit de gemeente Oss.
- Recreatieve entree Hoessenbosch wordt gemiddeld het vaakst op zondag en maandag bezocht en het minst op woensdag.
- Ruim driekwart van de bezoekers aan recreatieve entree Hoessenbosch komt minder dan 1x per maand. Een kleine kwart komt 1x per maand of vaker.
- Het overgrote deel (84%) van de bezoekers aan recreatieve entree Hoessenbosch zijn dezelfde dag ook gezien in de natuurkern.
- Van bezoekers aan recreatieve entree Hoessenbosch is 28% ook gezien bij Natuurpoort (inclusief hondenlosloopgebied) Herperduin. Maar een kleine groep (3%) is ook gezien bij restaurant Pan & Zo.
- Strava Heatmap (figuur 60) laat zien dat de intensiteit van wandelen op de paden tussen Hoessenbosch en het Ganzenven hoog is en dus veel gebruikt wordt, maar ook andere paden langs het Openluchttheater en langs het hondenlosloopgebied.
- Wat betreft fietsen (figuur 61) is het duidelijk zichtbaar dat de MTB route Herperduin en het fietsroutenetwerk langs het Ganzenven en hoge intensiteit heeft en dus veel gebruikt wordt.
- Twee derde van de respondenten uit de enquête gaven aan dat recreatieve entree Hoessenbosch niet van toepassing was bij het geven een mening over de voorzieningen bij deze entree. Van de respondenten op wie deze vraag wel van toepassing was (136) was 55% (zeer) tevreden, 38% neutraal en 7% (zeer) ontevreden.

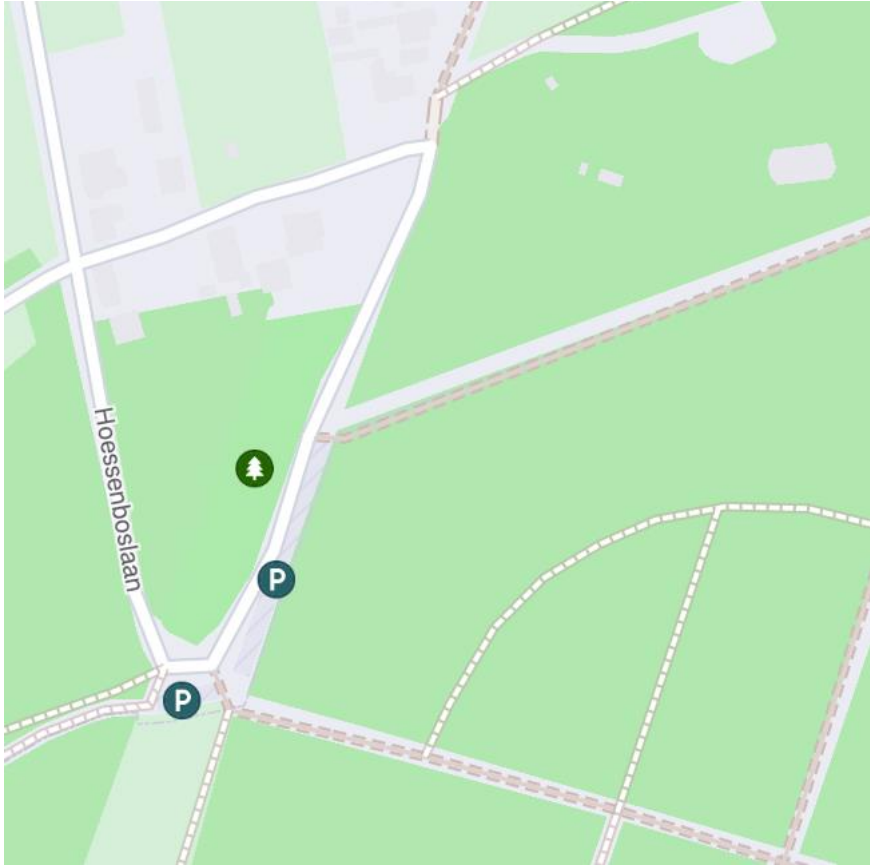
Figuur 60 Intensiteit fietssporten Strava Heatmap (2024)

Figuur 61 Intensiteit wandelingen Strava Heatmap (2024)

Figuur 59 Parkeerplaats Hoessenbosch - Strava Heatmap 2024

Natuurpoort Herperduin

Recreatieve voorzieningen

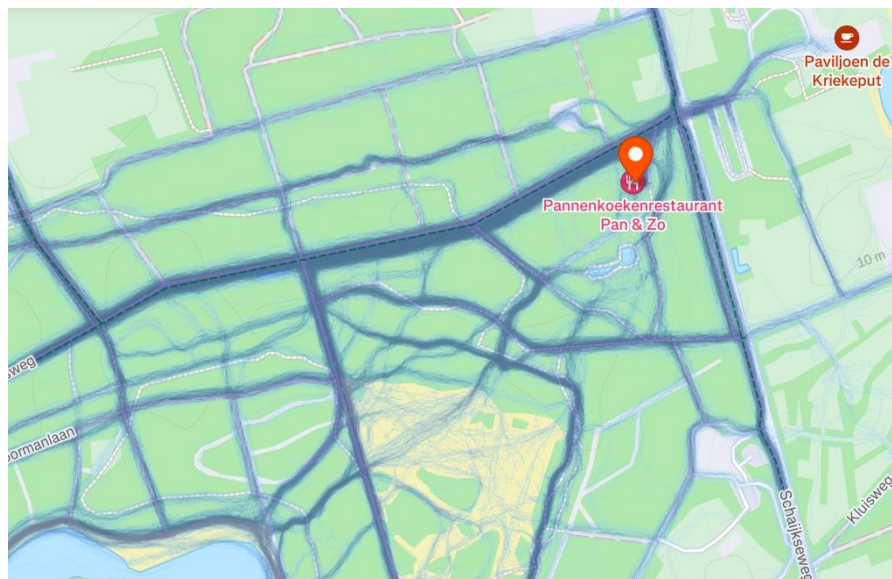
- + Veel parkeerplekken. Drie parkeerplaatsen nabij elkaar: parkeerplekken bij Pan & Zo, bij Kriekeput en bij de poort zelf.
- + Duidelijke bewegwijzering naar de parkeerplaats vanaf de weg
- + Gehandicaptenparkeerplaatsen aanwezig en goed aangeduid
- + Horeca aanwezig en duidelijk naar verwezen
- + Directe aansluiting op wandel-, fiets- en ruiternetwerk. Ook startpunt van MTB route Herperduin.
- + Oplaadpunt elektrische fietsen aanwezig
- + Speelplek aanwezig
- + Honden aan de lijn bordjes aanwezig
- + Groot hondenloosloopgebied aanwezig
- Informatieborden over routes aanwezig en staan centraal, behalve het fietsroutenetwerk bord. Hiervoor moet je eerst de rotonde oversteken
- Onduidelijke bewegwijzering naar de uitkijktoren
- Wandelroutebordjes niet goed vindbaar

Resultaten Resono, Strava en enquête

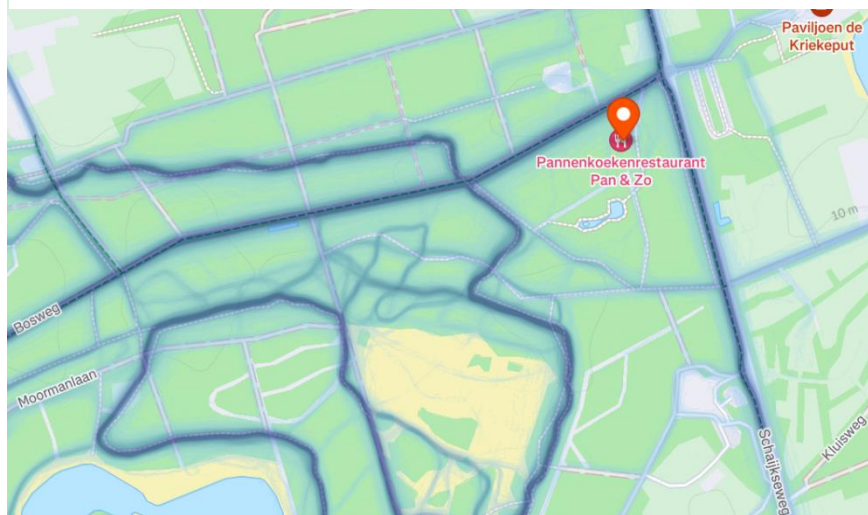
- Van de onderzochte entrees in Herperduin heeft Natuurpoort Kriekeput jaarlijks de meeste bezoeken. De parkeerplaats heeft naar schatting 209.000 bezoeken per jaar. De Natuurpoort inclusief hondenloosloopgebied, heeft naar schatting ongeveer 823.000 bezoeken per jaar.
- Natuurpoort Herperduin heeft naar schatting en hoge bezoekersdichtheid per hectare per jaar (> 11.000).
- Natuurpoort Herperduin wordt gemiddeld het vaakst op donderdag en zondag bezocht. Parkeerplaats Herperduin wordt het meest op zondag en zaterdag bezocht. Beide worden het minst op dinsdag bezocht.
- Parkeerplaats Herperduin wordt voornamelijk gebruikt voor een bezoek aan de Natuurpoort (78%).
- 1 op de 5 bezoekers van de Natuurpoort Herperduin bezoekt ook restaurant Pan & Zo.
- Meer dan de helft van de bezoekers aan Natuurpoort Herperduin bezoekt de poort minder dan 1x per maand. 13% van de bezoekers bezoekt de poort wekelijks of dagelijks. Parkeerplaats Herperduin wordt door 86% van de bezoekers minder dan 1x per maand bezocht en heeft geen dagelijkse bezoekers.
- Een kwart (25%) van de bezoekers aan Natuurpoort Herperduin zijn dezelfde dag ook gezien in de natuurkern. Dit geldt voor 19% van de bezoekers aan parkeerplaats Herperduin.
- Strava Heatmap laat zien dat de intensiteit van wandelen vanuit parkeerplaats Herperduin richting de Bosweg hoog is. Ook is het struinen over met name het stuifzandgebied goed zichtbaar (zie figuur 62).
- Wat betreft fietsen is het duidelijk zichtbaar dat de MTB route Herperduin en het fietsroutenetwerk langs het Ganzenven en hoge intensiteit heeft en dus veel gebruikt wordt (zie figuur 64).
- Bezoekers aan Natuurpoort Herperduin zijn over het algemeen tevreden
- Voor iets meer dan de helft van de respondenten van de enquête was Natuurpoort Herperduin van toepassing. Hiervan was 74% (zeer) tevreden over de entree, 21% neutraal en 4% (zeer) ontevreden.

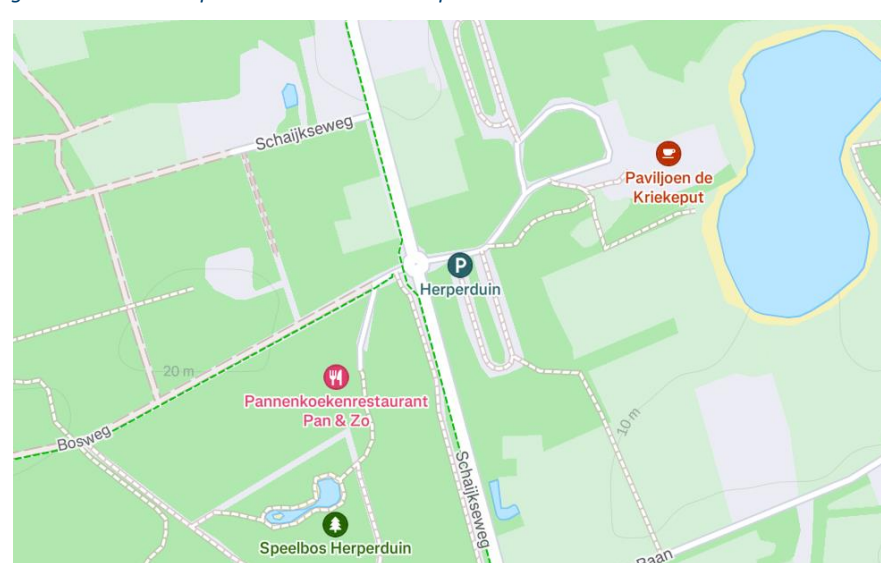
Figuur 62 Intensiteit wandelen Natuurpoort Herperduin Strava Heatmap

Figuur 64 Intensiteit fietssporten Natuurpoort Herperduin Strava Heatmap

Figuur 63 Entree Herperduin - Strava Heatmap 2024

Hooge Vorssel

Entreepoort Bomenpark Heesch

Recreatieve voorzieningen

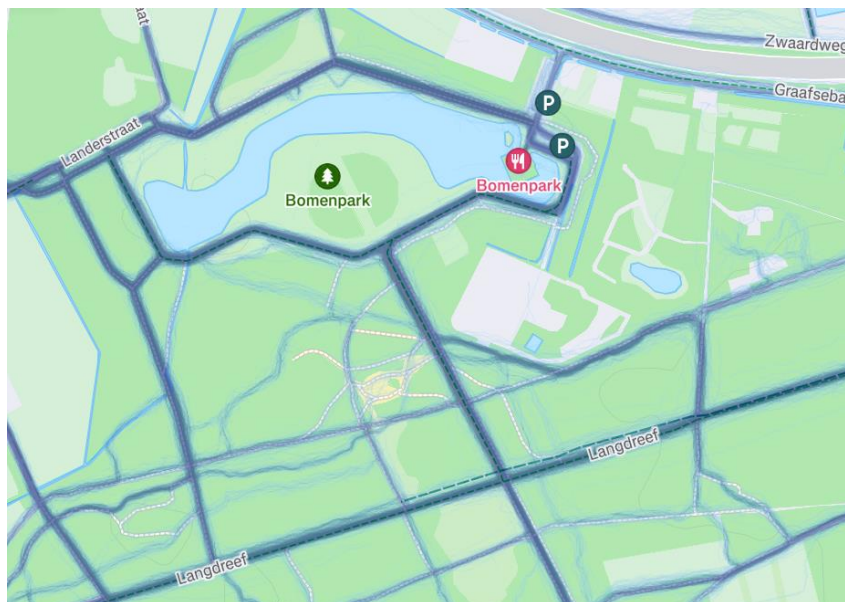
- + Groot aantal parkeerplaatsen (+/- 40)
- + Gehandicaptenparkeerplaatsen zijn duidelijk aangeduid
- + Parkeerplaats is aangesloten op het wandel-, fiets- en ruiternetwerk
- + Informatieborden over het gebied aanwezig
- + Groot hondenloosloopgebied aanwezig
- Horeca aanwezig, maar hangt niet goed samen met de entree omdat het op een eiland ligt.
- Geen watertappunt aanwezig

Resultaten Resono, Strava en Enquete

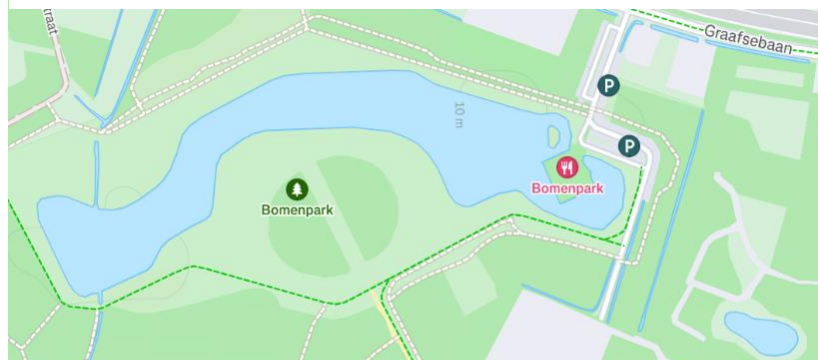
- Deze poort heeft het meeste aantal bezoeken (+/- 368.000) per jaar van alle gemeten parkeerplaatsen. 29% van de bezoekers aan Hooge Vorssel komt binnen via deze parkeerplaats.
 - 29% van de bezoekers gaat bij het bezoek aan deze parkeerplaats ook naar het hondenloosloopgebied, 42% brengt ook een bezoek aan het restaurant.
 - Parkeerplaats Bomenpark en het restaurant worden beide op zaterdag en zondag het meeste bezocht en op dinsdag het minst.
 - Ruime driekwart van de bezoekers aan parkeerplaats Bomenpark komen minder dan 1x per maand. 2% van de bezoekers bezoeken de entree wekelijks.
 - Vanuit de parkeerplaats gaat men voornamelijk naar het hondenloosloopgebied (39%) en het restaurant (42%).
 - Meer dan de helft van de bezoekers aan Hooge Vorssel gaan naar de Natuurschil, maar vanuit de parkeerplaats Bomenpark is dit maar 11%.
- Strava Heatmap (figuur 67) laat zien dat de intensiteit van wandelen op de paden rondom Bomenpark Heesch hoog is en dus veel gebruikt wordt. Ook de Langdreef heeft een hoge intensiteit. De oorzaak hiervan kan zijn dat een relatief groot deel (17%) van de bezoekers naar Hooge Vorssel ook naar de Zuidelijke Maashorst gaat.
 - De Strava Heatmap (figuur 66) laat zien dat fietssporten een veel lagere intensiteit heeft rondom de parkeerplaats in Hooge Vorssel. De Langdreef heeft daarentegen een hogere intensiteit en wordt dus meer gebruikt.
 - Voor 58% van de respondenten van de enquête was entree Bomenpark van toepassing. Hiervan was 73% (zeer) tevreden over de entree, 24% neutraal en 4% (zeer) ontevreden.

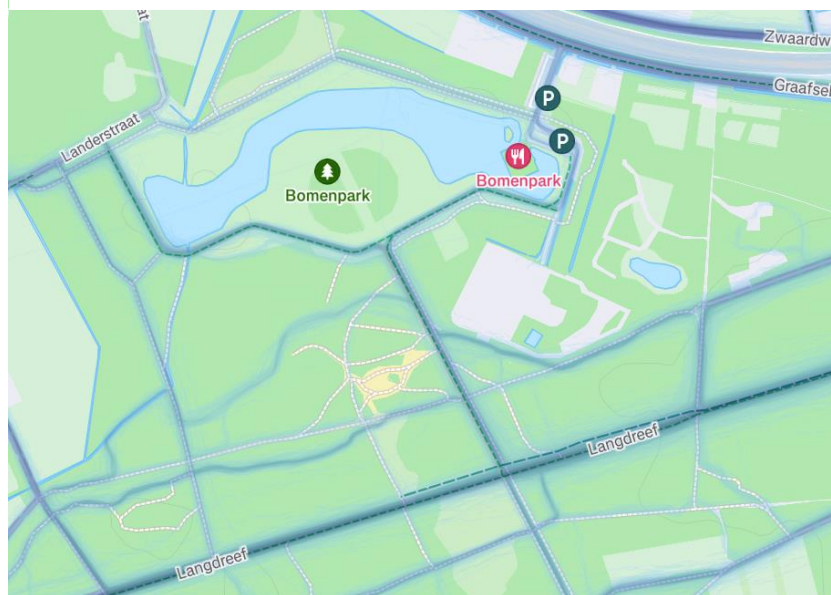
Figuur 67 Intensiteit wandelen entree Bomenpark - Strava Heatmap 2024

Figuur 65 Kaart entree Bomenpark - Strava Heatmap 2024

Figuur 66 Intensiteit fietssporten entree Bomenpark - Strava Heatmap 2024

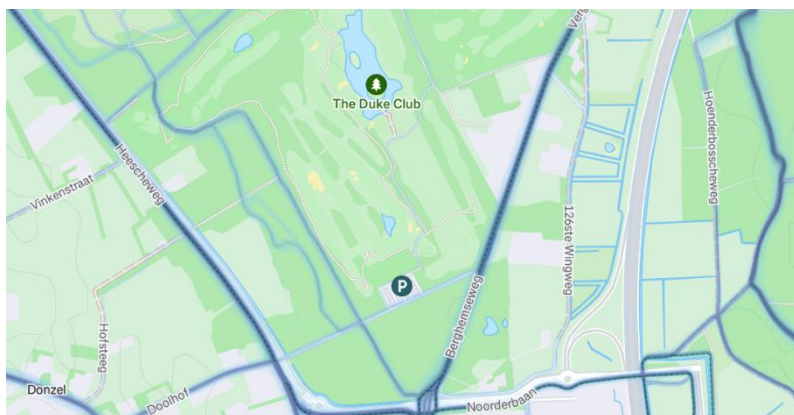

Parkeerplaats Noorderbaan

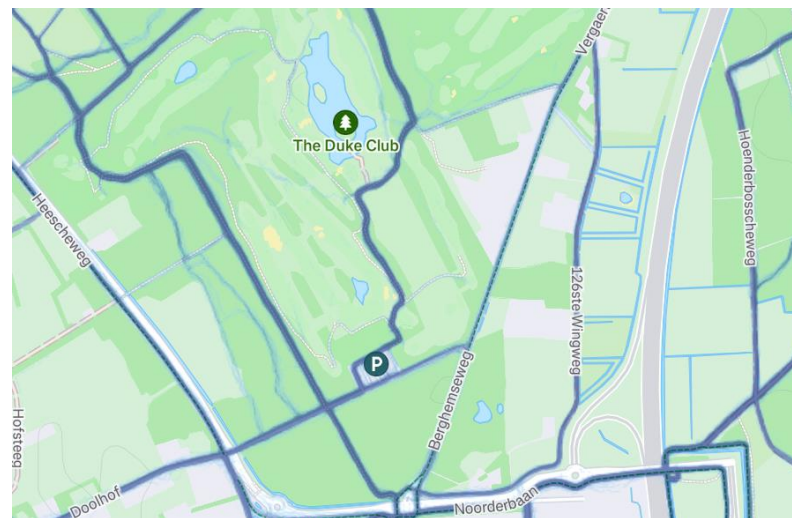
Recreatieve voorzieningen

- + Gelegen aan wandel-, fiets- en ruiternetwerk
- + Hoge intensiteit door wandelaars en fietsers
- + Gelegen aan een hondenlosloopgebied

Figuur 69 Intensiteit fietssporten Noorderbaan - Strava Heatmap

Figuur 68 Intensiteit wandelen Noorderbaan - Strava Heatmap

Zuidelijke Maashorst

Natuurcentrum De Maashorst/Slabroek

Recreatieve voorzieningen

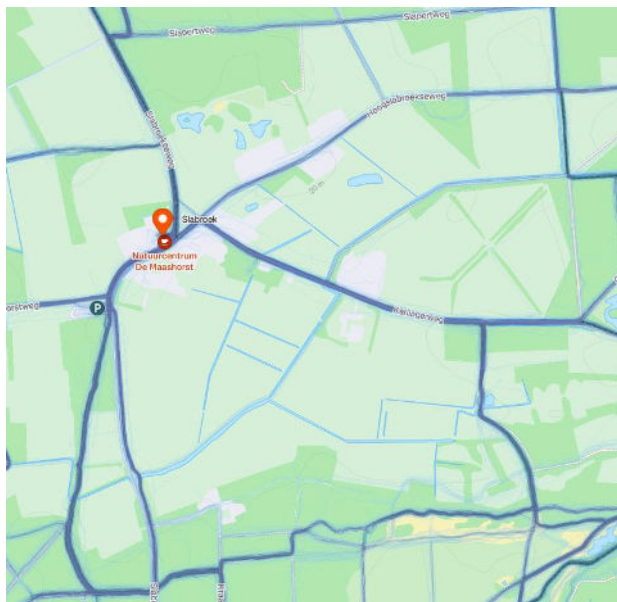
- + Grote parkeerplaats (+/- 40 plekken)
- + Gehandicaptenparkeerplaatsen aanwezig en zijn duidelijk aangeduid
- + Parkeerplaatsen voor elektrische auto's aanwezig
- + Oplaadpunten voor elektrische fietsen aanwezig
- + Duidelijke bewegwijzering vanuit de weg naar de parkeerplaats
- + Directe aansluiting op het wandel-, ruiter en fietsnetwerk.
- + Startlocatie MTB route Schaijkse heide
- + Rolstoelroute aanwezig
- + Kinderroute 'het Kabouterpad' aanwezig
- + Informatieborden over het gebied aanwezig
- + Informatieborden over wandel- en fietsroutenetwerk aanwezig
- + Horeca met rolstoelvriendelijk toilet aanwezig
- + Speeltuin aanwezig
- Routebord met de ruiterroutes mist
- Afstand van de gehandicaptenparkeerplaats naar het Natuurcentrum is vrij groot (200 meter)
- Parkeerplaats is slecht begaanbaar door kuilen in de grond

Resultaten Resono, Strava en bezoekersenquête

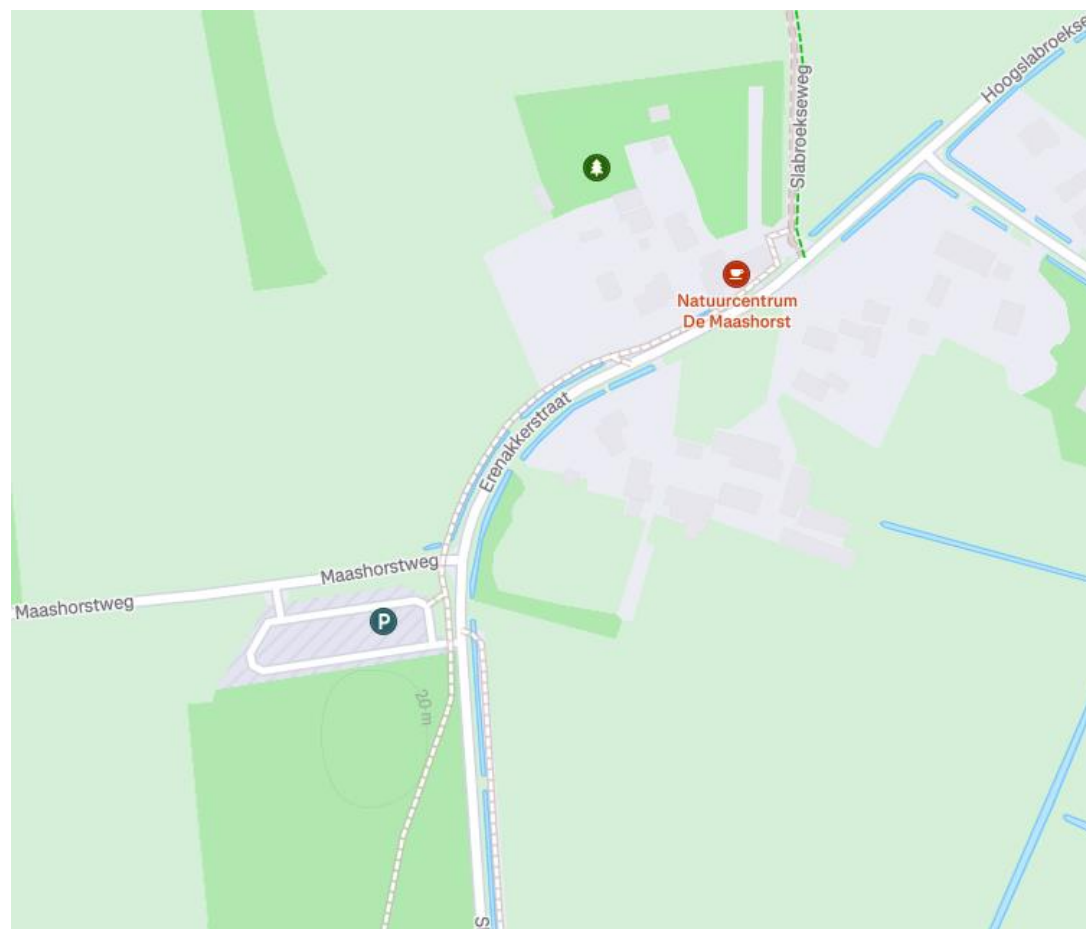
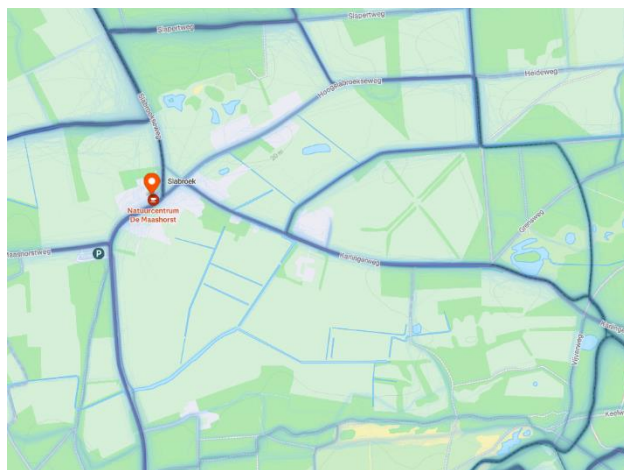
- Deze parkeerplaats heeft zo'n 178.000 bezoeken per jaar. Natuurcentrum De Maashorst heeft jaarlijks ruim 160.000 bezoeken. Dit is vergelijkbaar met entree De Boshut en hoger dan parkeerplaats Zeeland en Uden.
- 14% van de bezoekers aan de parkeerplaats is dezelfde dag ook gezien bij het Natuurcentrum. Dit laat zien dat een groot deel van de bezoekers vanuit de parkeerplaats vaak rechtstreeks het gebied in gaan, zonder een bezoek te brengen aan het Natuurcentrum
- 28% van de bezoekers aan de parkeerplaats, brengt dezelfde dag ook een bezoek aan natuurkern midden. 14% brengt ook een bezoek aan natuurkern Noord. Vanuit het Natuurcentrum ligt dit percentage nog hoger: 47% is ook gezien bij natuurkern midden en 26% bij natuurkern Noord.
- De parkeerplaats en het Natuurcentrum worden beide op woensdagen en zondagen het meeste bezocht.
- Resono data laat geen dagelijkse of wekelijks terugkerende bezoekers zien. Het overgrote deel van de bezoekers (85%) bezoekt de parkeerplaats en het natuurcentrum minder dan 1x per maand en 15% een keer per maand of meer.
- Uit de bezoekersenquête blijkt dat bezoekers zich vanuit deze entree met name te voet verplaatsen door het gebied.
- Strava Heatmap (figuur 70 en 72) laten zien dat de intensiteit van wandelen en fietsen op nagenoeg dezelfde paden hoog zijn. Het wandel- en fietsnetwerk lopen deels over dezelfde paden. Dit levert onder recreanten onderling overlast op. Ook is te zien dat het pad vanuit de parkeerplaats naar het zuiden een hoge intensiteit heeft. Dit kan een verklaring zijn voor het resultaat dat maar 14% van de bezoekers aan de parkeerplaats ook naar het natuurcentrum gaat.
- Voor ruim driekwart van de respondenten van de enquête was entree Natuurcentrum De Maashorst van toepassing. Hiervan was 74% (zeer) tevreden over de entree, 21% neutraal en 6% (zeer) ontevreden.

Figuur 70 Intensiteit wandelen natuurcentrum De Maashorst - Strava Heatmap

Figuur 72 Intensiteit fietssporten - Strava Heatmap

Figuur 71 Entree natuurcentrum De Maashorst

Parkeerplaats De Boshut

Recreatieve voorzieningen

- + Grote parkeerplaats (+/- 40 plekken)
- + Gehandicaptenparkeerplaatsen aanwezig en zijn duidelijk aangeduid
- + Parkeerplaatsen voor elektrische auto's aanwezig
- + Rolstoelvriendelijke kinderroute (het Docus de Daspad) aanwezig
- + Informatieborden over het gebied aanwezig
- + Horeca aanwezig
- + Directe aansluiting op het wandel, ruiter- en fietsnetwerk
- + Naast restaurant de Boshut zit een camping.
- De verschillende informatieborden met verschillende stijlen in vormgeving maakt de informatieverstrekking soms rommelig en onoverzichtelijk.
- Een informatiebord voor het ruiternetwerk ontbreekt
- Sommige stukken van het Docus de Daspad lijken moeilijk begaanbaar voor rolstoelgebruikers.

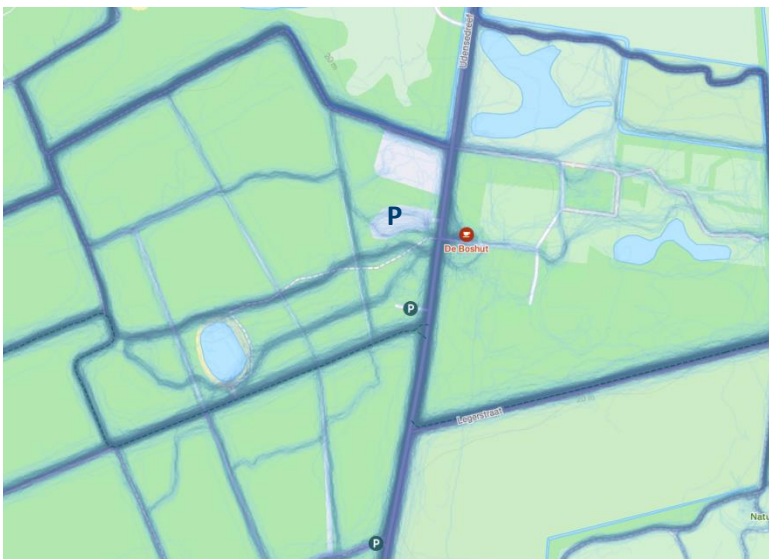
Resultaten Resono, Strava en bezoekersenquête

- Deze parkeerplaats heeft bijna 180.000 bezoeken per jaar. Dit is vergelijkbaar met het aantal bezoekers aan parkeerplaats Natuurcentrum De Maashorst.
- Van bezoekers aan parkeerplaats de Boshut is 58% ook gezien bij restaurant de Boshut. 28% van de bezoekers aan de parkeerplaats gaat de natuurkern Noord in en 15% naar natuurkern midden.
- In vergelijking met de andere onderzochte parkeerplaatsen komen hier de meeste wekelijkse bezoekers (3%). Bij parkeerplaats de Boshut komt driekwart van de bezoekers minder dan 1x per maand. Bij restaurant de Boshut komt 38% van de bezoekers 1x per maand of vaker.

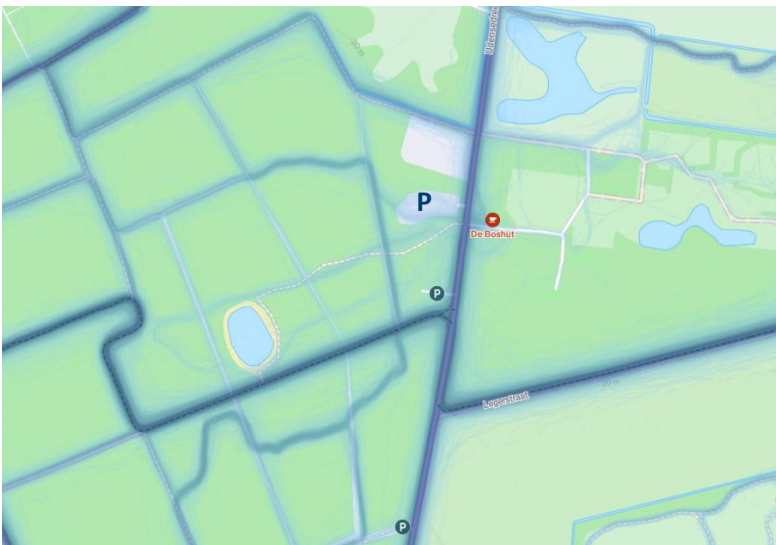
- Parkeerplaats de Boshut wordt het meest in het weekend bezocht en het minst op vrijdag. Het restaurant wordt het meest op zondag en maandag bezocht en het minst op dinsdag.
- Strava Heatmap (figuur 75) laat zien dat het wandelroutenetwerk wel gebruikt wordt, maar ook veel andere paden rondom deze entree gebruikt worden om te wandelen.
- Strava Heatmap (figuur 74) laat zien dat de intensiteit van het fietsroutenetwerk hoger is dan de meeste andere paden rondom de entree. Dit laat zien dat het fietsroutenetwerk en het fietspad Schaijk – Uden veel gebruikt wordt.

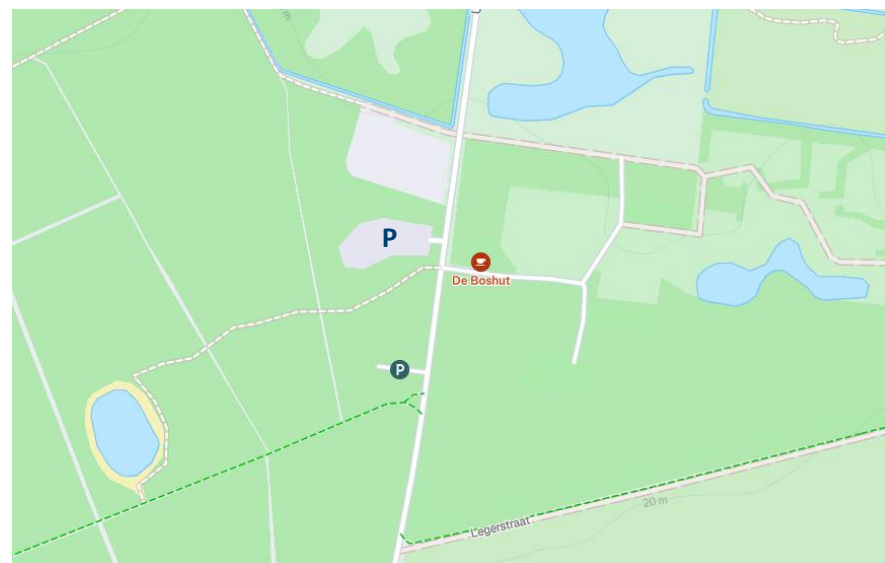
Figuur 75 Intensiteit wandelen parkeerplaats de Boshut - Strava Heatmap

Figuur 74 Intensiteit fietssporten parkeerplaats de Boshut - Strava Heatmap

Figuur 73 Entree: parkeerplaats en restaurant de Boshut

Parkeerplaats Uden

Recreatieve voorzieningen

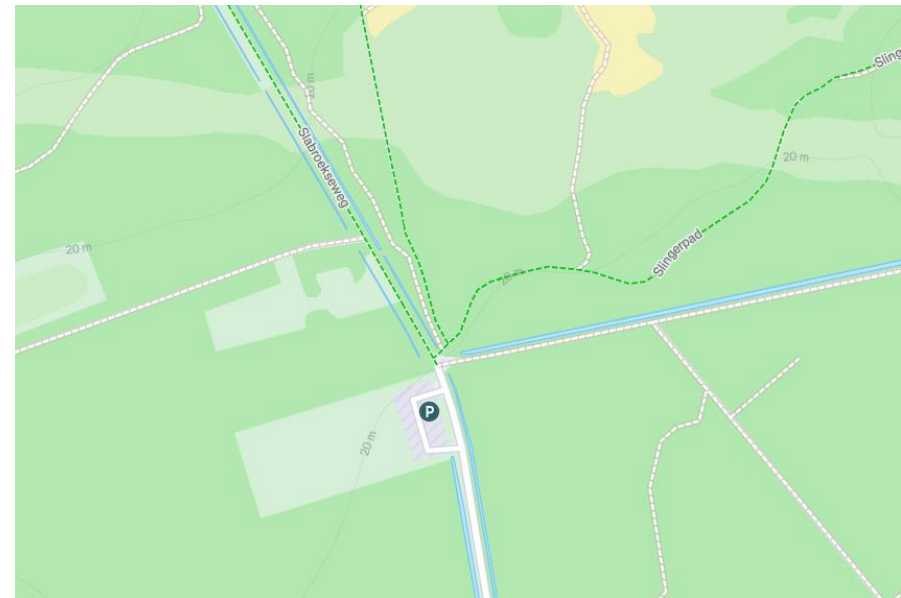
- + Middelgrote parkeerplaats met ongeveer 25 parkeerplekken.
- + Duidelijke bewegwijzering naar de parkeerplaats.
- + Gehandicaptenparkeerplaatsen aanwezig
- + Informatieborden over het gebied aanwezig
- + Directe aansluiting op het wandel-, fiets-, ruiternetwerk.
- + Opstappunt op MTB-route Uden
- + Informatiebord met wandel- en fietsknooppuntennetwerk aanwezig.
- + Bewegingsbos aanwezig
- + Gelegen aan hondenlosloopgebied Uden
- Geen horeca aanwezig
- Geen watertappunt aanwezig
- Geen toiletten aanwezig

Resultaten Resono, Strava en bezoekersenquête

- Parkeerplaats Uden heeft jaarlijks ruim 90.000 bezoeken. Dit is weinig vergeleken met de andere entrees, maar iets hoger dan parkeerplaats Zeeland. Het naastgelegen hondenlosloopgebied trekt het dubbele aantal: 184.000 bezoeken. Een verklaring hiervoor kan zijn dat bezoekers vanuit parkeerplaats Natuurcentrum De Maashorst naar het hondenlosloopgebied gaan. 34% van de bezoekers aan parkeerplaats Natuurcentrum is dezelfde dag namelijk ook gezien bij het hondenlosloopgebied Uden.
- 65% van de bezoekers aan parkeerplaats Uden is ook gezien bij hondenlosloopgebied Uden.
- Zondag en vrijdag zijn de dagen met de meeste bezoeken bij parkeerplaats Uden. Voor het hondenlosloopgebied is dit woensdag en zondag.

- 27% van de bezoekers aan parkeerplaats Uden is ook gezien bij Natuurkern Midden en 8% bij Natuurkern Noord.
- 1 op de 5 van de bezoekers aan parkeerplaats Uden is ook gezien bij natuurschil Naat Piek
- Het overgrote deel (73%) van de bezoekers bezoekt parkeerplaats Uden minder dan 1x per maand. Resono laat zien dat er nauwelijks dagelijks of wekelijks terugkerende bezoekers zijn bij deze parkeerplaats.

Figuur 76 Parkeerplaats Uden (bron: Strava Heatmap)

Parkeerplaats Zeeland

Recreatieve voorzieningen

- + Ligging aan fiets-, wandel- en ruiternetwerk
- + Duidelijk aanduiding naar parkeerplaats
- + Theetuin aanwezig
- + Aan de overkant van de rotonde is een pannenkoekenbakker

Resultaten Resono, Strava en bezoekersenquête

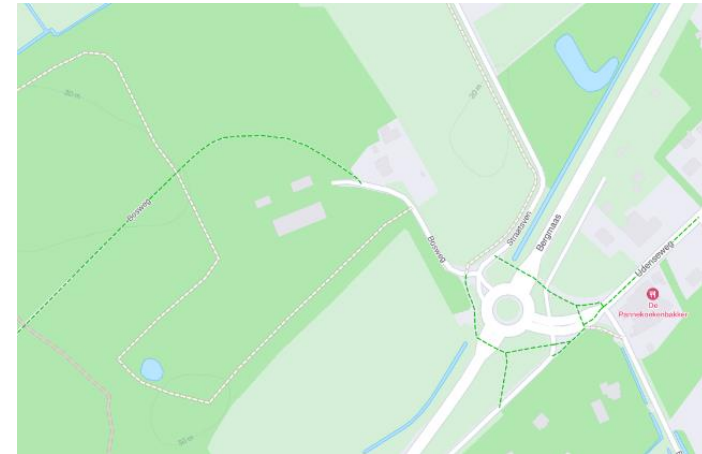
- Parkeerplaats Zeeland heeft jaarlijks bijna 74.000 bezoeken. Dit is een stuk lager dan bij andere parkeerplaatsen.
- Parkeerplaats Zeeland wordt het meest bezocht op zondagen en woensdagen en het minst op donderdag.
- Resono heeft geen dagelijks of wekelijks terugkerende bezoekers gemeten. 66% bezoekt de parkeerplaats minder dan 1x per maand. 34% bezoekt de parkeerplaats 1x per maand of meer.
- 71% van de bezoekers aan parkeerplaats Zeeland bezoekt ook natuurschil Naat Piek
- 24% van de bezoekers bezoekt dezelfde dag ook Natuurkern Noord en 26% Natuurkern Midden.
- Opvallend is dat nog bijna 10% van de bezoekers aan parkeerplaats Zeeland ook is gezien bij deelgebied Herperduin.

Palmstraat, Schaijk (nog te ontwikkelen entree)

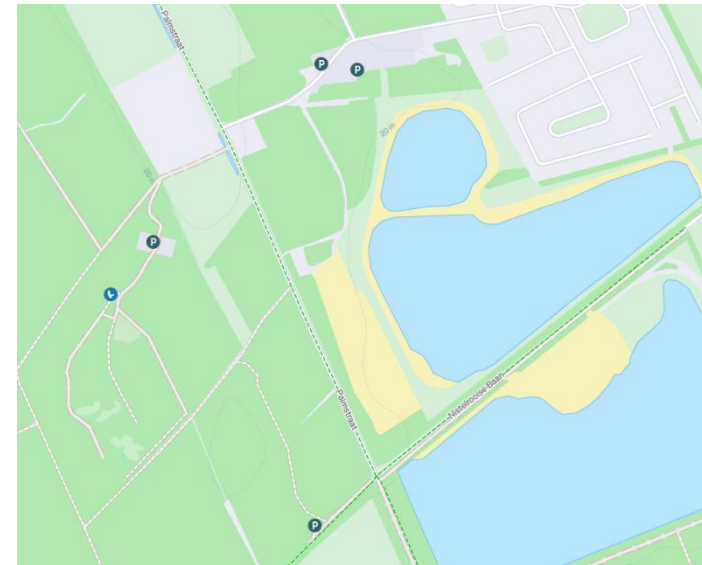
Recreatieve voorzieningen

- + Ligt aan recreatieve routenetwerken
- + Hoge intensiteit omgeving door wandelaars en fietssporten
- + Plan voor uitkijkpunt aan de plas (na afronding ontgronding)
- Op dit moment is hier nog geen duidelijk ingerichte parkeerplaats en parkeren auto's langs de weg.
- Op dit moment zijn er nog geen andere recreatieve voorzieningen ontwikkeld.

Figuur 77 Parkeerplaats Zeeland (bron: Strava Heatmap)

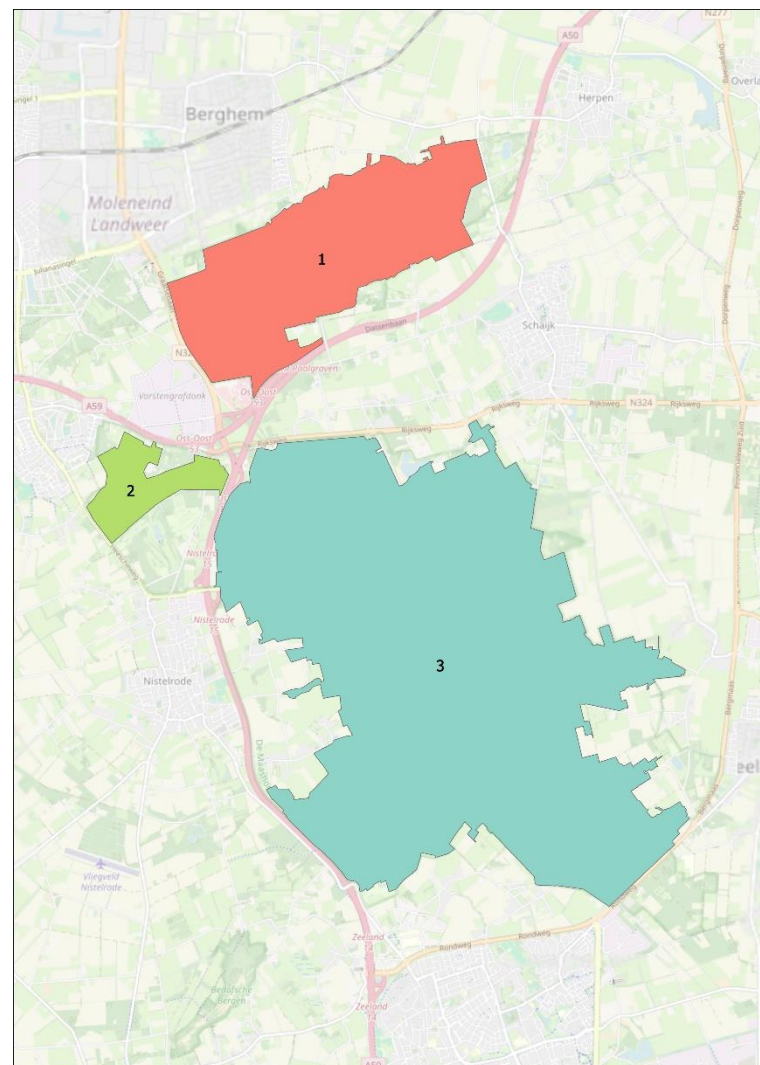

Figuur 78 Palmstraat, Schaijk (nog te ontwikkelen entree) (bron: Strava Heatmap)

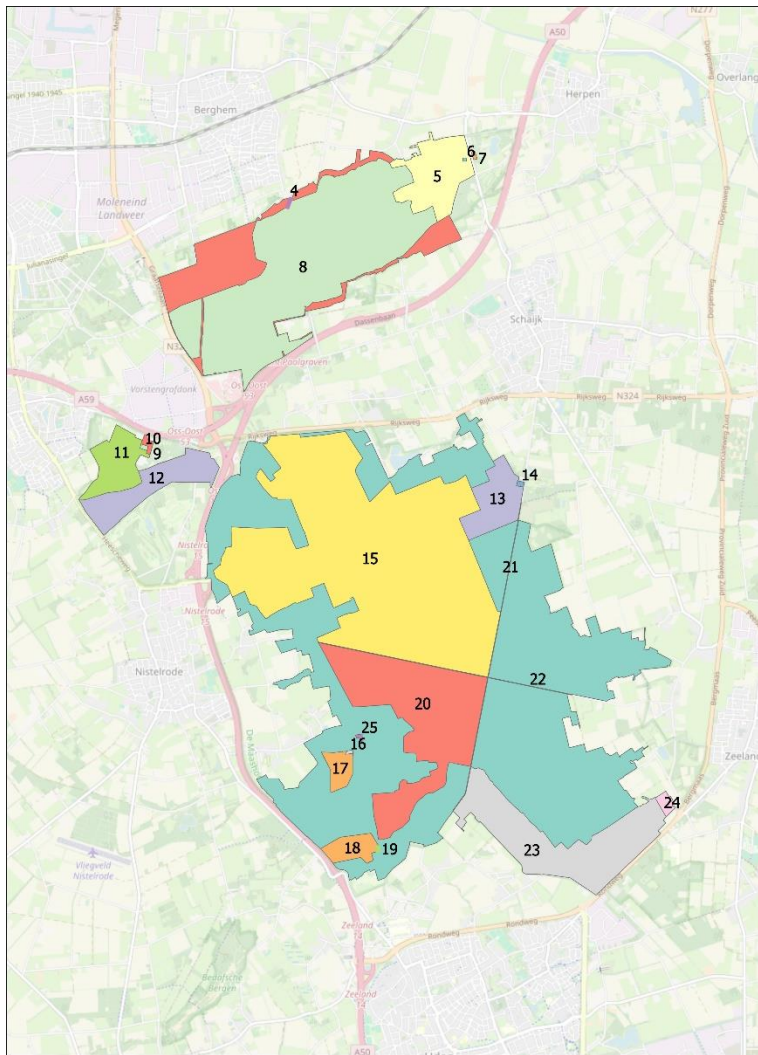

Bijlage 7: Resono gebieden

Nr.	Naam	Nr.	Naam
1	Herperduin	14	Parkeerplaats Boshut
2	Hooge Vorssel	15	Natuurkern Noord
3	Zuidelijke Maashorst	16	Parkeerplaats bij Natuurcentrum
4	Recreatieve Entree Hoessenbosch	17	Kabouterbos
5	Natuurpoort Herperduin	18	Hondenlosloopgebied Uden
6	Restaurant Pan & Zo	19	Parkeerplaats Uden
7	Parkeerplaats Herperduin	20	Natuurkern midden
8	Natuurkern Herperduin	21	Fietspad Schaik Uden
9	Parkeerplaats Bomenpark	22	Fietspad Nistelrode Zeeland
10	Restaurant Bomenpark	23	Naat Piek
11	Hondenlosloopgebied Hooge Vorssel	24	Parkeerplaats Zeeland
12	Natuurschil Hooge Vorssel	25	Natuurcentrum Maashorst
13	De Boshut		

Figuur 79 Deelgebieden in Resono (de kleuren zijn ter illustratie van de afbakening van de gebieden en hebben geen betekenis) (1/2)

Figuur 80 Deelgebieden in Resono (de kleuren zijn ter illustratie van de afbakening van de gebieden en hebben geen betekenis) (2/2)

BUREAUBUITEN
economie & omgeving

Bureau BUITEN

Economie en Omgeving

Wittevrouwensingel 100

NL-3514 AM Utrecht

info@bureaubuiten.nl

+31 (0)30 - 231 89 45

www.bureaubuiten.nl